

REGNSKAP 2008
BUDSJETT 2009

Totalregnskap for **REINDRIFTSNÆRINGEN**

Ø k o n o m i s k u t v a l g

DESEMBER 2009

Forord

Mandatet til Økonomisk utvalg for reindriften er gitt ved instruks fastsatt av Landbruksdepartementet 16. juli 1993. Utvalgets oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale som danner utgangspunkt for forhandlingene om en næringsavtale mellom Staten og reindriftnæringen.

Totalregnskapet for reindriftnæringen, som legges frem i denne rapporten, viser en oversikt over verdiene som er skapt i næringen samlet sett ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Regnskapet viser med andre ord samlede inntekter, kostnader og resultat for hele reindriftnæringen i Norge. I tillegg til regnskap for 2008 legger utvalget også frem et budsjett for 2009.

Utvalget har medregnet denne rapporten lagt frem 31 totalregnskap for reindriften siden 1978. Til sammen gir disse regnskapene oversikt over reindriftens økonomi i perioden 1975-2008.

Ved siden av å legge frem materiale som viser det økonomiske resultatet for reindriftnæringen totalt, er det også utvalgets oppgave å gi oversikt over utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder.

I tillegg er det egne kapitler i rapporten som presenterer henholdsvis reindriftsavtalen, de langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 1998 til 2008), husholdsinntekter for familier som driver reindrift, økologiske forhold, samt vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene.

Reindriftsforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

Alta/Oslo, desember 2009

Steinar Helgen

Sammendrag

Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2005-08, og endring fra 2007 til 2008 (1.000 kr), samt budsjett 2009 (1.000 kr)

Regnskaps- poster	Regnskapstall				Endring	Budsjett
	2005	2006	2007 2)	2008	2007-08	2009
Produksjonsbaserte inntekter:	122 530	145 149	165 134	161 086	-4 048	181 725
Kjøtt og biprodukter	110 841	117 625	135 116	158 257	23 141	162 174
Endring i reinhjordverdien	-6 795	8 226	10 155	-16 721	-26 876	0
Binæringsinntekter	5 758	5 875	5 160	3 871	-1 289	3 871
Andre prod.baserte innt. 1)	12 725	13 423	14 703	15 680	977	15 680
Statstilskudd:	84 894	69 786	69 202	87 101	17 899	84 750
Ordinære tilskudd	60 469	44 523	47 554	54 691	7 137	54 420
Andre tilskudd	16 075	18 668	12 902	19 587	6 685	17 078
Ekstraordinære tilskudd	0	375	181	1 357	1 176	932
Tilskudd til binæringer	3 085	3 567	2 205	2 390	185	2 390
Verdiskapningsprogram	2 721	1 423	1 372	4 076	2 704	4 430
Tiltak mot radioaktivitet	2 545	1 231	1 746	631	-1 115	1 500
Konfl.demp. tiltak rovvilt			3 242	4 369	1 127	4 000
Erstatninger:	34 617	52 157	61 279	50 158	-11 121	50 329
Tap av rein	29 474	35 134	43 020	38 793	-4 227	38 964
Arealinngrep 2)	5 143	17 023	18 259	11 365	-6 894	11 365
Sum inntekter:	242 041	267 092	295 614	298 345	2 731	316 804
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	93 204	93 206	100 296	108 586	8 290	107 501
Felleskostnader	20 065	16 618	18 841	16 777	-2 064	16 882
Kostnader i tamreinlag	6 298	6 932	8 583	8 605	22	8 329
Sum kostnader:	119 567	116 756	127 721	133 968	6 247	132 712
Vederlag for arbeid og kapital	122 474	150 336	167 894	164 377	-3 517	184 092
Renter på lånt kapital	5 935	7 459	9 638	11 774	2 136	7 581
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	116 539	142 877	158 255	152 603	-5 652	176 511
Per årsverk (kr)	112 852	141 315	154 994	149 485	-5 509	172 206
Per siidaandel (kr)	193 662	243 570	268 869	259 508	-9 361	301 213
Sum årsverk	1 033	1 011	1 021	1 021	0	1 025
Antall siidaandeler 3)	602	587	589	588	-1	586

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) I 2007 fikk et distrikt i Karasjok Øst erstatning for arealinngrep i Halkavarre (8,3 mill. kr), og et distrikt i Kautokeino Vest har fått erstatning for arealinngrep ved Abojavvre (3,9 mill. kr). Dette er hovedpostene i arealinngrepserstatningene. Disse postene utgjør kr 12.015 per årsverk og kr 20.827 per siidaandel.

3) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Totalregnskapet viser en nedgang i resultatmålene fra 2007 til 2008. Vederlag for arbeid og kapital har en nedgang fra 167,9 mill. kr i 2007 til 164,4 mill. kr i 2008 (-3,5 mill. kr). Målt per årsverk utgjør resultatmålet vederlag for arbeid og egenkapital kr 149.000 i 2008 (2007: kr 155.000). Tilsvarende tall per siidaandel er 259.000 kr (2007: kr 269.000 kr).

Sum produksjonsbaserte inntekter har en nedgang fra 165,1 mill. kr i 2007 til 161,1 mill. kr i 2008 (- 4.0 mill. kr), som følge av endring i reinhjordverdien (-26,9 mill. kr) og endring i erstatninger (- 11,1 mill. kr). Kjøttinntektene øker fra 135,1 mill. kr i 2007 til 158,3 mill. kr (+23,1 mill.kr.) som følge av at gjennomsnittsprisen har økt med kr. 11,47 fra 2007 til 2008. I likhet med kjøttinntektene øker også posten andre produksjonsbaserte inntekter (+1,0 mill. kr), mens det er en reduksjon på posten binæringsinntekter (-1,3 mill. kr).

Sum statstilskudd øker fra 69,2 mill. kr i 2007 til 87,1 mill. kr i 2008 (+17,9 mill. kr). Denne økningen skyldes i første rekke en økning i Ordinære tilskudd (+7,1 mill. kr) og en økning i Andre tilskudd (+6,7 mill. kr). Det er økning i samtlige poster for statstilskudd for 2008 med unntak av tiltak mot radioaktivitet (-1,2 mill. kr).

Erstatningene for tap av rein reduseres fra 61,3 mill. kr i 2007 til 50,2 mill. kr i 2008 (-11,1 mill. kr). Reduksjonen skyldes både en nedgang i rovvilterstatninger og erstatninger som følge av arealinngrep.

Totalt sett innebærer dette en økning i sum inntekter fra 295,6 mill. kr i 2007 til 298,4 mill. kr i 2008 (+ 2,8 mill. kr).

Siidaandelenes kostnader øker fra 2007 (100,2 mill. kr) til 2008 (108,6 mill. kr), felleskostnadene reduseres fra 18,8 mill. kr til 16,8 mill. kr i 2008 (-2,0 mill. kr).

Tamreinlagenes kostnader ligger på samme nivå som i 2007 (8,6 mill. kr). I sum gir dette en økning i de totale kostnadene fra 127,7 mill. kr i 2007 til 134,0 mill. kr i 2008 (+6,2 mill. kr).

Renter på lånt kapital øker fra 9,6 mill. kr i 2007 til 11,8 mill. kr i 2008 (+2,1 mill. kr).

Inntekter fra andre sektorer og fra annen næringsvirksomhet har stor betydning for økonomien i reindriftnæringen. Det er i særlig grad kvinner som bidrar med disse inntektene. I 2008 utgjør sum lønn m.v. (lønnsinntekter, andre næringsinntekter, pensjoner og renter) kr. 212.000 i gjennomsnitt per siidaandel i samisk reindrift (2007: kr. 208.000). Til sammenligning utgjør kjøttinntektene kr. 285.000 per siidaandel i 2008 (2007: kr. 222.000 per siidaandel).

Rovvilttapene påvirker resultatet av driften i de fleste reinbeiteområdene. Oppgitte rovvilttap utgjør 77 % av de oppgitte totale tapene av rein i 2008/09 (2007/08: 75 %). I 2008/09 ble det utbetalt erstatninger for 21 % av de oppgitte rovviltapene (2007/08: 21 %).

Antall siidaandeler reduseres fra 556 i 2007 til 555 i 2008, mens reintallet økte fra 241.400 i 2007 til 251.800 i 2008 (+ 10.400 dyr). Gjennomsnittlig reintall per siidaandel gikk opp fra 433 dyr i 2007 til 454 dyr i 2008 (+21 dyr).

Budsjett 2009

Budsjett for 2009 bygger i hovedsak på innrapporterte slaktedata fra registrerte slakterier per 15. november, anslag fra de seks største slakteriene over hvor mye som forventes slaktet ut året og regnskapstall per 15. november.

Kjøttinntektene forventes å gå opp som følge av et økt prisnivå. Prisutviklingen ser ut til å fortsette med økte priser per kg til reinerer også for 2009. Det budsjetteres med en nedgang i statstilskuddene, i hovedsak på grunn av endringer i postene Andre tilskudd og Ekstraordinære tilskudd.

De totale kostnadene antas å være på omtrent samme nivå i 2009 som i 2008, mens rentekostnadene forventes å bli redusert.

Med utgangspunkt i de forutsetningene som ligger til grunn for Økonomisk utvalgs budsjett, er vederlag for arbeid og egenkapital beregnet til 176,5 mill. kr i 2009. Det er en økning på 25 mill. kr fra 2008, eller 23 800 kroner pr. årsverk. Eventuelle endringer i reinhjordverdien er holdt utenfor.

Čoahkkáigeassu

Boazodoalu ollislaš rehketdoalu čoahkkáigeassu, áigodat 2005-2008, rievdan 2007 rájes 2008 rádjái (1000 kr), ja bušeahтта 2009 (1000 kr)

Rehketdoallo-poasttat	Rehketdoallologut			Rievdan	Bušeahтта	
	2005	2006	2007 2)	2008	2007-08	2009
Buvttadeami bohtosat	122 530	145 149	165 134	161 086	-4 048	181 725
Biergu ja lassibuktogat	110 841	117 625	135 116	158 257	23 141	162 174
Boazoealu árvvu rievdamat	-6 795	8 226	10 155	-16 721	-26 876	0
Lassiealáhusain dienas	5 758	5 875	5 160	3 871	-1 289	3 871
Eará buvtt. boadut 1)	12 725	13 423	14 703	15 680	977	15 680
Stáhtadoarjja	84 894	69 786	69 202	87 101	17 899	84 750
Dábálaš doarjagat	60 469	44 523	47 554	54 691	7 137	54 420
Eará doarjagat	16 075	18 668	12 902	19 587	6 685	17 078
Liige doarjagat	0	375	181	1 357	1 176	932
Doarjagat lassiealáhusaide	3 085	3 567	2 205	2 390	185	2 390
Árvoháhkánprográmma	2 721	1 423	1 372	4 076	2 704	4 430
Doarjagat radioaktiv. vuostá	2 545	1 231	1 746	631	-1 115	1 500
Riideastadeapmi, boraspiret			3 242	4 369	1 127	4 000
Buhtadusat	34 617	52 157	61 279	50 158	-11 121	50 329
Boazomassimat	29 474	35 134	43 020	38 793	-4 227	38 964
Areálamassimat 2)	5 143	17 023	18 259	11 365	-6 894	11 365
Boaduid submi:	242 041	267 092	295 614	298 345	2 731	316 804
Golut:						
Siidaosiid golut	93 204	93 206	100 296	108 586	8 290	107 501
Oktasašgolut	20 065	16 618	18 841	16 777	-2 064	16 882
Boazoservviid golut	6 298	6 932	8 583	8 605	22	8 329
Goluid submi:	119 567	116 756	127 721	133 968	6 247	132 712
Buhtadus barggu ja kap.ovddas	122 474	150 336	167 894	164 377	-3 517	184 092
Loatnakapitala reanttut	5 935	7 459	9 638	11 774	2 136	7 581
Buhtadus barggu ja iežaskapitala ovddas						
Oktiibuot (1.000 kr)	116 539	142 877	158 255	152 603	-5 652	176 511
Juohke jahkebarggus (kr)	112 852	141 315	154 994	149 485	-5 509	172 206
Juohke siidaoasis (kr)	193 662	243 570	268 869	259 508	-9 361	301 213
Jahkebargguid submi	1 033	1 011	1 021	1 021	0	1 025
Siidaosiid lohku 3)	602	587	589	588	-1	586

- 1) Poastta sisttisoallá bargodietnasiid, láigodietnasiid ja doibmii eará gullelaš sisaboadut.
- 2) 2007:s oaččui okta orohat Kárášjoga Nuorttabelle buhtadusa areálasabahkkemiid ovddas Háikkaváris (8,3 milj. kr), ja okta orohat Guovdageainnu Oarjjabealde lea ožžon buhtadusa areálamassimiid ovddas Ábojávrii guovllus (3,9 milj. kr.). Dát leat váldo summat areálabuhtadusaid poasttas. Dát poasttat dahket 12.015 kr juohke jahkebarggu ovddas ja 20.827 kr juohke siidaoasi nammii
- 3) Jahkebargguid lohku boazoservviin (33) lea rehkenastojuvvon sámi boazodoalu siidaosiid lohku.

Ollislaš rehketdoalu boadusmihtut čájehit maŋosmannama 2007 rájes 2008 rádjái. Buhtadus barggu ja kapitála ovddas lea njiedjan 167,9 miljovvna kruvnnos 2007:s 164,4 miljovdnii 2008:s (-3,5 milj. kr). Juohke jahkebarggu ektui dahká boadus barggu ja kapitála ovddas 149.000 kr 2008:s (2007: 155.000 kr). Vástideaddji lohku siidaosiid nammii lea 259.000 kr (2007: 269.000 kr).

Buvttadeami boadut leat njiedjan 165,1 milj. kruvnnos 2007:s 161,1 miljovdnii 2008:s (- 4,0 milj.), mii lea boazologu árvvu rievdamá (- 26,9 milj. kr) ja buhtadusaid rievdamá (- 11,1 milj. kr) boadus. Biergodietnasat lassánedje 135,1 milj. kruvnnos 2007:s 158,3 miljovdnii 2008:s (+ 23,1 milj. kr) dan geažil go gaskamearálaš haddi lea lassánan 11,47 kruvnnuin 2007 rájes 2008 rádjái. Seammaládjje go biergodienas, de leat maid eará dietnasat buvttadeami olis lassánan (+ 1,0 milj. kr), muhto lassiealáhusedietnasat fas leat unnon (- 1,3 milj. kr).

Stáhtadoarjagiid summa lassánii 69,2 miljovvna kruvnnos 2007:s 87,1 miljovdnii 2008:s (+ 17,9 milj. kr). Dát lassáneapmi bohtá vuosttažettiin das go Dábálaš doarjagat (+ 7.1 milj. kr) ja Eará doarjagat (+ 6,7 milj. kr) leat lassánan. Buot stáhtadoarjagiid poasttat leat lassánan 2008:s, earret doaimmaide radioaktivitehta vuostá (- 1,2 milj. kr).

Boazovahágiid buhtadus lea unnon 61,3 miljovvna kruvnnos 2007:s 50,2 miljovdnii 2008:s (-11,2 milj. kr). Unnon bohtá sihke das go boraspirebuhtadusat ja areálasabahkkemiid buhtadusat leat unnon.

Oktiibuot mielddisbukta dát sisaboaduid lassáneami 295,6 miljovvna kruvnnos 2007:s 298,4 miljovdnii 2008:s (+2,8 milj. kr).

Siidaosiid golut lassánedje 2007 rájes (100,2 milj. kr) 2008 rádjái (108,6 milj. kr), oktasašgolut unno 18,8 miljovvna kruvnnos 16,8 miljovdnii 2008:s (-2,0 milj. kr).

Boazoservviid golut leat seamma dásis go 2007:s (8,6 milj. kr). Oktiibuot dahká dát ollislaš goluid lassáneami 127,7 miljovvna kruvnnos 2007:s 134,0 miljovdnii 2008:s (+6,2 milj. kr).

Loatnakapitála reanttu lassánedje 9,6 miljovvna kruvnnos 2007:s 11,8 miljovdnii 2008:s (+2,1 milj. kr).

Boadut eará surggiin ja eará ealáhusdoaimmain leat stuora mearkkašupmin boazodoalu ruhtadillái. Leat vuosttažettiin nisssonolbmot geain leat dákkár boadut. 2008:s dahket báikkát j.d. (bákkádietnasat, eará ealáhusdientnasat, penšuvnnat ja reanttu) gaskamearálaččat 212.000 kr juohke siidaosi nammii sámi boazodoalus (2007: 208.000 kr). Biergodienas ges lei 2008:s 285.000 kr juohke siidaosi nammii (2007: 222.000 kr).

Boraspirevaháгат váikkuhit boazodoalu bohtosiidda eanas boazodoalloguovlluin. Dieđihuvvon boraspirevaháгат dahket 77 % buot dieđihuvvon boazovahágiin 2008/09 (2007/08: 75 %). Doaimmajagis 2008/09 máksojuvvojedje buhtadusat 21 % dieđihuvvon vahágiid ovddas (2007/08: 21 %).

Siidaosiid lohku lea unnon 556 rájes 2007:s 555 rádjái 2008:s, go fas boazolohku lea lassánan 241.400 rájes 2007:s 251.800 rádjái 2008:s (+ 10.400 bohcco). Gaskamearálaš boazolohku juohke siidaosis lassánii 433 bohccos 2007:s 454 bohccui 2008:s (+ 21 bohcco).

Bušeahhta 2009

Jagi 2009 bušeahhta ráhkaduvvo vuosttažettiin njuovvandieđuid vuodul, maid registrerejuvvon njuovahagat dieđihit skábmamánu 15. beaivvi rádjái, ja mat leat meroštallamat guđa stuorámuš njuovahagas das man ollu vurdet njuovvat jahkemolsuma rádjái ja rehketdoallologuid vuodul pr. skábmamánu 15. beaivvi.

Biergodietnasat vurdojuvvojit lassánit buoret hatiid geažil. Haddelassáneapmi orru joatkašuvvame ja boazoeaiggádat sáhttet rehkenastit buoret kilohatti maiddái 2009:s. Bušeahas rehkenastjuvvojit stáhtadoarjagat unnut, vuosttažettiin das go poasttat Eará doarjagat ja Erenoamáš doarjagat rivdet.

Ollislaš golut rehkenastjuvvojit bissut sullii seamma dásis 2009:s go 2008:s, muhto reantogolut vurdojuvvojit unnut.

Daid eavttuid vuodul mat lea Ekonomalaš Lávdegotti bušeahhta vuodđun, de lea buhtadus barggu ja iežaskapitála ovddas meroštallojuvvon 176,5 miljovvna kruvdnui 2009:s. Dat lea 25 miljovvna lassáneapmi 2008 ektui, dahje 23.800 kr juohke jahkebarggu nammii. Vejolaš rievdamat boazologu árvvus eai leat mielde dáin loguin.

Innhold

Forord

Sammendrag

Čeahkkáigeassu

1. Økonomisk utvalg.....	3
1.1 Mandat	3
1.2 Medlemmer og sekretariat	3
1.3 Utvalgets arbeid	4
2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken	5
2.1 Reindriftspolitiske mål	5
2.2 Reindriftspolitiske virkemidler	6
3. Grunnlag og forutsetninger	8
3.1 Prinsipper	8
3.2 Materiale og metode	9
4. Totalregnskap 2008 og budsjett 2009	16
4.1 Produksjonsbaserte inntekter	16
4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader	25
4.3 Erstatninger	32
4.4 Kostnader	34
4.5 Kapitalforhold	41
4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler	43
4.7 Sammendrag av totalregnskapet	44
4.8 Budsjett 2009	52
Tilleggsinformasjon	56
5. Nærmere om Reindrifftsavtalen.....	57
5.1 Innledning	57
5.2 Reindrifftsavtalen 2009/10.....	58
5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme	58
5.4 Reindriftens utviklingsfond	60
5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd	64
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	71
6.1 Kjøttinntekter	71
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet	76

6.3 Rovvilt	78
6.4 Erstatninger	81
6.5 Kostnader	82
6.6 Vederlag for arbeid og egenkapital	85
6.7 Markedsforhold	86
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	91
7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen	91
7.2 Strukturutvikling og sysselsetting	95
8. Vurderinger av materialet	103
8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene	103
8.2 Generelle vurderinger	112
Vedlegg	114
1. Tabeller	114
2. Tabelloversikt	117
3. Figuroversikt	120
4. Kart over reinbeiteområdene	122
5. Ordforklaringer	123

1. Økonomisk utvalg

1.1 Mandat

I følge hovedavtalen for reindriftsnæringen mellom Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) og staten ved Landbruksdepartementet av 26. februar 1993, skal det føres forhandlinger om en løpende reindriftsavtale. Landbruksdepartementet har 16. juli 1993, i medhold av hovedavtalen, fastsatt nærmere instruks for Økonomisk utvalg for reindriften. Utvalgets mandat fremgår av instruksens § 1, der det heter:

“Utvalget skal legge frem et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene mellom Staten ved Landbruksdepartementet og reindriftsnæringen ved Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om en næringsavtale for reindriften.

Utvalget har ansvaret for å fremskaffe nødvendige opplysninger, og tilrettelegge materialet for avtalepartene. Materialet skal gi en oversikt over den økonomiske situasjonen i næringen, herunder hovedtrekk i utviklingen, både for den enkelte driftsenhet, distrikter, tamreinlag, områder og for næringen som helhet.”

1.2 Medlemmer og sekretariat

Partene oppnevner to medlemmer hver til utvalget. Landbruks- og matdepartementet oppnevner i tillegg en leder etter samråd med NRL. Funksjonstiden er 4 år, og følger Reindriftsstyrets funksjonstid. Økonomisk utvalg ble første gang oppnevnt i januar 1977.

Økonomisk utvalg har følgende sammensetning for perioden 2006-2009:

- Steinar Helgen, leder, spesialrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
- Mariann Wollmann Magga, reineier, Bjørnevatn
- Anders Isak Oskal, reineier, Kautokeino
- Morten Floor, seniorrådgiver, Landbruks- og matdepartementet
- Ing-Lill Pavall, reindriftsagronom, Reindriftsforvaltningen Nordland

Varamedlemmer:

- Per M. Sara, sekretær, Norske Reindriftsamers Landsforbund
- Johanne Kjuus, rådgiver, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF)

Reindriftsforvaltningen i Alta er sekretariat for utvalget.

1.3 Utvalgets arbeid

Utvalgets oppgave er å legge frem et materiale som viser det samlede økonomiske resultatet for reindriftsnæringen totalt og regionalt. I tillegg skal utvalget beregne det økonomiske resultatet og utviklingen regionalt for de enkelte reinbeiteområder. Fra og med totalregnskapet for 2006 ble en del av resultatene fra Karasjok og Vest-Finnmark presentert sonevis. Dette innebærer at resultatene for Karasjok er delt i østre og vestre sone, mens resultatene for Vest-Finnmark er delt i østre, midtre og vestre sone. Inndelingen er gjort for at tallene skal bli mer sammenlignbare og lettere å lese. Utvalget gjør oppmerksom på at de regionale- og sonevise beregningene må ses på som mindre sikre enn landstallene.

Rapporten inneholder også egne kapitler som presenterer henholdsvis reindrifftsavtalen, langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 1997 til 2008), og husholdsinntekter for reindriftsfamilier.

2. Mål og virkemidler i reindriftspolitikken

De reindriftspolitiske målene bygger i dag i hovedsak på St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift*. De økonomiske virkemidlene fremgår av de årlige reindriftsavtalene (Hovedavtale for reindriften (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), mens de juridiske virkemidlene er gitt i Lov om reindrift (reindriftsloven) av 15. juni 2007 nr. 40.

2.1 Reindriftspolitiske mål

De mål og retningslinjer som ligger til grunn for reindriftspolitikken er trukket opp av Regjeringen i St.meld. nr. 28 (1991-1992) – *En bærekraftig reindrift*, og av Stortinget i Innst. S. nr. 167 (1991-1992). I innstillingen konkretiseres ”En bærekraftig reindrift” gjennom følgende tre mål:

- Økologisk bærekraft
- Økonomisk bærekraft
- Kulturell bærekraft

Disse tre målene står i en innbyrdes sammenheng; økologisk bærekraft gir grunnlag for økonomisk bærekraft, og sammen gir økologisk og økonomisk bærekraft mulighet for å ivareta og utvikle kulturell bærekraft.

Økologisk bærekraft forutsetter at det legges avgjørende vekt på å forvalte beitegrunnet slik at beitebalansen sikres. Dette oppnås ved regulering av reintallet og ved reduksjon av inngrep i ressursgrunnet. Inngrep i ressursgrunnet kan være ulike typer utbygginger, forurensninger og menneskelige inngrep – inkludert næringens egen utøvelse i form av barmarkskjøring, gjerdebygging o.l. Målsettingen forutsetter videre at det ut fra overordnede nasjonale mål om en bærekraftig utvikling gjennomføres en beitebruk og driftsmessig tilpasning i reindriften som skjer på naturens premisser, og som bevarer og utvikler miljøkvalitet i vid forstand.

Økonomisk bærekraft forutsetter at det legges vekt på produktivitet, kostnadseffektivitet, inntektsnivå og inntjeningssevne. Det forutsetter videre at det er et rimelig forhold mellom næringens ressursgrunnlag og det antall mennesker som skal finne innteks- og sysselsettingsmuligheter i reindriften, med de markeds- og inntektsmuligheter som er til stede. En bedre utnyttelse av verdiskapingspotensialet er sentral i denne sammenheng. Næringen har stor betydning for opprettholdelse og utvikling av et levende samisk samfunn – økonomisk, sosialt og kulturelt. Stabil sysselsetting og klare rammebetingelser for den enkelte næringsutøver bidrar til at reindriften kan stå frem som sentral bærer av samisk kultur.

Målsettingen om *kulturell bærekraft* forutsetter at reindriftspolitikken også ses i en samepolitisk sammenheng. Sikring av næringens materielle grunnlag blir i en slik sammenheng en nødvendig del av en kulturell bærekraft.

I etterkant av behandlingen av St.meld. nr. 28 (1991-1992) har Stortinget to ganger i året behandlet reindriftspolitikken – ved den årlige reindriftsavtaleproposisjonen og ved

behandlingen av det årlige statsbudsjettet. Regjeringen og Stortinget har videreført hovedlinjene i meldingen, men det påpekes at det hvert år er foretatt justeringer, og at nye momenter i forvaltningen av reindriften er blitt vektlagt.

I de fleste tilfeller etter behandling av meldingen har begrepet bærekraftig utvikling blitt knyttet til begrepet økologisk bærekraft. Med bakgrunn i Stortingets behandling av meldingen, påpekes det at begrepet har et bredere innhold ved at det også stilles krav til måloppnåelse i forhold til delmålene økonomisk- og kulturell bærekraft. Imidlertid har det vist seg å være en vanskelig oppgave å finne løsninger der hensynene til økologi, økonomi og kultur balanseres.

2.2 Reindriftspolitiske virkemidler

Reindriften er regulert gjennom en ny reindriftslov som ble vedtatt av Stortinget 15. juni 2007, og trådte i kraft 1. juli 2007. Loven konstituerer ikke reindriftsretten, men gir en nærmere definisjon av innholdet i disse rettighetene, samt en regulering og styring av utøvelsen. Dette innebærer at reindriftens rettstilling ikke er uttømmende regulert gjennom loven. Loven må suppleres med rettigheter ervervet gjennom sedvane, alders tids bruk m.v. I den nye reindriftsloven legges det opp til en større grad av egenforvaltning av interne forhold i reindriftsnæringen. Det arbeidsmessige fellesskapet siida har fått en sentral plass, og utgjør et viktig element i bestemmelsene om intern organisering. Begrepet siidaandel erstatter driftsenhetsbegrepet, og det er åpnet for adgang til å etablere sideordnet rekrutteringsandel for å gi mulighet for smidige generasjonsoverganger. Videre er det lagt vekt på å sikre et grunnlag for den enkelte reindriftsutøvers rettssikkerhet. Ordningen med reinbeitedistrikter videreføres, men distriktsstyret rendyrkes som et privatrettslig organ. Utarbeidelse av bruksregler for distriktet blir en av distriktsstyrenes viktigste oppgaver. Bruksreglene skal gi nærmere bestemmelser om forvaltning av distriktets ressurser hvor bestemmelser om beitebruk og reintall vil være særlig viktig.

Formålet med den nye reindriftsloven (§ 1) er å legge til rette for en økologisk, økonomisk og kulturelt bærekraftig reindrift med basis i samisk kultur, tradisjon og sedvane til gagn for reindriftsbefolkningen selv og samfunnet for øvrig. For å nå disse mål skal loven gi grunnlag for en hensiktsmessig organisering og forvaltning av reindriften. Reindriften skal bevares som et viktig grunnlag for samisk kultur og samfunnsliv i samsvar med Grunnloven § 110 a og folkerettens regler om urbefolkning og minoriteter. Loven skal videre bidra til sikring av reindriftsarealene i det samiske reinbeiteområdet som reindriftens viktigste ressursgrunnlag. Ansvaret for sikring av arealene påhviler både innehavere av reindriftsretten, øvrige rettighetshavere og myndighetene. Utenfor det samiske reinbeiteområdet skal loven legge forholdene til rette for en økologisk og økonomisk bærekraftig utnyttning av reinbeiteressursene i de områder der reindrift foregår. Det påpekes for øvrig at det er en rekke juridiske styringsverktøy ved siden av reindriftsloven som har betydning for reindriften. Herunder nevnes blant annet plan- og bygningsloven, naturvernloven, energiloven, fjelloven og finnmarksloven.

Historisk har man omtalt reindriftsretten som en kollektiv rett. Dette innebærer at det er samene som sådan som har ervervet en rett til å drive reindrift på de arealer hvor det fra gammelt av har vært utøvet slik bruk. Det er reindriftssamene som etnisk gruppe som er bærere av denne rettigheten, og ikke enkeltpersoner eller mindre grupperinger innenfor dette kollektivet. Den enkelte har en andel i den kollektive rett, og ikke eksklusive rettigheter som nyter særskilt vern internt.

Dette utgangspunktet vil i dag måtte nyanseres. I den senere tid har det innenfor reindriftretten skjedd en relativt stor rettsutvikling knyttet til rettigheter. Både rettspraksis, arbeidet med rammebetingelser i reindriften og arbeidet frem mot en ny lov viser klart at siidaer kan etablere særskilte rettigheter over den grunn de disponerer. Den nye reindriftloven har en rekke bestemmelser som klargjør og fremhever at det skal tas hensyn til etablerte rettigheter. For næringen vil det være viktig å ta lovens virkemidler i bruk, og herunder vil distriktenes arbeide med å avklare og sikre siidaenes beitebruk være sentralt.

Stortinget godkjente 1. juni 1993 Hovedavtalen for reindrift (St.prp. nr. 66 (1992-1993)), og ga Landbruksdepartementet fullmakt til å forhandle med Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om ettårige avtaler for reindriftnæringen. Reindriftsavtalen er, ved siden av reindriftsloven, det viktigste operative redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindriftspolitikken. Gjennom reindriftsavtalen bestemmes bruken av de *økonomiske virkemidlene*, bl.a. ut fra reindriftslovens intensjon og bestemmelser. Dette skal bidra til at utviklingen går i retning av de målene som Stortinget har fastsatt.

Det vises til kapittel 5 for nærmere omtale av reindriftsavtalen.

3. Grunnlag og forutsetninger

3.1 Prinsipper

Totalregnskapet for reindriften viser en oversikt over verdiene som skapes i næringen ved utnyttelse av produksjonsfaktorene arbeid og kapital. Kalenderåret er utgangspunkt for beregningene. På grunn av ulik periodisering er opplysninger om slakteuttak i totalregnskapet ikke direkte sammenlignbare med tilsvarende opplysninger i ressursregnskap for reindriftsnæringen som tar utgangspunkt i driftsår.

Publikasjonen er inndelt i ni kapitler. Hovedoversikten er regnskap for 2008 i kapittel 4, der regnskapet for 2008 sammenlignes med regnskapene for de fire foregående år. Budsjett for 2009 presenteres i kapittel 4.8. Kapittel 5 omhandler reindriftsavtalen, med spesiell vekt på tilskuddsordningene. I kapittel 6 presenteres langsiktige utviklingstrekk for reindriften (fra 1997 til 2008). Kapittel 7 omhandler husholdsinntekter og strukturelle forhold, mens kapittel 8 gir en vurdering av utviklingen både totalt og i de ulike reinbeiteområdene – i hovedsak på bakgrunn av nøkkeltall fra kapitlene 4, 6 og 7.

I den nye reindriftsloven er begrepet driftsenhet byttet med siidaandel. Av den grunn legges tallmaterialet fra og med 2007 fram per siidaandel. Disse tallene vil være direkte sammenlignbare med tall knyttet til det tidligere begrepet driftsenhet.

Næringens kjøttinntekter omfatter førstehåndssalg og hjemmeforbruk av ikke foredlede produkter av rein – slik som kjøtt, innmat, skinn og gevir. Inntektene korrigeres for endringer i reinhjordverdien. I tillegg til inntektene fra salg av ikke foredlede reinprodukter, er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger med på inntektssiden i totalregnskapet.

På kostnadssiden inngår næringens bruk av varer og tjenester fra andre sektorer. Posten er inndelt i siidaandelens kostnader, felleskostnader i reinbeitedistrikt og kostnader i tamreinlag.

Resultatmålet som beregnes viser vederlag for arbeid og kapital. Arbeid består av næringsutøvernes egen arbeidskraft og leid arbeid. Utgifter til leid arbeid tas derfor ikke med under kostnader. Ved å gjøre fradrag for renter på lånt kapital, fremkommer vederlag for arbeid og egenkapital. Resultatet beregnes samlet for næringen, per årsverk og per siidaandel.

Som hovedregel er alle beregninger som ligger til grunn for fremstillingen gjort uten forkortelser og med flere desimaler enn det som fremkommer i tabellene. Dette innebærer at det i enkelte tabeller ikke er nøyaktig samsvar mellom del- og totalsummer. Totaltallene er basert på originaldata og er således korrekte.

3.2 Materiale og metode

Generelt

Gruppering av tallmaterialet

Datamaterialet er i hovedsak gruppert etter reinbeiteområder. Som følge av ulike driftsforhold er imidlertid Øst-Finnmark reinbeiteområde oppsplittet i Polmak/Varanger og Karasjok. Polmak/Varanger er ikke et ensartet sogn. Delingen er først og fremst begrunnet med et ønske om å skille ut Karasjok, slik at dette sognet kan sammenlignes med Vest-Finnmark reinbeiteområde. Fra og med 2006 har Økonomisk utvalg splittet opp resultatene fra Karasjok i to soner; Karasjok øst og Karasjok vest, samt Vest-Finnmark i tre soner; Kautokeino øst, Kautokeino midt og Kautokeino vest. Denne splittingen er gjort i kapittel 4 og kapittel 5.5. Årsaken til dette er ønske om å fremstille sammenlignbare resultater over tid i allerede eksisterende soner innenfor disse områdene som er store og har ulik driftsformer.

Tidsangivelse

Datamaterialet i totalregnskapet er i hovedsak knyttet til kalenderår, men tallmateriale som er hentet fra reieneiernes Melding om reindrift (ressursregnskapet) gjelder for driftsåret. Et driftsår varer fra 1. april (inngående beholdning) til 31. mars påfølgende år (utgående beholdning). I totalregnskapet brukes foregående driftsårs korrigerende utgående beholdning som utgangspunkt når det gjelder fastsettelse av antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret. Dette betyr at antall aktive siidaandeler og korrigerende reintall per 31. mars i driftsåret 2007/08 gir henholdsvis antall aktive siidaandeler og reintall i kalenderåret 2008. Det er gjort tilbakeregninger i forhold til tidligere publisert materiale for faktiske korreksjoner i reintallet.

Aktive siidaandeler

Formelt sett består antall siidaandeler av både aktive og inaktive andeler. Det er imidlertid bare de *aktive siidaandele*ne som er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet. Med aktive siidaandeler menes andeler som i reieneiernes Melding om reindrift står oppført med rein i utgående beholdning (per 31. mars). Dette inkluderer også tidsbegrensede siidaandeler og uoppgjorte dødsbo. Med inaktive siidaandeler menes andeler som står uten rein i utgående beholdning, men som ikke er formelt avviklet. Disse omfatter andeler som er gått ut i omstilling, dødsbo uten rein og andre andeler uten rein.

Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Ut fra de data Økonomisk utvalg har tilgang til, er det ikke mulig å skille ut inntekter fra kjøtt og inntekter fra biprodukter fra de totale kjøttinntektene. Dette innebærer at betegnelsen kjøttinntekter omfatter inntektene av kjøtt og biprodukter *til sammen*. Slakterapporter fra registrerte slakteribedrifter danner grunnlag for beregning av offentlig godkjente slakt. Fra og med kalenderåret 1999 er disse opplysningene hentet fra Reindriftsforvaltningens database "Basis". Her er alt slakt fra slakteriene registrert på eiernivå med opplysninger om vekt, pris, alder og kjønn for hvert enkelt slaktedyr.

Utgangspunktet for beregning av privat forbruk og omsetning er satt til 20 dyr per siidaandel. For tamreinlagene er privat forbruk og omsetning satt til 50 dyr til sammen. For regnskapsåret 2008 har man valgt å holde fast ved forutsetningen om et gjennomsnittlig uttak på 20/50 dyr. Dette gjøres for å sikre et sammenlignbart datagrunnlag fra år til år. Det understrekes at utvalget fortløpende vurderer grunnlaget for beregning av privat forbruk og omsetning med utgangspunkt i gjeldende forskrifter og data fra Melding om reindrift.

Privat forbruk og omsetning regnes å ha samme verdi per kg som slakt (voksne dyr) ved registrerte slakterier. Samlet for hele reindriften beregnes gjennomsnittspris ved å veie den totale prisen i det enkelte reinbeiteområde i forhold til områdets totale kvantum.

For øvrig bemerkes det at fra og med 2003 har flere av slakteriene innrapportert betydelig høyere priser. Dette har sammenheng med endringene i tilskuddsordningene over Reindriftsavtalen fra og med driftsåret 2003/04 – herunder særlig innføringen av produksjonspremien og minimumskravet på 50.000 kr i avgiftspliktig inntekt fra salg av rein i siidaandelinnehaber(ne)s merke for å være tilskuddsberettiget.

Verdi av endring i reinhjorden

Ved å korrigere kjøttinntektene for endringer i reinhjordverdien, fremkommer næringens *produksjonsinntekter*. Endringer i reinhjordverdien er et uttrykk for verdien av bestandsendringer – dvs. *endringer i reintall, flokksammensetning og dyrevekter* – i løpet av en periode. Siden kalenderåret er utgangspunkt for beregningene i totalregnskapet, er det verdien av endringene i reinhjorden fra 1. januar til 31. desember som er interessant.

Reintall per 1. januar 2008 beregnes på grunnlag av korrigert reintall per 31. mars 2008 (korrigert utgående beholdning i driftsåret 2007/08) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2008. Reintall per 31. desember 2008 estimeres med utgangspunkt i *beregnet korrigert reintall*¹ per 31. mars 2009 (beregnet korrigert utgående beholdning i driftsåret 2008/09) og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars 2009. Endringer i antall og vekt for voksen rein og kalv beregnes separat.

Reintallet per 1. januar varierer fra år til år, både på grunn av reelle endringer i reintallet og på grunn av forskyvning i slaktetidspunkt. Bestandsendringer fra 1. januar til 31. desember i kalenderåret verdsettes til full slakteverdi. Verdiøkning inntektsføres, mens verdinedgang føres til fradrag. Verdiendringer som følge av endret prisnivå påvirker ikke inntektsnivået, da det tas utgangspunkt i samme pris for inngående og utgående beholdning.

Binæringsinntekter

Binæringsinntektene omfatter inntekter fra duodji og utmarksnæringer, og er en integrert del av den samiske reindriftsøkonomien. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring av disse inntektene.

Binæringsinntektene beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelens kostnader beregnes ut fra (utvalgsundersøkelsen).

¹ Korrigert reintall per 31. mars 2009 beregnes på grunnlag av ukorrigert reintall per 31. mars 2009 (ukorrigert utgående beholdning i driftsåret 2008/09) og en kalkulert korreksjonsfaktor basert på faktiske reintallkorreksjoner de fire foregående driftsårene.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Posten "Andre produksjonsbaserte inntekter" omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Arbeidsinntektene beregnes med utgangspunkt i Reindriftsforvaltningens regnskapstall over utbetalinger til reindriftsutøvere på postene ressurovervåking (veiing, telling, beitekartlegging og beiteovervåking) og måling av radioaktivitet. De øvrige postene beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandelens kostnader beregnes ut fra (utvalgsundersøkelsen).

Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Tilskudd med inntektsvirkning for reindriftsnæringen er med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Posten er inndelt i direkte tilskudd, andre tilskudd og ekstraordinære tilskudd.

De direkte tilskuddene omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd/-premie, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg. Som følge av endringer i Reindriftsavtalen fra og med 2003/04, er ikke postene produksjonstilskudd, de ulike typer driftstilskudd og ektefelle tillegg fra og med 2004 direkte sammenlignbare med tilsvarende tilskudd for tidligere år.

Andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer (gjerder, bygninger, anlegg og livdyrlån) og pramming/transport, samt utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager, tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel. Fra og med 2004 er avviklingsbonus i forbindelse med reintallstilpasningen i Vest-Finnmark tatt med under innløsning av siidaandel.

Posten ekstraordinære tilskudd har rommet ulike ordninger over tid. Eksempelene i denne sammenheng er ekstraordinært administrasjonstilskudd (2003) og juridisk bistand (2004).

Utbetalte erstatninger over reindriftsavtalen tas med under erstatninger.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter midler til etablererstipend, investeringstilskudd og driftsstøtte til næringskombinasjoner, administrert av Sametinget.

Sametinget endret retningslinjene for driftsstøtte til næringskombinasjoner i 2004. Prosenten ble redusert fra 50 % til 25 % av omsetningen fra kombinasjonsnæringene – inntil maksimalt 25.000 kr. Støtteordningen ble avviklet i 2005.

Sametinget har opprettet en egen næringsavtale for duodji som trådte i kraft 1. januar 2006. Innføringen av denne næringsavtalen innebærer endringer i tilskuddsordningene. Fra og med 2006 kan det over Samisk utviklingsfond gis støtte til forprosjekter, produktutvikling, markedsføring og investeringer. Over fondet kan det også gis etablererstipend, tilskudd til utnyttelse av utmarksressurser og kompetanseheving for å utvikle næringsvirksomheter. Over næringsavtalen for duodji kan det gis støtte til henholdsvis utviklings- og investeringstiltak, drift og velferdsordninger.

Verdiskapingsprogram

I 2001 ble Verdiskapingsprogram for reindrift etablert. Programmet har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen på en slik måte at det kommer reieneierne til gode. Administrasjon av programmet er lagt til Innovasjon Norge, avdeling Troms. Tilskudd over verdiskapingsprogrammet er med i totalregnskapet som egen post under statstilskudd. Utbetalingene fra Verdiskapingsprogrammet direkte til reieneier varierer noe fra år til år.

Tiltak mot radioaktivitet

Etter Tsjernobyl-ulykken ble det satt i verk tiltak for å holde reindriftsutøverne økonomisk skadesløse, og for å kunne nytte en så stor del som mulig av reien som mat. For å få tatt ut slaktedyrene når radioaktiviteten er lavest, og før det er nødvendig å sette inn mer kostnadskrevende tiltak som føring eller kassasjon, gis det kompensasjon for vekttap og merkostnader ved tidlig- og fremskyndet slaktning. Det gis også tilskudd til nedføring av slaktedyrr. Refusjoner i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i verdien av kjøtt og biprodukter. Kostnader for reinbeitedistrikter og reieneiere er inkludert i næringens totale kostnader. Økt arbeidsforbruk og eventuelle inntektsvirkninger som følge av dette er inkludert, men ikke spesifisert. Tilskudd til tiltak mot radioaktivitet er med som egen post under statstilskudd.

Forebyggende og konfliktdepende tiltak i forhold til rovvilt

Dagens rovviltforvaltning baserer seg på Stortingsmelding nr.15 (2003-2004), hvor anbefalingene var at landet skulle deles inn i nye og større forvaltningsregioner uavhengig av fylkes- og kommunegrenser. De fylkesvise rovviltutvalgene ble med bakgrunn i dette erstattet av rovviltnemnder i hver region. For å sikre at det nasjonale ansvaret for levedyktige bestander av rovviltartene blir ivarettatt har regjeringen fastsatt minimumstall for årlige ynglinger av hver art i den enkelte region. Nærmere om regionsinndeling og bestandsmål finnes i rovviltforskriften. De regionsvise rovviltnemndene forvalter i dag midler som utbetales av Fylkesmannskontorene. Disse tilskuddene skal benyttes til forebyggende- og konfliktdepende tiltak. De mest aktuelle tiltakene er intensiv gjeting i kalveperioden/under flytting og foring/kalving på inngjerdet område. Tilskudd til tiltak ytes både forskuddsvis etter søknad og etterskuddsvis etter mottakers dokumenterte forbruk.

Erstatninger

Erstatninger regnes også som inntekter til næringen. De ordningene som er med i totalregnskapet er erstatninger fra Direktoratet for Naturforvaltning (DN) ved rovvilttap, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil.

Erstatningsbeløpene for rein drept av bil beregnes med utgangspunkt i erstatningssatsene fra DN og oppgitte trafikktap fra Melding om reindrift² – fratrukket det antall rein som er drept av tog og erstattet av Jernbaneverket. Årsaken til at erstatningssatsene fra DN legges til grunn, er at forsikringsselskapene og Jernbaneverket oppgir at de bruker disse satsene ved beregning av erstatningsbeløp.

Erstatninger for arealinngrep anvendes i hovedsak til dekning av felles kostnader, og beregnes ut fra regnskaper for reinbeitedistrikter og reindriftsfond. Disse erstatningene inntektsføres i

² Melding om reindrift post 2.3.1 (tidligere post 3.2.1) ”Trafikkdrept rein”.

en egen post, som omfatter årlige erstatninger, engangserstatninger og renteavkastning fra tidligere innvilgede erstatninger. I de tilfeller distrikter faller utenfor tilskuddsordningene som følge av de krav som er satt av avtalepartene og hvor distriktene ikke har søkt om tilskudd, har ikke Økonomisk utvalg oversikt over disse distriktenes regnskap og erstatninger.

Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader er tidligere beregnet på grunnlag av et *utvalg* av skatteregnskaper, det vil si næringsoppgaver og selvangivelser (utvalgsundersøkelsen). Antall regnskap i utvalget utgjorde for 2007 rundt 75 % av samtlige siidaandeler³ regnskaper mens det for 2008 utgjorde 62 %.

Felleskostnader

Felleskostnader beregnes på grunnlag av regnskaper fra reinbeitedistrikter og reindriftsfond. For distrikter der regnskap mangler, beregnes totaltallene med utgangspunkt i gjennomsnittskostnader per rein i de øvrige distriktene, og antall rein i de distriktene der regnskap mangler. I tilfeller der dette gir et åpenbart feilaktig bilde av kostnadene, legges tall fra tidligere års regnskap til grunn for de aktuelle distriktene.

I tillegg til distrikts- og fondskostnadene er overføringer i forbindelse med pramming av rein tatt med under felleskostnadene.

Tamreinlagenes kostnader

Tamreinlagenes kostnader beregnes med utgangspunkt i samtlige lags regnskaper. Som ellers i totalregnskapet holdes lønnsutgiftene utenfor. Dette har sammenheng med at vederlag for arbeid og egenkapital skal omfatte godtgjørelse for egen og leid arbeidskraft. Som følge av organisasjonsformen, gir dette særlig utslag for tamreinlagene, der lønnsutgiftene er en betydelig kostnadspost.

Kapitalforhold

Reindriftsnæringens kapital domineres av en hovedverdi – reinen. Balanseverdi beregnes med utgangspunkt i reintall, flokksammensetning og livdyrverdi. Sistnevnte beregnes på grunnlag av gjennomsnittlige priser og slaktevekter – i samsvar med metode for beregning av livdyrverdi vedtatt av styret i Reindriftens Utviklingsfond (sak 29/2000).

Andre eiendeler (balanseverdi på driftsbygninger, private reindriftsanlegg og maskinelle driftsmidler) og gjeld beregnes på grunnlag av det samme materialet som siidaandel kostnader beregnes ut fra. Som gjeld regnes siidaandelens lån, avbetalingsgjeld og ikke innbetalt merverdi- og arbeidsgiveravgift. Kapitalberegningene omfatter ikke eiendeler og gjeld i reinbeitedistrikter, samt i private og offentlige fond. Dette har sammenheng med manglende balanseføring i fellesregnskapene.

Sammendrag av totalregnskapet og årsverksberegninger

Sammendrag av totalregnskapet viser sum inntekter, sum kostnader, renter på lånt kapital, antall siidaandeler og antall årsverk. Det beregnes vederlag for arbeid og kapital, og vederlag

³ Med siidaandel menes her siidaandelsinnehaver og eventuelt ektefelle/samboer.

for arbeid og egenkapital. Disse resultatmålene beregnes både totalt, per siidaandel og per årsverk. Renter på lånt kapital omfatter både næringsgjeld og privatgjeld i siidaandelene.

Metode for beregning av arbeidsforbruk i reindriften bygger på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet en generell modell for beregning av årsverk i reindriftsnæringen, hvor det tas hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall siidaandeler i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. Metoden gir et tilnærmet reelt uttrykk for det arbeidsforbruket som faktisk er bundet i reindriftsnæringen, men Økonomisk utvalg ser at metoden skaper variasjoner mellom reinbeiteområder som kan synes urimelige. Utvalget ønsker også et datagrunnlag som i sterkere grad synliggjør kvinnes arbeidsinnsats. Utvalget mener med bakgrunn i dette at det bør gjennomføres en ny arbeidstidsundersøkelse som grunnlag for årsverksberegninger.

Reindriftsfradraget

Fra og med skatteåret 2003 er det innført et fradrag i alminnelig inntekt for skattytere med positiv næringsinntekt fra reindriften. Hensikten med innføringen er å legge til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen. Totalregnskapet er, i likhet med Totalkalkylen for jordbruket, et sektorregnskap hvor resultatmålet er på nivå *før* skatt. Som følge av dette, og som følge av at den skattemessige virkningen av reindriftsfradraget er svært vanskelig å beregne, er virkningen av reindriftsfradraget ikke innarbeidet i totalregnskapet. Av tilsvarende årsaker er virkningen av jordbruksfradraget ikke innarbeidet i Totalkalkylen for jordbruket.

For inntektsåret 2008 utgjør fradraget inntil kr 36.000 pluss 19 % av inntekt i reindriftsnæring som overstiger kr 36.000 opp til et maksimalt fradrag på kr 71.500 per skattyter. Dette innebærer at næringsinntekt mellom 0 og 36.000 gir reindriftsfradrag lik inntekten. Dersom næringsinntekten er mellom 36.000 og 186.840 er fradraget kr. 36.000 pluss 19 % av næringsinntekt over kr. 36.000. Når næringsinntekten er 186.840 eller høyere får man maksimalt fradrag på kr. 71.500. Reindriftsfradraget vil fra inntektsåret 2009 øke til samme nivå som jordbruksfradraget og det særskilte fradraget for skiferproduksjon.

Tabell 3.2.1 viser den områdevisse fordelingen av antall reindriftsfradrag for regnskapsåret 2008. Tabellen er basert på opplysninger fra utvalgsundersøkelsen. Dette innebærer at oversikten ikke er fullstendig, men gjelder for et utvalg av siidaandelsinnehavere. Det henvises for øvrig til avsnittet om siidaandelenes kostnader for nærmere omtale av utvalgsundersøkelsen.

Det fremgår av tabell 3.2.1 at i alt 26 % av siidaandelsinnehaverne i utvalget oppnådde fullt reindriftsfradrag på 71.500 kr for regnskapsåret 2008. Andelen siidaandelsinnehavere som oppnådde fullt reindriftsfradrag var høyest i Nord-Trøndelag (85 %) og Sør-Trøndelag (79 %), og lavest i Kautokeino midt (0 %). Materialet viser at det ikke er mange ektefeller som benytter seg av muligheten til å dele fradraget mellom seg.

Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindrifftsfradrag for 2008, etter fradragenes størrelse

Reinbeite- område	Fordeling av antall reindrifftsfradrag (%)		
	< 36.000 kr	36.000 kr, 71.500 >	71.500 kr
Polmak/Varanger	16 %	28 %	56 %
Karasjok øst	35 %	35 %	30 %
Karasjok vest	56 %	41 %	3 %
Øst-Finnmark	38 %	35 %	27 %
Kautokeino øst	32 %	58 %	10 %
Kautokeino midt	43 %	57 %	0 %
Kautokeino vest	31 %	62 %	7 %
Vest-Finnmark	37 %	59 %	4 %
Troms	10 %	87 %	3 %
Nordland	15 %	44 %	41 %
Nord-Tr.lag	0 %	15 %	85 %
Sør-Tr./Hedmark	3 %	17 %	79 %
Totalt 2008	27 %	48 %	26 %

Langsiktige utviklingstrekk

Grunnlagsmaterialet for de langsiktige totaløkonomiske tendensene er tidligere publisert av Økonomisk utvalg som deler av de årlige totalregnskapene. Sammenligning av tallmateriale over et lengre tidsrom skaper behov for omregning til faste priser. Da det ikke er utarbeidet egne indekser spesielt tilpasset reindriften, er konsumprisindeksen nyttet ved alle beregningene.

4. Totalregnskap 2008 og budsjett 2009

Inntektssiden i totalregnskapet består av produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger. Under posten produksjonsbaserte inntekter inngår henholdsvis kjøttinntekter, endringer i reinhjordverdien, binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter. Kostnadssiden består av siidaandelens kostnader, felleskostnader i reinbeitedistriktene og kostnader i tamreinlag. I tillegg inngår kapitalkostnader og sysselsetting (antall årsverk og siidaandeler) i totalregnskapet. I det følgende omtales de ulike postene hver for seg. Deretter oppsummeres totalregnskapet for 2008 i kapittel 4.7, mens kapittel 4.8 viser budsjettet for 2009.

4.1 Produksjonsbaserte inntekter

Kjøttinntekter

Samlet slaktekvantum, gjennomsnittspris og verdi for 2008, samt gjennomsnittspris og verdi for 2007, er vist i tabell 4.1.1. For ytterligere omtale av prisutviklingen i kr per kg henvises det til tabell 4.1.5. Flere detaljer om kjøttinntektene er presentert i vedleggstabellene 1 og 2.

Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2008 og 2007 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Tonn slakt i 2008			2008		2007		
	Slakteri	Privat ¹⁾	Totalt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr	Tonn slakt	Kr per kg	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	336	27	364	76,25	27 738	276	67,81	18 705
Karasjok Øst	125	33	158	74,50	11 783	253	64,86	16 411
Karasjok Vest	168	47	215	73,38	15 761	204	63,52	12 930
Øst-Finnmark	629	108	737	75,14	55 282	732	65,71	48 047
Kautokeino Øst	158	34	193	76,73	14 799	174	64,90	11 304
Kautokeino Midt	156	51	207	70,12	14 491	242	62,74	15 188
Kautokeino Vest	135	31	166	76,34	12 677	184	62,57	11 504
Vest-Finnmark	449	117	566	74,32	42 061	598	62,15	37 195
Troms	57	37	94	81,32	7 635	92	68,35	6 267
Nordland	93	36	129	78,72	10 127	127	67,63	8 557
Nord-Trøndelag	120	26	146	82,73	12 106	114	70,08	7 985
Sør-Tr./Hedmark	186	21	207	83,29	17 223	224	66,36	14 836
Tamreinlag	181	2	182	75,75	13 823	182	63,41	11 536
Totalt i 2008	1 714	347	2 061	76,79	158 257			
Totalt i 2007						2 069	65,32	135 116

1) Beregnet privat forbruk og omsetning (20 dyr per siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene).

Tabell 4.1.1 viser en økning i de totale kjøttinntektene fra 135,1 mill. kr i 2007 til 158,3 mill. kr i 2008. Årsaken til økningen er økte gjennomsnittspriser ved registrerte slakteri fra kr. 65,32/kg i 2007 til 76,79/kg i 2008. Slaktekvantumet har gått noe ned.

Antall slakt

Tabell 4.1.2 viser fordelingen av antall dyr slaktet ved registrerte slakterier mellom ulike sesonger i kalenderårene 2006, 2007 og 2008, samt vinterslakt 2009.

Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger

Reinbeite- område	Kalenderår			Driftsår			Vinterslakt (januar-mars)		
	2006	2007	2008	2006/07	2007/08	2008/09	2007	2008	2009
Polmak/ Varanger	10 749	10 964	15 837	10 867	12 125	14 569	549	1 710	441
Karasjok Øst	7 218	10 168	6 044	8 857	8 028	6 791	2 199	59	805
Karasjok Vest	5 782	7 237	7 614	5 397	7 330	7 604	529	623	617
Øst-Finnmark	23 749	28 369	29 495	25 121	27 483	28 964	3 277	2 392	1 863
Kautokeino Øst	5 982	6 586	7 635	5 263	6 776	7 056	508	698	118
Kautokeino Midt	7 618	8 745	7 919	7 479	8 239	8 275	1 260	754	1 110
Kautokeino Vest	7 245	7 282	6 833	7 308	6 368	7 053	3 631	1 643	1 743
Vest-Finnmark	20 845	22 613	22 387	20 050	21 383	22 384	5 399	3 095	2 971
Troms	1 667	1 563	1 869	1 664	1 841	1 953	2	280	364
Nordland	4 102	2 988	3 368	3 481	3 101	3 380	77	190	122
Nord-Trøndelag	4 096	3 727	4 964	3 750	3 878	3 795	1 309	1 460	265
Sør-Tr./ Hedmark	6 623	8 185	7 445	7 400	7 962	6 503	2 268	2 045	1 103
Tamreinlag	7 753	6 445	6 503	6 648	6 445	6 503	0	0	0
Totalt	68 835	73 890	76 031	68 114	72 093	73 482	12 332	9 462	6 688

Av tabell 4.1.2 fremgår det at det totale antallet dyr slaktet ved registrerte slakterier øker fra 73.890 i kalenderåret 2007 til 76.031 i kalenderåret 2008 (+2.141 dyr). Størst er økningen i Polmak/Varanger med 4.873 dyr, mens Karasjok Øst har hatt den største nedgangen på 4.124 dyr (- 41 %).

Totalt øker Øst-Finnmark med 1.126 slaktedy. Totalt er det en nedgang i slakteuttaket i Vest-Finnmark på 226 dyr for kalenderåret 2008. Ellers i landet ser vi en svak økning med unntak av Sør-Trøndelag/Hedmark som har hatt en reduksjon (- 740 dyr) for 2008. Antall slakt i Finnmark utgjør for kalenderåret 2008 68 % av det totale slaktevolumet. Tilsvarende tall for 2007, 2006, 2005 og 2004 er hhv. 69%, 65%, 70% og 67%.

Tabell 4.1.2 viser også en økning i antallet slaktedy mellom driftsårene 2007/08 og 2008/09. Totalt er økningen på 1389 dyr, fra 72.093 til 73.482 dyr. Vinterslaktet utgjør i 2008 12,4 % av det totale uttaket, tilsvarende tall for 2007, 2006 og 2005 var hhv. 13 %, 18,6 % og 31 %. Vest-Finnmark og Øst-Finnmark har en nedgang i vinterslakt fra 2007 til 2008 på henholdsvis 2.304 dyr og 885 dyr. Karasjok Øst har redusert vinterslaktet i 2008 til 59 dyr fra 2199 dyr i 2007. Polmak/Varanger har imidlertid hatt en økning i vinterslakt fra 549 i 2007 til 1710 dyr i 2008. Tallene tyder for øvrig ellers på en trend i retning av mer uttak i høstsesongen enn tidligere år. Andelen vinterslakt har vært synkende siden 2005. Det er flere årsaker til denne utviklingen. Økonomisk utvalg peker her på den gode markedssituasjonen for reinsdyrkjøtt de siste år, tilpassing til reindriftsavtalens virkemiddelsystem som bl.a. stimulerer til økt slakteuttak på høsten, klimatiske forhold og en endring av flokkstrukturen som medfører økt uttak av kalv.

Vekter

Tabell 4.1.3 viser utviklingen i gjennomsnittlige slaktevekter for slakt til slakteri, og andelen kalveslakt de fem siste årene. Samlet gjennomsnittsvekt i 2008 er 22,5 kg. For voksne rein er slaktevekten 31,2 kg i gjennomsnitt, og for kalv er slaktevekten 18,6 kg i gjennomsnitt. Tabellen viser en reduksjon i gjennomsnittlige slaktevekter fra 2004. Samtidig viser tabellen en økende andel kalveslakt noe som kan skyldes endret flokkstruktur, ønske om minimering av tap og tilpasning til de økonomiske virkemidlene over reindriftsavtalen. Reduksjonen i totale gjennomsnittlige slaktevekter må derfor sees i sammenheng med det økte kalveuttaket. Videre viser utviklingen over tid at i de år Finnmarks andel av slakteuttaket øker, reduseres de gjennomsnittlige slaktevektene. Dette har sammenheng med at reinen i Finnmark gjennomgående har noe lavere vekt enn ellers i landet. I 2008 har Finnmark 68% av det totale slakteuttaket i landet, hvorav 67% av denne andelen er kalv.

Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvекter (slakt til slakteri) i perioden 2004-08 (kg)

Gj.sn.vekter	2004	2005	2006	2007	2008
Kalv	19,6	19,2	19,7	19,5	18,6
Voksne	31,1	30,8	32,3	31,5	31,2
Totalt	24,3	23,8	23,8	23,2	22,5
Andel kalv totalt	59 %	60 %	68 %	69 %	69 %
Andel kalv Finnmark	54 %	56 %	67 %	68 %	67 %

Tabell 4.1.4 gir en noe mer detaljert oversikt over slaktevektene for slakt levert til slakteri i 2007 og 2008. Det går frem av tabellen at det er en reduksjon i totale gjennomsnittlige slaktevekter på -0,7 kg. Av alle områder er det Karasjok Vest, Nord- Trøndelag og Sør-Trøndelag som for 2008 har hatt en økning i snittvekta på slakt (+ 0,3-0,5 kg).

Tabell 4.1.4 Gjennomsnittlige slaktevekter (slakt til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2007 og 2008 (kg)

Reinbeite- område	Gjennomsnittlige slaktevekter kalv			Gjennomsnittlige slaktevekter voksne dyr			Gjennomsnittlige slaktevekter totalt		
	2007	2008	Endring	2007	2008	Endring	2007	2008	Endring
Polmak/Varanger	20,3	18,1	-2,2	32,1	31,2	-0,9	22,6	21,2	-1,4
Karasjok Øst	18,6	17,2	-1,4	31,8	30,7	-1,1	21,5	20,7	-0,8
Karasjok Vest	16,8	15,6	-1,2	27,9	28,3	0,4	21,7	22,0	0,3
Øst-Finnmark	19,0	17,4	-1,6	30,2	29,9	-0,3	22,0	21,3	-0,7
Kautokeino Øst	18,1	17,3	-0,8	30,3	27,8	-2,5	20,7	20,7	0,0
Kautokeino Midt	16,2	15,7	-0,5	27,2	26,2	-1,0	21,6	19,7	-1,9
Kautokeino Vest	17,2	16,4	-0,8	26,9	27,3	0,4	21,0	19,7	-1,3
Vest-Finnmark	17,2	16,5	-0,7	27,6	27,1	-0,5	21,2	20,1	-1,1
Troms	22,5	21,8	-0,7	44,4	40,4	-4,0	32,5	30,3	-2,2
Nordland	21,5	21,6	0,1	43,7	41,0	-2,7	29,5	27,5	-2,0
Nord-Trøndelag	20,1	20,6	0,5	33,6	34,5	0,9	23,7	24,2	0,5
Sør-Tr./ Hedmark	21,5	21,6	0,1	35,2	34,7	-0,5	24,7	25,0	0,3
Tamreinlag	24,1	23,4	-0,7	37,2	39,1	1,9	27,9	27,8	-0,1
Totalt	19,5	18,6	-0,9	31,5	31,2	-0,3	23,2	22,5	-0,7

Tabellene 4.1.3 og 4.1.4 sier ikke noe om fordelingen og utviklingen av gjennomsnittlige slaktevekter for dyr innenfor ulike kjønns- og alderskategorier. For slike oversikter henvises det til ressursregnskapet.

Priser

Tabell 4.1.5 viser prisutviklingen i perioden 2004 til 2008. Det går frem av tabellen at den totale gjennomsnittsprisen øker med kr 11,47 per kg fra 2007 til 2008. Gjennomsnittsprisen har økt i samtlige områder, og totalt har den økt med 17,6 % fra 2007. Prisøkningen de siste årene har sammenheng med økt etterspørsel, økt konkurranse gjennom flere aktører på markedet, og at det ikke har vært gitt adgang til import av reinsdyrkjøtt med redusert toll. Slakterier rapporterer slakt med bruttopris, dvs. før trekk av slakte- og eventuelle fraktkostnader. Slakt for tamreinlagene rapporteres med nettopris.

**Tabell 4.1.5 Prisutvikling i perioden 2004-08, og endring fra 2007 til 2008
(kr per kg kjøtt omsatt via slakteri)**

Reinbeite- område	2004	2005	2006	2007	2008	Endring 2007-2008	
Polmak/ Varanger	54,41	54,14	60,75	67,81	76,25	8,44	12,4 %
Karasjok Øst ¹⁾	54,95	53,70	61,11	64,86	74,50	9,64	14,9 %
Karasjok Vest			59,50	63,52	73,38	9,86	15,5 %
Øst-Finnmark	54,74	53,80	60,60	65,71	75,14	9,43	14,4 %
Kautokeino Øst			59,18	64,90	76,73	11,83	18,2 %
Kautokeino Midt			55,96	62,74	70,12	7,38	11,8 %
Kautokeino Vest			57,83	62,57	76,34	13,77	22,0 %
Vest-Finnmark	50,50	51,88	57,56	63,31	74,32	11,01	17,4 %
Troms	56,11	55,32	60,97	68,35	81,32	12,97	19,0 %
Nordland	55,21	53,54	58,65	67,63	78,72	11,09	16,4 %
Nord-Trøndelag	55,33	56,39	60,19	70,08	82,73	12,65	18,1 %
Sør-Tr./ Hedmark	58,30	57,87	61,74	66,36	83,29	16,93	25,5 %
Tamreinlag ²⁾	47,42	51,87	55,47	63,41	75,75	12,34	19,5 %
Totalt	53,16	53,69	59,10	65,32	76,79	11,47	17,6 %

1) For årene 2004 og 2005 er tall for hele Karasjok lagt til Karasjok Øst. Inndelingen i soner er foretatt fra og med 2006.

2) Tamreinlagene opererer med nettopris.

Verdi av kjøttproduksjonen

Utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen de fire siste årene fremgår av tabell 4.1.6.

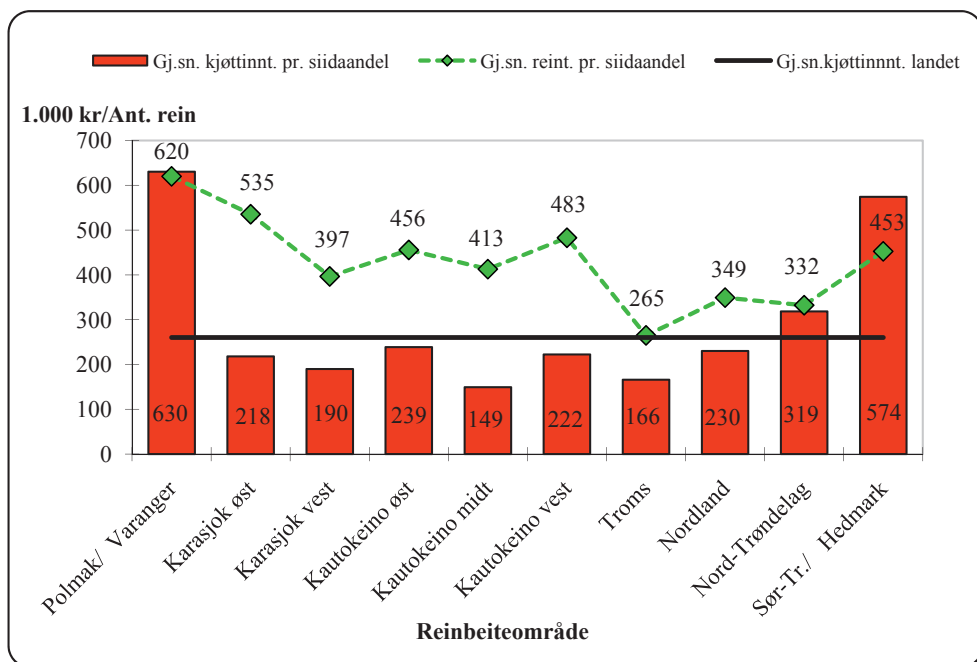
Tabell 4.1.6 viser utviklingen i verdien av den totale kjøttproduksjonen. Verdien av kjøttproduksjonen økte fra 121,7 mill. kr i 2004 til 158,3 mill. kr i 2008. Etter et fall i kiloprisen i 2004/05 økte den totale verdien av kjøttproduksjonen igjen etter 2005. Fra 2007 til 2008 var det kun Karasjok øst og Kautokeino midt som hadde en reduksjon på hhv. 4,6 mill. kr og 0,7 mill. kr. Reduksjonen kan forklares med redusert slaktekvantum og redusert slaktevekt. Den totale økningen i verdi av kjøttproduksjon på 23,1 mill. kr skyldes prisøkning. Slaktekvantumet var for 2008 på 2.061 tonn mot 2.069 tonn i 2007, og er således tilnærmet uendret.

Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2004-08 (1.000 kr)

Reinbeite- område	2004	2005	2006	2007	2008	Endring 2007-08	
						Beløp	%
Polmak/ Varanger	15 313	17 136	16 781	18 705	27 738	9 033	48,3 %
Karasjok øst ¹⁾	26 918	21 648	12 047	16 411	11 783	-4 628	-28,2 %
Karasjok vest			10 922	12 930	15 761	2 831	21,9 %
Øst-Finnmark	42 231	38 785	39 750	48 047	55 282	7 236	15,1 %
Kautokeino øst			9 619	11 304	14 799	3 495	30,9 %
Kautokeino midt			11 641	15 188	14 491	-697	-4,6 %
Kautokeino vest			10 744	11 504	12 677	1 173	10,2 %
Vest-Finnmark	37 068	33 965	31 985	37 888	42 061	4 173	11,0 %
Troms	3 954	5 031	5 728	6 267	7 635	1 368	21,8 %
Nordland	8 429	7 108	9 440	8 557	10 127	1 570	18,3 %
Nord-Trøndelag	8 663	7 685	7 302	7 985	12 106	4 121	51,6 %
Sør-Tr./ Hedmark	11 683	10 977	11 320	14 836	17 223	2 387	16,1 %
Tamreinlag	9 679	7 290	12 100	11 536	13 823	2 287	19,8 %
Totalt	121 708	110 841	117 625	135 116	158 257	23 141	17,1 %

1) For årene 2004 og 2005 er tall for hele Karasjok lagt til Karasjok øst. Inndelingen i soner er foretatt fra og med 2006.

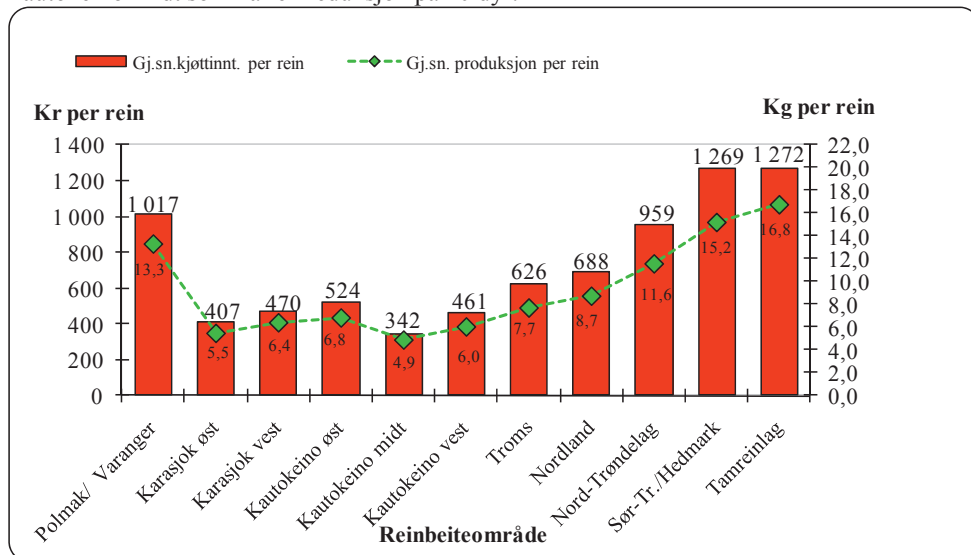
Figur 4.1.1 viser variasjonen i gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel mellom de ulike reinbeiteområdene/-sonene. Av områdene er det Polmak/Varanger, Nord-Trøndelag og Sør-Tr.lag/Hedmark som ligger over landsgjennomsnittet på kr 260.241.

Figur 4.1.1 Gjennomsnittlige kjøttinntekter pr. siidaandel (samisk reindrift) i 2008 (1.000 kr). Kurven viser gjennomsnittlig reinntall pr. siidaandel. Linjen viser gjennomsnittlig kjøttinntekt for den samiske reindriften i hele landet.

Fra 2007 til 2008 økte gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel i samtlige områder med unntak av Karasjok øst (- kr. 86.000) og Kautokeino midt (- kr. 8.000).

I området for samisk reindrift er det for 2008 registrert 555 aktive siidaandeler, dette er en nedgang på 1 andel fra 2007. Gjennomsnittlig reintall per siidaandel øker totalt med 19 dyr fra 411 i 2007 til 430 dyr i 2008. Økningen er størst i Polmak/Varanger (+ 54 dyr). Samtlige områder har hatt en økning i gjennomsnittlig reintall per siidaandel for 2008, bortsett fra Kautokeino Midt som har en reduksjon på 10 dyr.

Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein i vårflokk i 2008 (kr per rein).
Kurven viser produksjon per rein i vårflokk (kg per rein).

Figur 4.1.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein, som varierer mellom kr 362 i Kautokeino Midt og kr 1.272 i Tamreinlagene. Gjennomsnittlig kjøttinntekt per rein for landet er kr 634. Økningen i gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein må for en stor del tilskrives økte gjennomsnittspriser fra 2007 til 2008.

Gjennomsnittlig produksjon per rein i vårflokk er 8,3 kg i 2008. Det er store variasjoner mellom områdene hvor områdene i Finnmark med unntak av Polmak/Varanger skiller seg ut med en gjennomsnittlig produksjon per rein i vårflokk på mellom 6,8 kg og 5,2 kg. På den andre enden av skalaen finner vi Tamreinlagene, Sør-Trøndelag/Hedmark og Polmak/Varanger som har en gjennomsnittlig produksjon per rein på hhv. 16,8 kg, 15,2 kg, og 13,3 kg. Med produksjon menes her summen av slakt til slakteri og beregnet privat forbruk og omsetning. For nærmere omtale av produksjon vises det til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Verdi av endring i reinhjorden

Tabell 4.1.7 viser korrigererte reintall per 31. mars i perioden fra 2004 til 2008, og beregnet korrigererte reintall per 31. mars 2009. Tallene er avrundet til nærmeste hundre. Tabellen bygger på opplysninger fra Melding om reindrift. Det vises for øvrig til Ressursregnskap for reindriftsnæringen når det gjelder oversikter over reintall.

Tabell 4.1.7 Korrigert reintall per 31. mars i perioden 2004-08, og beregnet korrigert reintall per 31. mars 2009

Reinbeite- Område	2004	2005	2006	2007	2008	Beregnet 2009
Polmak/Varanger	24 200	24 500	25 100	25 800	27 300	24 600
Karasjok Øst ¹⁾			26 400	27 500	28 900	29 100
Karasjok Vest	49 500	53 600	29 600	31 000	33 500	31 300
Øst-Finnmark	73 700	78 200	81 100	84 300	89 700	85 000
Kautokeino Øst			25 200	26 800	28 200	26 900
Kautokeino Midt			38 300	41 100	42 300	39 800
Kautokeino Vest			25 500	26 700	27 500	26 700
Vest-Finnmark	96 500	92 600	89 000	94 600	98 100	93 400
Troms	10 600	11 300	11 100	11 000	12 200	11 800
Nordland	14 300	14 100	14 000	14 600	14 700	14 800
Nord-Trøndelag	12 300	12 100	11 700	12 500	12 600	12 100
Sør-Tr./Hedmark	13 300	13 600	14 000	13 900	13 600	13 600
Tamreinlag	10 600	10 500	10 400	10 600	10 900	10 600
Totalt	231 300	232 400	231 300	241 400	251 800	241 300

1) For 2004 og 2005 er reintallet for Karasjok lagt til Karasjok Øst pga. at soneinndelingen ikke er foretatt for disse årene.

Tabell 4.1.7 viser en økning i reintallet fra 231.300 dyr i 2004 til 251.800 dyr i 2008 (+20.500 dyr). Foreløpige beregninger viser imidlertid en liten nedgang i reintallet for 2009 (-10.500). Sammenstiller man økningen i reintallet opp til 2007, mot det økte slakteuttaket tyder det på at man har vært inne i en god produksjonsperiode med potensial for ytterligere økning i slakteuttak, dette gjenspeiler seg også i økningen i reinhjordverdien, tabell 4.1.8. Ellers i landet er reintallene stabile for sammenligningsperioden.

Tabellene 4.1.8 og 4.1.9 viser verdi- og mengdeberegninger for endringer i reinhjorden. Reintall per 31. mars ligger til grunn for beregningene. Siden totalregnskapet periodiseres etter kalenderår, er det imidlertid endringene i reinhjorden fra 1. januar til 31. desember som er interessant. Reintall per 1. januar beregnes på grunnlag av henholdsvis korrigert reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars *gjeldende kalenderår*. Reintall per 31. desember estimeres på grunnlag av henholdsvis (beregnet) korrigert reintall per 31. mars og slakteuttak fra 1. januar til 31. mars *påfølgende kalenderår*. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere metodebeskrivelse. *Det gjøres oppmerksom på at enkelte av tallene for 2006 i tabellene 4.1.8 og 4.1.9 er endret i forhold til tidligere publisert materiale. Dette skyldes justeringer for faktiske reintallskorrekasjoner.*

Tabell 4.1.8 viser at endringene i reinhjorden i løpet av 2008 utgjør en nedgang på 13.292 dyr. Målt i slaktekvantum og verdi utgjør endringen for 2008 en nedgang på henholdsvis 216 tonn og 16,7 mill. kr. I løpet av 2007 var tilsvarende endringer henholdsvis en økning på 153 tonn og en økning på 10,1 mill. kr.

Det går frem av tabell 4.1.9 at den totale verdien av reinhjorden er redusert med 16,7 mill. kr i løpet av 2008. Nedgangen er størst i Polmak/Varanger og Nord-Trøndelag med henholdsvis 5,2 mill. kr og 3,4 mill. kr.

Tabell 4.1.8 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2004-08

	2004	2005	2006	2007	2008
<i>Slakteuttak (Ant.)</i>					
- Slakteri	79 131	71 663	68 835	73 890	76 031
- Privat	11 730	11 430	11 130	11 170	11 150
- Totalt	90 861	83 093	79 965	85 060	87 181
<i>Bestandsendring</i>	-377	-9 920	6 846	4 271	-13 292
Totalt antall	90 484	76 608	86 811	89 331	73 889
Tonn slakt	2 290	2 065	1 990	2 069	2 061
<i>Bestandsendring</i>	49	-132	86	153	-216
Totalt tonn	2 338	2 029	2 077	2 221	1 845
Verdi slakt 1.000 kr	121 708	110 841	117 625	135 116	158 257
<i>Bestandsendring</i>	2 603	-6 795	8 226	10 155	-16 721
Tot. verdi 1.000 kr	124 311	109 173	125 851	145 271	141 535

Tabell 4.1.9 Verdi av endring i reinhjorden for perioden 1. januar - 31. desember i 2008 og 2007

Reinbeite- område	Antall rein	Tonn	Kr per kg	2008	2007
				Verdi 1.000 kr	Verdi 1.000 kr
Polmak/Varanger	-3 971	-68	76,25	-5 218	3 781
Karasjok Øst	887	16	74,50	1 174	-984
Karasjok Vest	-2 213	-32	73,38	-2 337	3 088
Øst-Finnmark	-5 297	-85	75,14	-6 381	5 885
Kautokeino Øst	-1 920	-29	76,73	-2 220	2 454
Kautokeino Midt	-2 186	-27	70,12	-1 895	1 193
Kautokeino Vest	-746	-6	76,34	-474	-1 455
Vest-Finnmark	-4 852	-62	74,32	-4 589	2 192
Troms	-267	-1	81,32	-110	1 568
Nordland	18	3	78,72	257	916
Nord-Trøndelag	-1 720	-41	82,73	-3 423	476
Sør-Tr./Hedmark	-939	-27	83,29	-2 241	-1 102
Tamreinlag	-235	-3	75,75	-234	221
Totalt	-13 292	-216	76,79	-16 721	10 155

Binæringsinntekter

Duodji, jakt, fiske, bærplukking ol. er integrerte deler av den samiske reindriften. Et helhetlig bilde av økonomien forutsetter derfor en synliggjøring også av denne delen av næringen.

Tabell 4.1.10 viser samlede binæringsinntekter i samisk reindrift i perioden 2004 til 2008. Tabellen bygger på opplysninger fra utvalgsundersøkelsen.

Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2004-08 (1.000 kr)

Reinbeiteområder	2004	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	212	51	142	266	195
Karasjok Øst 1)	939	1 281	432	129	403
Karasjok Vest			477	627	566
Øst-Finnmark	1 151	1 332	1 051	1 022	1 165
Kautokeino Øst			134	274	169
Kautokeino Midt			1 831	1 414	1 075
Kautokeino Vest			476	291	597
Vest-Finnmark	3 578	3 340	2 442	1 978	1 840
Troms	357	206	902	546	144
Nordland	65	772	1 319	1 441	520
Nord-Trøndelag	615	63	134	148	202
Sør-Tr.lag/Hedmark	470	45	28	26	2)
Totalt:	6 235	5 758	5 875	5 160	3 871

1) Binæringsinntektene i Karasjok for 2003-2005 er lagt til Karasjok øst pga. at soneinndelingen gjort først fra 2006.

2) Binæringsinntekter for Sør-Trøndelag/Hedmark er holdt utenfor grunnet usikkerhet i tallmaterialet.

Det går frem av tabellen at de totale binæringsinntektene har en nedgang fra 2007 til 2008 med 1,3 mill. kr (-25 %). Nedgangen er størst i Nordland (- 0,9 mill. kr), mens Karasjok Øst, Kautokeino Vest og Nord-Trøndelag har hatt en økning fra 2007 til 2008. Det bemerkes at binæringsinntekter i Sør-Trøndelag/Hedmark er holdt utenfor for 2008 som følge av usikkerhet i tallmaterialet.

Andre produksjonsbaserte inntekter

Under posten andre produksjonsbaserte inntekter inngår arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter. Tabell 4.1.11 gir en oversikt over andre produksjonsbaserte inntekter i 2008, fordelt etter type inntekt.

Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2008 (1.000 kr)

Reinbeite-område	Arbeids-inntekter	Leie-inntekter	Andre	Totalt 2008
Polmak/Varanger	704	13	2 775	3 492
Karasjok Øst	1	0	86	87
Karasjok Vest	478	0	534	1 013
Øst-Finnmark	1 184	13	3 395	4 591
Kautokeino Øst	575	12	1 448	2 036
Kautokeino Midt	0	7	1 150	1 157
Kautokeino Vest	42	0	497	539
Vest-Finnmark	617	20	3 095	3 732
Troms	0	5	916	921
Nordland	93	116	2 414	2 623
Nord-Trøndelag	179	4	2 725	2 908
Sør-Tr./Hedmark	22	81	802	905
Totalt	2 094	237	13 348	15 680

Tabellen viser at andre produksjonsbaserte inntekter utgjør til sammen 15,7 mill. kr i 2008. Det fremgår av tabellen at arbeidsinntektene utgjør en betydelig større andel i Finnmark enn i de øvrige områdene. For nærmere omtale av inntektene henvises det til kapittel 3.2.

4.2 Statstilskudd, tiltak mot radioaktivitet og forebyggende tiltak i forhold til rovviltskader

Tilskudd med inntektsvirkning

Direkte tilskudd og andre tilskudd

Tilskudd med inntektsvirkning tas med i totalregnskapet under betegnelsen inntektsoverføringer. Inntektsoverføringene er fordelt i hovedgruppene direkte tilskudd og andre tilskudd. Til de direkte tilskuddene hører distriktstilskudd, produksjonstilskudd/premie, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg.

Andre tilskudd omfatter ordningene med tilskudd til investeringer (sperre- og arbeidsgjerder, slakteanlegg, gjeterhytter og livdyrlån), tilskudd til pramming/flytting, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften, tilskudd til barnehager, tiltak konvensjonsbeiter, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel. Begrunnelsen for å ta med tilskudd til innløsning i totalregnskapet, er et ønske om å synliggjøre de totale inntektsoverføringene til næringen.

Inntektsoverføringer i perioden 2004-08 etter inntektspost, og inntektsoverføringer i 2008 etter inntektspost og reinbeiteområde er vist i tabellene 4.2.1 og 4.2.2. Totale tilskudd i perioden 2004-08 er presentert i figur 4.2.1. Figurene 4.2.2 og 4.2.3 viser henholdsvis inntektsoverføringer per siidaandel og inntektsoverføringer per kg.

Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2004-08 (1.000 kr)

Post	2004	2005	2006	2007	2008
Distriktstilskudd	9 629	8 667	7 735	8 358	7 900
Produksjonstilskudd	18 770	18 320	18 926	19 432	23 381
Driftstilskudd 1)	10 381	11 395	6 290	6 270	6 486
Kalveslaktetilskudd	4 840	6 284	4 538	5 559	7 589
Tidligslaktetilskudd	3 975	5 641	4 983	5 354	6 395
Ektefelle tillegg	2 386	2 150	2 050	2 580	2 940
Sum direkte tilskudd:	49 981	52 457	44 523	47 554	54 691
Investeringer 2)	9 393	4 853	7 287	4 455	7 091
Pramming/transport	3 833	3 101	4 678	4 676	5 290
Tiltak konvensjonsbeiter 3)	-359	57	0	0	2 857
Utdanningsstipend	3 108	2 711	1 757	1 780	1 852
Fagbrevordning i reindriften	1 024	1 393	1 559	1 403	1 107
Barnehager	625	555	435	538	11
Avviklingslønn	118	87	61	50	29
Innløsning av siidaandel 4)	5 080	11 330	2 891	0	1 350
Sum andre tilskudd:	22 822	24 087	18 668	12 902	19 587
Totalt:	72 803	76 544	63 191	60 456	74 278

1) Særskilt driftstilskudd til ungdom og kvinnelige siidaandelsledere er inkludert i driftstilskuddet fra 2004 til 2008.

- 2) *Investeringer i 2004 omfatter et rente- og avdragsfritt lån på 3 mill. kr til konsortiet Boalvvir BA. Investeringer i 2005 omfatter tilskudd på henholdsvis 750.000 kr til North Cape Rein BA, 990.000 kr til Lierne Viltforedling og 1,2 mill kr til Femundsmarka Vilt og Mobilslakt. Investeringer i 2006 omfatter tilskudd på 1,2 mill. kr til Northcape Rein BA, 0,9 mill. kr til Lierne Viltforedling, 2,5 mill. kr til Boalvvir BA og 2 mill. kr til Arctic Rein og Vilt. Investeringer i 2007 omfatter tilskudd på 1,1 mill. kr til North Cape Rein BA. Investeringer i 2008 omfatter tilskudd på 1,1 mill. kr til Holtan Rein DA.*
- 3) *Tiltak konvensjonsbeiter i 2004 gjelder tilbakebetaling av ubenyttet andel av tilskudd.*
- 4) *Innløsning av siidaandel omfatter avviklingsbonus på henholdsvis 2,4 mill kr i 2004, 3,7 mill. kr i 2005 og 1,5 mill. kr i 2006.*

Tabell 4.2.1 viser en økning i de direkte tilskuddene på 7,1 mill. kr, og en økning i andre tilskudd på 6,7 mill. kr fra 2007 til 2008. Samlet er dette en økning i de totale inntektsoverføringene på 13,8 mill. kr fra 2007 til 2008. Økningen i direkte tilskudd kan tilskrives økningen i produksjonstilskudd fra 2007 til 2008 på 4,0 mill. kr (+21 %), og en økning i kalveslaktetilskudd og tidligslaktetilskudd på henholdsvis 36 % og 18,5 %. Økningen i andre tilskudd kan tilskrives økning i postene for investeringer, tiltak mhp konvensjonsbeiter og utbetalinger knyttet til innløsning av siidaandeler.

Det henvises for øvrig til vedleggstabell 3 for fordeling av ordinære inntektsoverføringer mellom reinbeiteområdene i perioden 2004-08, og til vedleggstabell 4 for fordeling av inntektsoverføringer per siidaandel i 2008.

Tabell 4.2.2 gir en oversikt over inntektsoverføringer for 2008 etter inntektspost.

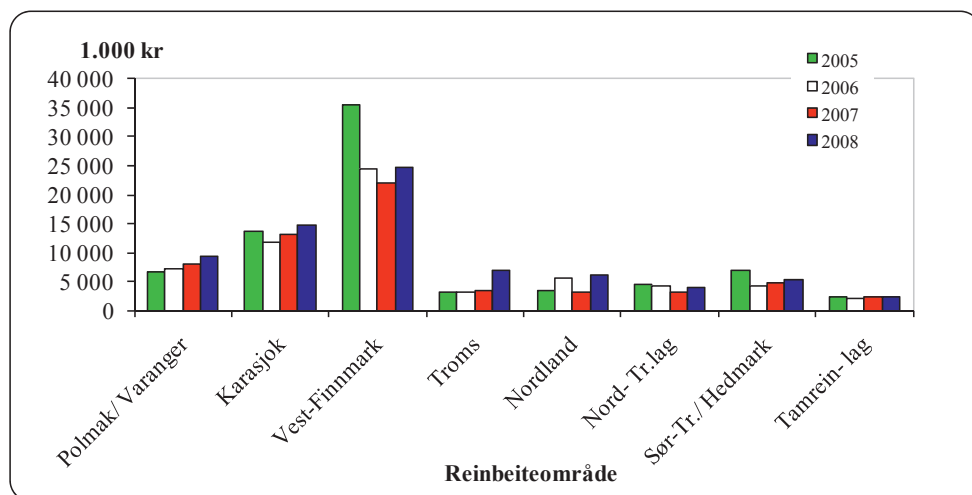
Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2008 etter inntektspost (1.000 kr)

Post	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nordland	Nord-Tr.lag	Sør-Tr./Hedmark	Tamrein-lagene	Totalt
Distriktstilskudd	2 292	2 456	391	860	562	740	600	7 900
Produksjonstilskudd	8 125	6 969	1 157	1 422	1 667	3 042	1 000	23 381
Driftstilskudd	2 093	2 648	465	435	450	395	0	6 486
Kalveslaktetilskudd	2 957	1 996	166	295	449	872	855	7 589
Tidligslaktetilskudd	3 587	2 464	343	0	0	0	0	6 395
Ektefelletillegg	490	1 330	140	245	455	280	0	2 940
Totalt direkte tilskudd	19 544	17 863	2 662	3 257	3 584	5 328	2 455	54 691
Investeringer	2 816	1 650	689	1 559	377	0	0	7 091
Pramming/transport	551	3 752	410	576	0	0	0	5 290
Tiltak konvensjonsbeiter	0	0	2 405	452	0	0	0	2 857
Utdanningsstipend	467	825	90	150	170	150	0	1 852
Fagbrevordning	339	504	169	96	0	0	0	1 107
Barnehager	11	0	0	0	0	0	0	11
Avviklingslønn	8	21	0	0	0	0	0	29
Innløsning av siidaandel	900	0	450	0	0	0	0	1 350
Totalt andre tilskudd	5 092	6 752	4 213	2 834	547	150	0	19 587
Totalt tilskudd 2008	24 636	24 614	6 875	6 091	4 130	5 478	2 455	74 278
<i>Direkte tilskudd i 2007</i>	<i>17 198</i>	<i>15 118</i>	<i>2 623</i>	<i>2 867</i>	<i>2 776</i>	<i>4 664</i>	<i>2 307</i>	<i>47 554</i>
<i>Andre tilskudd i 2007</i>	<i>4 084</i>	<i>7 062</i>	<i>810</i>	<i>306</i>	<i>370</i>	<i>150</i>	<i>120</i>	<i>12 902</i>
Totalt tilskudd i 2007	21 283	22 180	3 433	3 173	3 146	4 814	2 427	60 456

**Tabell 4.2.2 forts. Inntektsoverføringer i 2008 etter inntektspost (1.000 kr)
fordelt på soner**

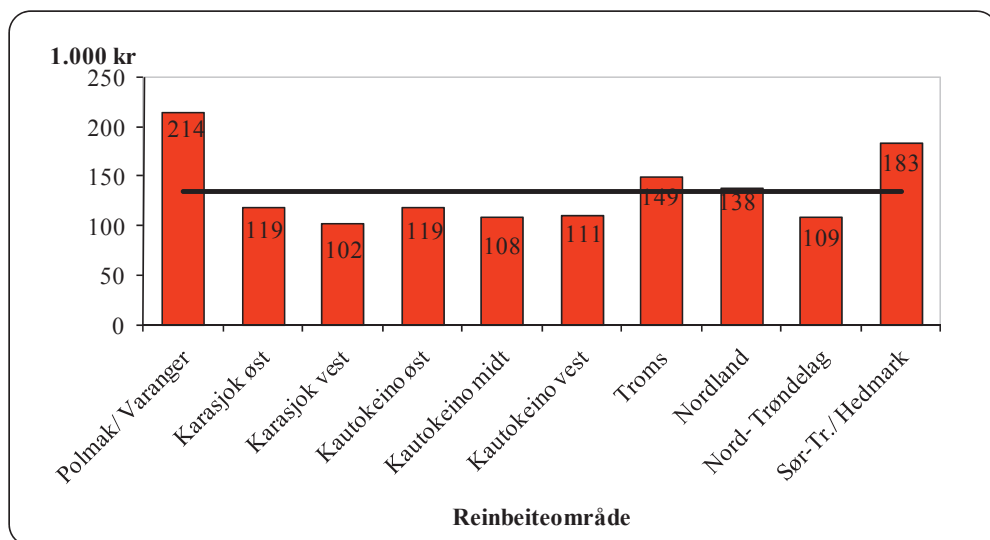
Tilskudd	Polmak/ Varanger	Karasjok Øst	Karasjok Vest	Øst- Finnmark	Kautok. Øst	Kautok. Midt	Kautok. Vest	Vest- Finnmark
Distriktstilskudd	601	606	1 086	2 292	581	993	882	2 456
Produksjonstilskudd	3 139	2 547	2 438	8 125	1 830	2 925	2 214	6 969
Driftstilskudd	570	445	1 078	2 093	853	1 060	735	2 648
Kalveslaktetilskudd	1 434	853	670	2 957	787	694	516	1 996
Tidligslaktetilskudd	1 631	1 109	847	3 587	998	883	583	2 464
Ektefelletillegg	105	70	315	490	350	735	245	1 330
Totalt direkte tilskudd	7 480	5 630	6 434	19 544	5 398	7 290	5 174	17 863
Investeringer	1 834	157	825	2 816	238	850	563	1 650
Pramming/transport	0	0	551	551	1 513	1 843	396	3 752
Tiltak konvensjonsbeiter	0	0	0	0	0	0	0	0
Utdanningsstipend	98	173	195	467	190	465	170	825
Fagbrevordning	0	0	0	339	0	0	0	504
Barnehager	0	11	0	11	0	0	0	0
Avviklingslønn	0	0	8	8	21	0	0	21
Innløsning av siidaandel	0	450	450	900	0	0	0	0
Totalt andre tilskudd	1 932	792	2 030	5 092	1 962	3 158	1 128	6 752
Totalt tilskudd 2008	9 412	6 422	8 464	24 636	7 360	10 448	6 302	24 614

Det fremgår av tabell 4.2.2 at direkte tilskudd øker i de fleste områder sammenlignet med 2007.

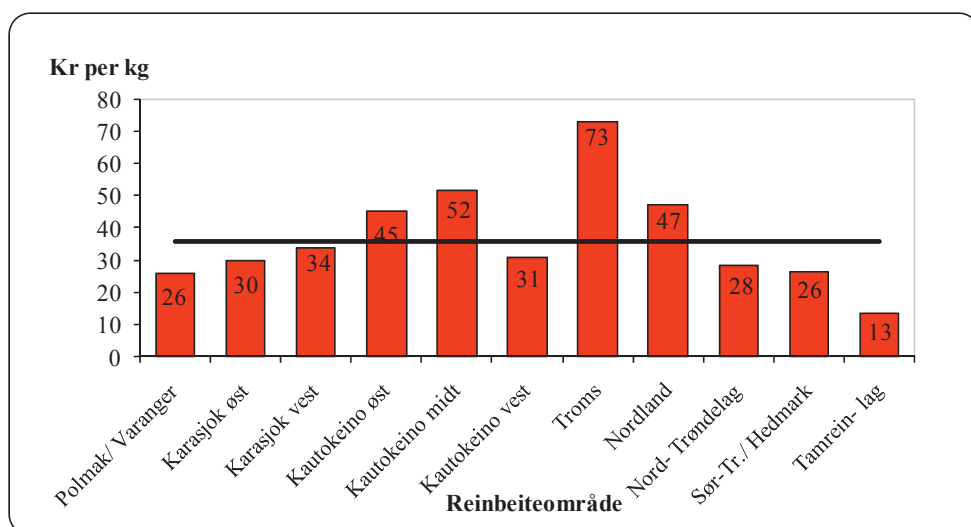
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Av figur 4.2.1 går det fram at de totale inntektsoverføringene for 2008 øker i alle områder, med unntak av Tamreinlagene, sammenlignet med 2007. Den relativt største økningen er i Troms og Nordland med en fordobling i inntektsoverføringer fra 2007. Dette skyldes først og fremst en økning i postene Investeringer og Tiltak konvensjonsbeiter. I Vest-Finnmark var inntektsoverføringene for 2005 spesielt høye. Dette kan i hovedsak forklares med posten innløsning av siidaandel som i 2005 var 11 mill. kr mens det i 2007 og 2008 ikke er gjort noen utbetalinger over denne posten. For de tre siste år har inntektsoverføringene vært relativt stabile i Vest-Finnmark.

Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2008 (1.000 kr)

Figur 4.2.2 viser at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder overføringer per siidaandel. Gjennomsnittet for alle områder er kr 134.000 per siidaandel, mens figuren viser at Polmak/Varanger er oppe i et gjennomsnitt på kr 214.000 per andel og Karasjok vest er nede i et gjennomsnitt på kr 102.000 per andel. Reintall, flokkstruktur, slakteuttak og kravene avtalepartene setter vil være styrende for uttellingen de enkelte områder får i form utbetalinger per siidaandel. Dette gjelder i hovedsak de produksjonsavhengige tilskuddene samt enkelte ordninger over RUF.

Figur 4.2.3 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per kg kjøtt i 2008

Dersom inntektsoverføringene relateres til produsert kvantum, ser situasjonen noe annerledes ut (jf. figur 4.2.3). Gjennomsnittet for landet er kr 36 per kg produsert kjøtt, men de områdene

som ligger høyt i overføringer per siidaandel ligger lavere når overføringene relateres til kg produsert kjøtt. Troms og Kautokeino Midt ligger høyest med hhv. kr 73 og kr 52 per kg produsert kjøtt. Den høye inntektsføringen i Troms skyldes økte bruttopriser.

Ekstraordinære tilskudd

Ekstraordinære tilskudd føres som egen post under statstilskudd. Posten har i sammenligningsperioden rommet flere ulike tiltak:

- I 2004 omfatter posten støtte til juridisk bistand i Vest-Finnmark og Troms, samt støtte til slaktekurs i Vest-Finnmark.
- I 2005 er det ikke utbetalt noen ekstraordinære tilskudd.
- I 2006 omfatter posten tap ved ulykker i Nord-Trøndelag og tapsforebyggende tiltak i Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.
- I 2007 er det gjort en utbetaling over posten tap ved ulykker i Nord-Trøndelag.
- I 2008 er det gjort utbetalinger til områdene fra Troms og sørover for implementering av bruksregler. I tillegg har Nord-Trøndelag får utbetalt for tap ved ulykker. For Finnmarks vedkommende fant utbetalinger for implementering av bruksregler sted i 2007.

Tilskudd til næringskombinasjoner

Tilskudd til næringskombinasjoner omfatter etablererstipend, investeringstilskudd og driftstilskudd til næringskombinasjoner⁴, som er administrert av Sametinget. Tabell 4.2.4 viser utbetalingene av tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2004-08.

Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2004-08 (1.000 kr)

område	stipend	tilskudd	Duodji	Annet	2008	2007	2006	2005	2004
Polmak/Varanger	0	0	40	0	40	115	99	50	74
Karasjok Øst	0	71	167	113	351	61	264	317	789
Karasjok Vest	150	75	366	2	593	291	686		
Øst-Finnmark	150	146	573	115	984	467	1 049	367	863
Kautokeino Øst	164	0	21	0	185	270	271		
Kautokeino Midt	83	204	493	0	780	962	584		
Kautokeino Vest	0	68	283	30	381	366	213		
Vest-Finnmark	247	272	797	30	1 346	1 598	2 423	2 423	2 647
Troms	0	0	0	0	0	0	0	125	189
Nordland	0	60	0	0	60	40	71	0	0
Nord-Tr.lag	0	0	0	0	0	100	0	170	113
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0	0	24	0	0
Totalt	397	478	1 370	145	2 390	2 205	3 567	3 085	3 812

1) For 2004 og 2005 er tilskuddet for Karasjok lagt til Karasjok Øst pga. at soneinndelingen ikke er foretatt for disse årene.

De totale tilskuddene med inntektsvirkning til næringskombinasjoner økte fra 2,2 mill. kr i 2007 til 2,4 mill. kr i 2008 (+0,2 mill. kr). Hoveddelen (57 %) av midlene i 2008 er

driftstilskudd over duodjiavtalen som ble innført i 2006. Avtalepartene setter av 2 mill. kr over reindriftsavtalen til næringskombinasjoner som forvaltes av Sametinget.

Verdiskapingsprogram for reindrift

Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdskapingsprogrammet (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Totalt
Polmak/Varanger	307	1 229	434	876	0	420	80	477	3 823
Karasjok øst	138	332	1 738	462	279	0	0	975	3 924
Karasjok vest						0	800	468	1 268
Øst-Finnmark	445	1 561	2 172	1 338	279	420	880	1 920	9 015
Kautokeino øst						368	182	156	706
Kautokeino midt						115	77	259	451
Kautokeino vest						75	36	447	558
Vest-Finnmark	99	1 402	1 053	4 206	2 256	558	295	862	10 731
Troms		485	394	1 789	0	78	118	412	3 276
Nordland		1 778	99	1 032	0	367	80	731	4 087
Nord-Trøndelag			229	2 064	78	0	0	0	2 371
Sør-Tr./Hedmark			590	175	108	0	0	151	1 024
Tamreinlag			198	450	0	0	0	0	648
Totalt	544	5 226	4 735	11 053	2 721	1 423	1 372	4 075	31 149

1) Utbetalingene til Karasjok fra 2001 til 2005 er lagt til Karasjok Øst pga at soneinndelingen ikke ble foretatt før fra 2006.

Tabell 4.2.4 viser at utbetalingene til reindriftsutøvere over programmet reduseres fra 2,7 mill. kr i 2005 til ca 1,4 mill kr i 2006 og 2007 (-1,3 mill. kr). For 2008 er det utbetalt 4,1 mill. kr, hvilket er en økning fra 2007 på 2,7 mill. kr. Totalt er det utbetalt 31,1 mill. kr over programmet siden oppstarten i 2001 til reindriftsutøvere. Det understrekes at tabellen ikke gir en fullstendig oversikt over utbetalingene, ved at det kun er midler til reindriftsutøvere som er med her. Det bevilges også midler til bedrifter o.l som har som formål å øke verdiskapingen i reindriftsnæringen. Det vises til kapittel 5.4 for nærmere omtale av programmet, og for en total oversikt over utbetalingene.

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Midler til ulike tiltak mot radioaktivitet i 2008 er vist i tabell 4.2.5. Vedleggstabell 5 viser de årlige utbetalingene fra 1987-2008. For nærmere omtale av radioaktiv forurensing og økologi vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskap for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.5 Tiltak mot radioaktivitet i 2008 etter tiltakstype (1.000 kr)

Reinbeite-område	Anlegg/foring/tap	Tidlig slakt	Kostholds-komp.	Nedføring	Totalt
Nordland	201	71	104	0	376
Nord-Trøndelag	141	85	28	0	255
Sør-Tr./Hedmark	0	0	0	0	0
Tamreinlag	0	0	0	0	0
Totalt	343	156	132	0	631

Det går frem av tabell 4.2.5 at de samlede midlene til tiltak mot radioaktivitet i 2008 er 0,6 mill. kr. Dette er en nedgang på 1,1 mill. kr fra 2007. Nedgangen kan for en stor del tilskrives at det i områdene til tamreinlagene var lite sopp for denne perioden, som medførte noen av de

laveste konsentrasjonene som er målt etter Tsjernobyl-ulykken. Nord-Trøndelag hadde videre over en halvering i utbetalte midler for 2008 sammenlignet med 2007. Generelt varierer forekomsten av radioaktivitet i beitevekster mellom år. Som følge av dette vil også utbetalte midler knyttet til tiltak mot radioaktivitet variere.

Tabellen 4.2.5 omfatter bare tiltak som er inntektsgivende for reineieren. De totale overføringene til tiltak mot radioaktivitet utbetalt i kalenderåret 2008 er 1,2 mill. kr (2007: 2,1 mill. kr). Disse midlene omfatter i tillegg måling av radioaktivitet som føres under arbeidsinntekter, kassasjon som inngår i kjøttinntektene og diverse utbetalinger til administrasjon etc.

Forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt

Tabell 4.2.6 viser utbetalinger fra fylkesmenn til ulike tiltak som skal virke forebyggende i forhold til rovviltskader i reindrifta for kalenderåret 2008. For nærmere omtale av tiltak og tap til rovvilt vises det til kapittel 6 og til Ressursregnskapet for reindriftsnæringen.

Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype for 2008 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Intensiv gjeting	Tiltak ved kalving	Foring	Flytting av rein	Annet	Totalt
Polmak/Varanger	0	150				150
Karasjok Øst	0	220				220
Karasjok Vest	10	256		15	50	331
Øst-Finnmark	10	626	0	15	50	701
Kautokeino Øst		193			34	227
Kautokeino Midt	20	248				268
Kautokeino Vest		120				120
Vest-Finnmark	20	561	0	0	34	615
Troms	375	125				500
Nordland	145	725	446	241		1 557
Nord-Trøndelag	170	180		403	230	983
Sør-Tr.lag/Hedmark		13				13
Totalt 2008	720	2 230	446	659	314	4 369
<i>Totalt 2007</i>	<i>449</i>	<i>2 088</i>	<i>261</i>	<i>355</i>	<i>190</i>	<i>3 242</i>

Det fremgår av tabellen at de samlede bevilgede midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak mot rovviltskader er på 4,4 mill.kr i 2008. Dette er en økning på ca 1,2 mill. kr fra 2007. Det gjøres oppmerksom på at tallene i tabellen omfatter tiltak som er øremerket reindriftsnæringen. I de fleste regionene er det også fellesmidler som deles mellom saueneieringen og reindriftsnæringen. Dette kan være midler som er satt av til akutte tiltak som ikke er spesifisert på næring, eller det kan være fellestiltak som kartlegging/ FOU, kursing o.a.

4.3 Erstatninger

Erstatninger er delt i to underposter; erstatning for tap av rein og erstatning for arealinngrep.

Erstatning for tap av rein

Under erstatninger for tap av rein inngår erstatninger fra Direktoratet for naturforvaltning for tap av rein til rovvilt, erstatninger over reindriftsavtalen ved omfattende tap av rein, *beregnete* erstatninger fra Jernbaneverket for rein drept av tog og *beregnete* erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept i trafikken.

Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	1 802	3 019	5 742	3 099
Karasjok øst 1)	2 844	2 041	2 633	3 179
Karasjok vest		2 712	4 529	3 083
Øst-Finnmark	4 646	7 772	12 905	9 361
Kautokeino øst		1 129	1 860	1 949
Kautokeino midt		2 466	2 966	2 917
Kautokeino vest		1 836	4 043	2 452
Vest-Finnmark	3 907	5 431	8 869	7 318
Troms	4 339	3 405	4 636	5 112
Nordland	6 335	7 559	6 929	6 708
Nord-Trøndelag	7 196	8 332	6 893	8 818
Sør-Tr./Hedmark	3 015	2 597	2 878	1 370
Tamreinlagene	36	37	91	107
Totalt	29 474	35 134	43 020	38 793

1) Erstatningene for Karasjok i 2005 er lagt til Karasjok øst pga at soneinndelingen ikke er foretatt for disse årene.

Tabell 4.3.1 viser at erstatningsutbetalingene er økt markant i perioden fra 2004 - 2007. Det gjøres oppmerksom på at fra 2006 er tapt produksjonspremie knyttet til erstattede rein tatt av rovvilt inkludert i erstatningsutbetalingene. For 2008 er det en nedgang på 4,2 mill. kr i utbetalte erstatninger sammenlignet med 2007. Erstatningene for tap av rein til fredet rovvilt utgjør 90 % av de samlede erstatningsutbetalingene i 2008. For ytterligere informasjon om fordelingen av tap av rein henvises det til vedleggstabell 6.

Erstatning for arealinngrep

Tabell 4.3.2 viser en oversikt over erstatningene for arealinngrep i perioden 2005-08.

Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	139	140	975	2 177
Karasjok øst 1)	576	878	8 294	422
Karasjok vest	-	0	897	0
Øst-Finnmark	714	1 018	10 166	2 599
Kautokeino øst		48	37	0
Kautokeino midt		48	1 116	6
Kautokeino vest		634	3 973	2 546
Vest-Finnmark	1 017	734	5 130	2 552
Troms	122	13 635	262	1 878
Nordland	626	668	863	2 603
Nord-Trøndelag	266	323	841	637
Sør-Trøndelag	2 395	646	998	1 096
Sum	5 143	17 023	18 259	11 365

1) Erstatningene for Karasjok i 2005 er lagt til Karasjok øst pga at soneinndelingen ikke er foretatt for disse årene.

Det går frem av tabell 4.3.2 at erstatningsutbetalingene økte kraftig fra 2005 til 2006 og 2007 (+13,1 mill. kr). Hovedårsakene til dette er store erstatningsutbetalinger i forbindelse med inngrep i Mauken/Blåtind i Troms, inntektsført i 2006, og inngrep i Halkavarre (Karasjok Øst) og Abojohka (Kautokeino Vest), inntektsført i 2007. Erstatningsutbetalingene for 2008 har en nedgang på 6,9 mill. kr sammenlignet med 2007.

Årlige erstatninger inntektsføres i sin helhet. Engangserstatninger inntektsføres i den grad kapitalen brukes i utbetalingsåret. Forrentningen av oppsparte erstatninger inntektsføres også. Grunnet manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet kan også renter fra andre oppsparte fond inngå her. Så langt man kan se av regnskapene, brukes midlene i hovedsak til dekning av distriktenes kostnader, men det forekommer også tilfeller der erstatningene utbetales direkte til reineiere for å kompensere reduserte inntekter hos den enkelte.

Det påpekes at distrikts- og fondsregnskapene er bakgrunnsmateriell for arealerstatningene i totalregnskapet. Dette innebærer at eventuelle erstatninger utbetalt direkte til den enkelte ikke er med i oversikten. Det understrekes for øvrig at oversikten over erstatninger for arealinngrep er usikker. Dette skyldes manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet.

4.4 Kostnader

Siidaandelenes kostnader

Siidaandelenes kostnader i perioden 2005-2008 er presentert i tabell 4.4.1. Tabell 4.4.2 viser siidaandelenes kostnader i 2008 fordelt etter kostnadsart.

Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/ Varanger	10 528	11 730	13 769	12 094
Karasjok Øst 1)	22 924	9 143	10 606	10 164
Karasjok Vest		13 302	14 313	11 509
Øst-Finnmark	33 452	34 175	38 689	33 768
Kautokeino Øst		8 932	9 355	16 234
Kautokeino Midt		13 238	16 295	13 829
Kautokeino Vest		8 381	9 094	10 747
Vest-Finnmark	34 332	30 551	34 743	40 810
Troms	5 876	6 271	5 912	6 608
Nordland	7 813	9 785	9 217	11 522
Nord-Trøndelag	5 401	5 963	5 724	7 944
Sør-Tr./ Hedmark	6 329	6 462	6 011	7 934
Totalt	93 204	93 206	100 296	108 586

Det fremgår av tabell 4.4.1 at siidaandelenes samlede kostnader øker med 8,3 mill. kr i forhold til 2007. Kautokeino Øst har en betydelig økning i kostnader på 6,8 mill. kr fra 2007 til 2008 (+ 74 %). Økningen skyldes hovedsakelig endringer i postene varekjøp, utstyr, leie og fremmedtjenester.

Samtidig har Polmak/Varanger, Karasjok vest og Kautokeino midt en reduksjon i sine kostnader på henholdsvis 1,7 mill. kr (- 13 %), 2,8 mill. kr (- 20 %) og 2,5 mill. kr (- 15 %). Videre har de sørlige reinbeiteområdene hatt en økning i sine kostnader hvor Nord-Trøndelag har hatt en økning på 38 % og Nordland en økning i kostnader på 25 %. For Nordland skyldes en stor del av denne endringen en økning i posten fremmedtjenester, mens for Nord-Trøndelag skyldes økningen for en stor del endringer i postene varekjøp og fremmedtjenester.

Etter overgangen til bruttoføring, hvor slaktekostnader belastes utøver etter fakturering fra slakteri vil slaktekvantum også ha stor betydning for områdenes totale kostnader.

Tabell 4.4.2 viser at Kjøretøyer og maskiner og Avskrivninger utgjør de klart største kostnadspostene i samtlige reinbeiteområder. Totalt utgjør posten Kjøretøyer og maskiner 23 % av kostnadene, mens posten Avskrivninger utgjør 21 %.

En sammenligning mellom tabell 4.4.2 og tilsvarende tabell i fjorårets publikasjon viser at postene Utstyr (+ 3,1 mill. kr), Fremmedtjenester (+ 3,4 mill. kr) og Avskrivninger (+ 2,0 mill. kr) er postene som øker mest. Posten Varekjøp har hatt en nedgang fra 2007 på 4,5 mill. kr. De resterende postene har generelt sett en mindre økning fra 2007 til 2008.

Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2008 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nordland	Nord-Tr.lag	Sør-Tr./Hedm.	Totalt 2008
Frakt og transport	798	348	118	15	1	110	1 389
Varekjøp	1 657	2 388	82	1 653	1 075	485	7 340
Reiser	558	333	133	149	193	144	1 510
Utstyr	5 173	4 584	1 112	1 373	1 263	919	14 424
Kjøretøyer og maskiner	7 629	10 648	1 625	1 779	1 163	2 115	24 958
Bygninger og anlegg	1 707	1 120	96	297	191	227	3 638
Avskrivninger	7 539	8 648	1 620	1 878	1 250	1 382	22 318
Strøm, energi	1 531	2 044	333	382	128	247	4 665
Administrasjon	1 114	1 588	389	536	333	260	4 220
Leie	504	1 771	52	361	141	551	3 381
Forsikring	845	980	181	203	96	115	2 420
Salg og reklame	76	59	2	82	368	24	611
Fremmedtjenester	2 601	3 991	302	2 295	1 202	995	11 388
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	0	0
Diverse	2 034	2 308	561	519	541	360	6 324
Totalt	33 768	40 810	6 608	11 522	7 944	7 934	108 586

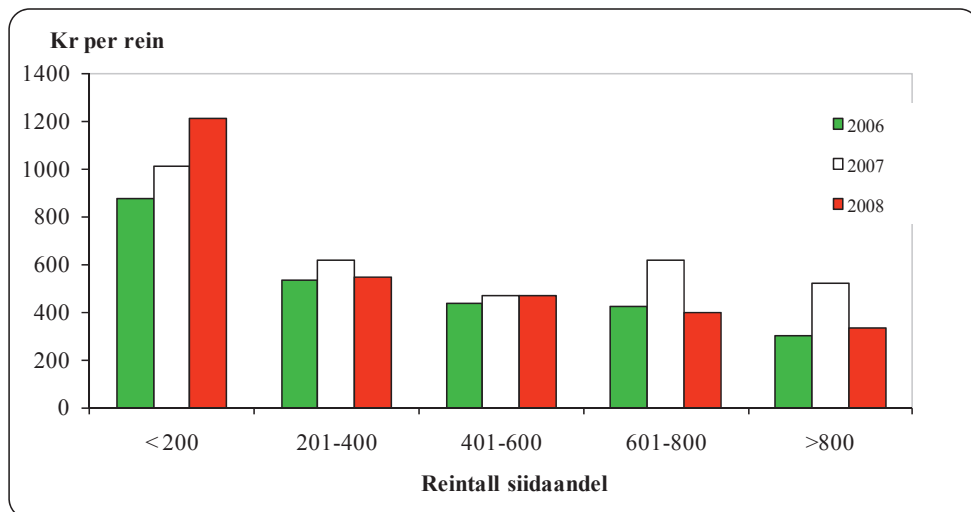
Tabell 4.4.2 forts Siidaandelenes kostnader i 2008 fordelt på soner i Finnmark

Kostnadsart	Polmak/Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	18	149	631	169	175	4
Varekjøp	935	443	279	1 573	309	506
Reiser	67	379	112	140	107	86
Utstyr	1 942	1 601	1 630	2 072	815	1 696
Kjøretøyer og maskiner	1 773	2 194	3 662	3 204	4 617	2 827
Bygninger og anlegg	804	339	564	209	567	345
Avskrivninger	3 072	2 170	2 297	2 657	3 653	2 339
Strøm, energi	600	511	420	705	821	518
Administrasjon	378	268	468	596	460	532
Leie	344	21	139	1 260	282	229
Forsikring	282	296	267	419	286	275
Salg og reklame	71	5	0	14	15	30
Fremmedtjenester	1 392	731	479	2 101	979	911
Provisjonskostnad	0	0	0	0	0	0
Diverse	415	1 056	562	1 116	742	450
Totalt	12 094	10 164	11 509	16 234	13 829	10 747

Kostnadene i tabellene 4.4.1 og 4.4.2 er fordelt etter reinbeiteområder og soner. Denne grupperingen er hensiktsmessig ut fra en områdevis inndeling av regnskapet for øvrig, og ut fra ønsket om regionaliserte data. Bakgrunns materialet viser imidlertid at kostnadene kan variere mer innenfor det enkelte reinbeiteområde enn mellom reinbeiteområdene.

I tillegg til at kostnadene varierer innen og mellom beiteområder, er det også til dels betydelige kostnadsvariasjoner mellom reindriftsutøvere i ulike reintallsgrupper. Figur 4.4.1

gir en oversikt over variasjonen i gjennomsnittlige kostnader per rein fordelt etter siidaandelens reintall.

Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr per rein) i perioden 2006-08, etter siidaandelens reintall.

Det går frem av figur 4.4.1 at siidaandeler som har under 200 rein har de klart høyeste kostnadene per rein. I utvalgene mellom 201 – 600 dyr er gjennomsnittskostnadene per rein stabile, mens i utvalgene over 601 rein er kostnadene mer varierende.

Felleskostnader i samisk reindrift/Distriktenes kostnader

Utviklingen i felleskostnadene de fire siste årene er fremstilt i tabell 4.4.4. Felleskostnader etter kostnadsart er vist i tabell 4.4.5.

Tabell 4.4.4 Felleskostnader i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/ Varanger	1 719	1 838	2 070	3 046
Karasjok Øst 1)	1 339	1 022	1 354	1 569
Karasjok Vest	0	1 434	1 434	467
Øst-Finnmark	3 058	4 294	4 858	5 081
Kautokeino Øst	0	836	959	567
Kautokeino Midt	0	1 036	1 186	1 338
Kautokeino Vest	0	971	1 123	1 563
Vest-Finnmark	7 850	2 843	3 268	3 469
Troms	2 814	3 306	3 139	2 271
Nordland	1 657	1 965	2 647	2 477
Nord-Trøndelag	1 612	1 705	1 873	1 418
Sør-Tr./ Hedmark	3 075	2 505	3 056	2 058
Totalt	20 065	16 618	18 841	16 773

Det fremgår av tabell 4.4.4 at de totale felleskostnadene har vært forholdsvis stabile i sammenligningsperioden, med laveste nivå i perioden i 2006 og 2008.

Kostnadsreduksjonen fra 2007 til 2008 er størst i Karasjok Vest, Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark, og skyldes i hovedsak reduserte kostnader på postene Frakt og transport, varekjøp og leie. For øvrig påpekes det fra Økonomisk utvalg at datagrunnlaget for fordeling av felleskostnadene er noe usikkert på grunn av ulik detaljeringsgrad, og det bemerkes også at det ikke foreligger datagrunnlag for alle distrikter alle år. I disse tilfellene er tallmaterialet for forrige år brukt. Det kan også foreligge forskjeller i organisering og regnskapspraksis mellom distrikter, som igjen fører til forskjellige måter å postere kostnader på.

Tabell 4.4.5 Felleskostnader i 2008 etter kostnadsart (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Var.	Karasj. Øst	Karasj. Vest	Kautok. Øst	Kautok. Midt	Kautok. Vest	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.
Frakt og transp.	608	597	0	33	151	232	44	1 140	629	151
Varekjøp	436	5	0	19	5	0	841	312	83	943
Reiser	157	115	77	39	74	342	20	81	1	1
Utstyr	83	14	0	10	340	222	56	100	65	0
Kjøret. og mask.	69	348	0	14	126	141	286	40	165	0
Bygn. og anlegg	704	31	124	102	53	0	524	164	45	788
Avskrivninger	186	74	0	57	89	254	438	163	50	0
Strøm, energi	80	4	0	0	0	0	3	52	19	4
Administrasjon	26	63	0	3	5	11	1	5	4	0
Leie	0	17	0	0	0	0	0	11	8	110
Forsikring	27	13	0	4	3	6	2	120	11	0
Fremmedtj.	454	148	57	225	240	195	43	255	34	14
Diverse	216	139	210	62	251	161	11	36	302	46
Totalt	3 046	1 569	467	567	1 338	1 563	2 271	2 477	1 418	2 058

Det påpekes at data for fordelingen mellom de ulike kostnadspostene er noe usikker på grunn av ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet over år. Tabell 4.4.5 viser for øvrig at postene frakt og transport (21 %), varekjøp (16 %) og bygninger og anlegg (15 %) utgjør de største andelene av felleskostnadene i samisk reindrift i 2008.

Kostnader i tamreinlag

Tamreinlagenes totale kostnader for perioden 2005 til 2008 er vist i tabell 4.4.6. Det fremgår av tabellen at kostnadene har hatt en jevn stigning siden 2005 (+ 2,3 mill. kr). Økningen kan i hovedsak knyttes til postene Diverse, Utstyr/varekjøp og Leie.

Differansen på de ulike postene mellom år må tilskrives ulik detaljeringsgrad i grunnlagsmaterialet. Dette innebærer blant annet at frakt- og transportkostnadene inngår i posten Diverse.

Tabell 4.4.6 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Kostnadsart	2005	2006	2007	2008
Frakt og transport	0	339	120	0
Varekjøp	601	613	587	1 199
Reiser	119	141	187	0
Utstyr	0	366	4 746	0
Kjøretøyer og maskiner	149	194	200	0
Bygninger og anlegg	253	34	21	0
Avskrivninger	706	643	678	660
Strøm, energi	0	0	0	0
Administrasjon	0	0	0	0
Leie	740	402	1 029	3 138
Forsikring	0	0	0	0
Fremmedtjenester	0	0	725	87
Diverse	3 731	4 200	290	3 522
Totalt	6 298	6 932	8 583	8 605

Fordeling av totale kostnader

Tabell 4.4.7 viser reindriftsnæringens totale kostnader, som er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader i samisk reindrift og tamreinlagenes kostnader. Fra 2007 til 2008 er det en økning i kostnader på nesten alle områdene. De eneste områdene/sonene som har reduserte kostnader er Karasjok vest og Troms. Siidaandelenes kostnader øker (+ 8,3 mill. kr), felleskostnadene i samisk reindrift reduseres (- 2,1 mill. kr) og tamreinlagenes kostnader er forholdsvis stabile. I sum gir dette en økning på 6,2 mill. kr, (+10,9%) fra 2007.

Tabell 4.4.7 Totale kostnader i 2008 etter kostnadsart (1.000 kr)

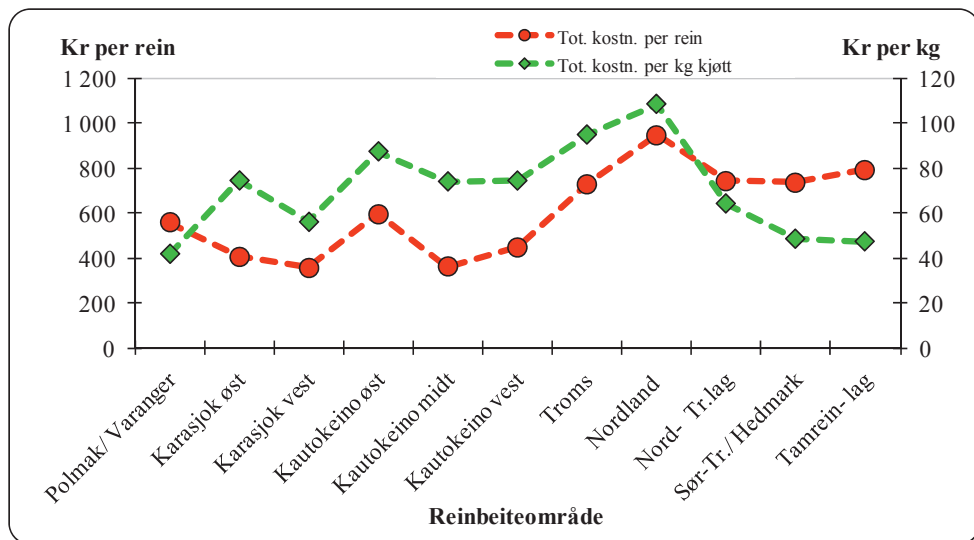
Kostnadsart	Øst-Finm.	Vest-Finm.	Troms	Nordland	Nord-Tr. lag	Sør-Tr./Hedmark	Tamrein-lag	Totalt
Frakt og transport	2 003	763	162	1 154	630	261	0	4 973
Varekjøp	2 099	2 412	923	1 965	1 158	1 428	1 199	11 184
Reiser	907	788	154	229	194	144	0	2 417
Utstyr	5 269	5 156	1 168	1 473	1 327	919	0	15 313
Kjøretøyer og maskiner	8 045	10 929	1 911	1 819	1 328	2 115	0	26 148
Anlegg	2 566	1 275	620	461	236	1 015	0	6 174
Avskrivninger	7 800	9 048	2 059	2 041	1 300	1 382	660	24 288
Støm, energi	1 615	2 044	337	434	147	251	0	4 827
Administrasjon	1 204	1 608	390	541	337	260	0	4 340
Leie	522	1 771	52	371	149	661	3 138	6 666
Forsikringer	885	992	183	323	107	115	0	2 606
Salg og reklame	76	59	2	82	368	24	0	611
Fremmedtjenester	3 260	4 652	346	2 550	1 237	1 009	87	13 140
Provisjon	0	0	0	0	0	0	0	0
Diverse	2 599	2 782	572	555	843	406	3 522	11 279
Totalt	38 849	44 278	8 879	13 999	9 361	9 992	8 605	133 964

Tabell 4.4.7 forts. Totale kostnader i 2008 etter kostnadsart fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Kostnadsart	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Frakt og transport	626	745	631	202	326	235
Varekjøp	1 371	449	279	1 592	314	506
Reiser	224	494	189	179	181	428
Utstyr	2 025	1 615	1 630	2 082	1 155	1 919
Kjøretøyer og maskiner	1 842	2 541	3 662	3 218	4 744	2 967
Anlegg	1 507	370	688	310	620	345
Avskrivninger	3 258	2 244	2 297	2 714	3 742	2 592
Støm, energi	681	515	420	705	821	518
Administrasjon	404	332	468	599	465	543
Leie	344	39	139	1 260	282	229
Forsikringer	309	309	267	423	289	281
Salg og reklame	71	5	0	14	15	30
Fremmedtjenester	1 846	879	535	2 326	1 219	1 106
Provisjon	0	0	0	0	0	0
Diverse	631	1 196	772	1 177	993	611
Totalt	15 140	11 733	11 977	16 801	15 167	12 311

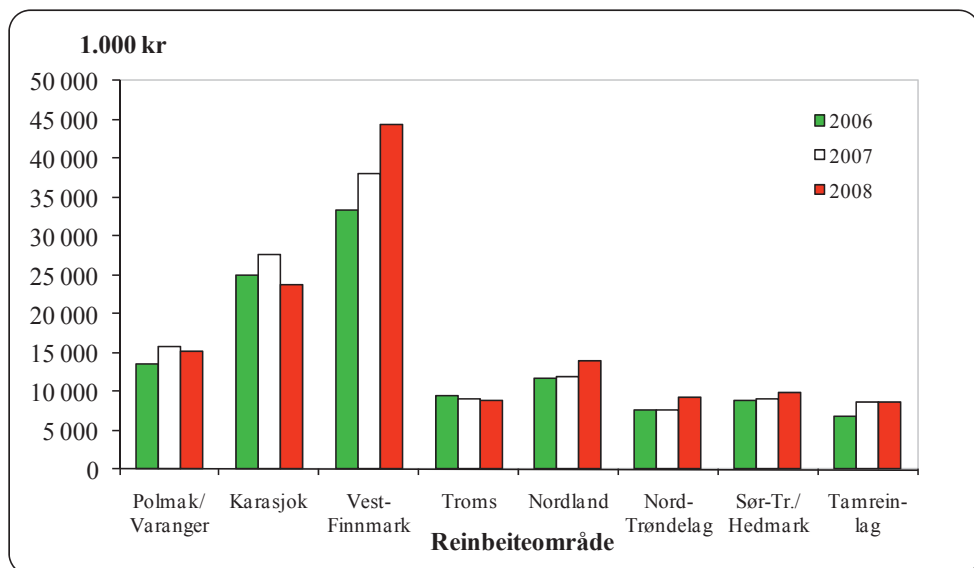
Det går frem av tabell 4.4.7 at postene Kjøretøy/maskiner, Avskrivninger, Utstyr og Fremmedtjenester er de klart største kostnadspostene i samtlige reinbeiteområder. Pga. detaljeringsgraden i datagrunnlaget kan imidlertid noe av kostnadene være ført på forskjellige poster over år.

Figur 4.4.2 viser totale kostnader per rein og per kg produsert kjøtt. Det fremgår av figuren at Nordland og tamreinlagene har de høyeste kostnadene i forhold til reintall, mens Karasjok vest og Kautokeino midt har de laveste kostnadene i forhold til reintall. Kautokeino øst, Troms og Nordland har høyeste kostnadene i forhold til produksjon, mens Polmak/Varanger, Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene har de laveste kostnadene i forhold til produksjon.

Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) per rein og per kg kjøtt i 2008

Figur 4.4.3 viser totale kostnader de tre siste årene. Det går frem av figuren at de totale kostnadene øker fra 2007 til 2008 i Vest-Finnmark, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag/Hedmark. Økningen er størst i Vest-Finnmark. I de øvrige områdene er kostnadene stabile eller noe redusert.

Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2006-08 (1.000 kr)

4.5 Kapitalforhold

Satsene for beregning av balanseverdi for reinhjorden er utarbeidet med utgangspunkt i modellen for beregning av veiledende livdyrpriser fastsatt av Reindriftens Utviklingsfond i 1999. Livdyrprisen består av en grunnpris beregnet på grunnlag av gjennomsnittlig kjøttpris og gjennomsnittlige slaktevekter per dyrekategori i de ulike reinbeiteområdene. Til grunnprisen legges et livdyrt tillegg på 25 %. Balanseverdier for kalv og voksne dyr beregnes på grunnlag av de kalkulerede livdyrprisene (per dyrekategori) og flokksammensetningen det enkelte år. Korrigert reintall ligger til grunn for beregning av balanseverdien for reinhjorden.

Beregninger vedrørende gjeld og renter gjøres med utgangspunkt i siidaandelinnehavernes (og eventuelle ektefeller/samboeres) totale gjeld (næringsgjeld, privat gjeld og skyldig merverdiavgift). Manglende spesifisering i grunnlagsmaterialet er årsaken til at total gjeld er valgt som utgangspunkt for beregningene.

En oversikt over siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2008 er gitt i tabell 4.5.1. Sammen drag for årene 2005-08 er vist i tabell 4.5.2.

Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2008 (1.000 kr)

Reinbeite- område	Eiendeler			Gjeld			Egenkapital	
	Rein	Annet	Totalt	Kroner	2008 1)	2007	2008	2007
Polmak/Varanger	74 919	13 966	88 885	11 557	13,00	16,68 %	77 328	63 522
Karasjok Øst	75 413	14 863	90 276	15 366	17,02	21,25 %	74 910	56 773
Karasjok Vest	76 028	16 298	92 326	21 421	23,20	24,78 %	70 905	56 751
Øst-Finnmark	226 360	45 127	271 487	48 345	17,81	20,97 %	223 142	177 047
Kautokeino Øst	69 605	17 764	87 369	21 365	24,45	24,95 %	66 004	52 113
Kautokeino Midt	82 173	18 530	100 703	27 834	27,64	31,97 %	72 869	63 734
Kautokeino Vest	65 341	13 050	78 392	10 863	13,86	10,76 %	67 528	55 936
Vest-Finnmark	217 120	49 344	266 464	60 063	22,54	23,93 %	206 401	171 783
Troms	44 529	8 539	53 068	9 095	17,14	23,98 %	43 973	29 674
Nordland	55 774	9 511	65 285	15 729	24,09	27,47 %	49 556	38 267
Nord-Trøndelag	41 571	3 692	45 262	7 272	16,07	20,86 %	37 991	27 723
Sør-Tr./Hedmark	45 495	8 301	53 796	13 174	24,49	33,00 %	40 622	28 522
Totalt	630 849	124 513	755 362	153 678	20,34	23,61 %	601 684	473 015

1) Gjeld i % av sum eiendeler

Andelen gjeld har gått ned i stort sett alle områder fra 2007 til 2008, unntatt Kautokeino Vest som øker. Totalt fører dette til en reduksjon av andelen gjeld på 3,3 prosentpoeng siden 2007. Det bemerkes at for 2008 ligger alle siidaandelenes og deres ektefelles/samboeres selvangivelser til grunn for beregningene, og resultatene er dermed mer reelle for 2008 enn for de foregående år.

Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Kapitalforhold	2005	2006	2007	2008
Livdyrverdi	389 728	440 069	510 120	630 849
Andre aktiva	108 798	101 083	109 158	124 513
Sum aktiva	498 525	541 152	619 278	755 362
Gjeld	99 371	124 993	146 263	153 678
Gjeld i %	19,93	23,10	23,62	20,34
Egenkapital	399 154	416 159	473 015	601 684

Det fremgår av tabell 4.5.2 at balanseverdien for rein er på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2008, etter en økning på 241,1 mill. kr fra 2005. Økningen kan forklares med at reintallet har økt i perioden 2006 til 2008, men også med økte gjennomsnittlige priser for reinkjøtt. Det henvises til tabell 4.1.5 for oversikt over prisutvikling og 4.1.7 for oversikt over utviklingen i reintall i sammenligningsperioden.

Tabellen viser at andelen gjeld har økt med 7,4 mill. kr siden 2007 og at siidaandelenes gjeld er høyest i 2008 for sammenligningsperioden. Verdien av andre eiendeler (bygninger, anlegg, driftsmidler) er relativt stabil med en liten økning fra 2007 til 2008.

Med bakgrunn i økningen i balanseverdien på reinhjorden opprettholder reindriftsnæringen en forholdsvis lav gjeldsprosent som gjennom hele sammenligningsperioden er stabil. Egenkapitalen har økt med 202 mill. kr i perioden, mens gjelda har økt med 54 mill. kr.

Rentekostnader for samisk reindrift og tamreinlag i perioden fra 2005 til 2008 er vist i tabell 4.5.3, og sammendrag for årene 2005-08 for samisk reindrift er vist i tabell 4.5.4.

Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Område	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	436	517	1 407	734
Karasjok Øst 1)	1 221	689	815	1 089
Karasjok Vest		1 019	1 263	1 665
Øst-Finnmark	1 657	2 225	3 485	3 489
Kautokeino Øst		833	1 094	1 638
Kautokeino Midt		1 901	2 196	2 253
Kautokeino Vest		396	426	775
Vest-Finnmark	2 495	3 130	3 716	4 666
Troms	234	385	510	703
Nordland	547	510	746	1 119
Nord-Trøndelag	336	497	341	718
Sør-Tr./Hedmark	562	564	707	947
Totalt samisk reindrift	5 831	7 311	9 505	11 641
Tamreinlag	105	147	133	133
Totalt	5 935	5 935	9 638	11 774

Det går frem av tabell 4.5.3 at de totale rentekostnadene har økt med ca. 2,1 mill. kr fra 2007 til 2008.

Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2005-08 (1.000 kr)

	2005	2006	2007	2008
Gjeld	99 371	124 993	146 263	153 678
Renter	5 831	7 311	9 505	11 641
Rentesats	5,9 %	5,8 %	6,5 %	7,6 %

Tabell 4.5.4 viser at den totale gjelden har økt fram til 2008. Rentesatsen har i sammenligningsperioden vært relativt stabil, med en økning fra 2006. Perioden sett under ett synes imidlertid rentesatsen å være noe høy i forhold til sammenlignbare næringer. En årsak til dette er at næringens kapital i hovedsak er bundet opp mot verdien av reinflokken, og ikke til fast eiendom som gir større sikkerhet for lån, og dermed lavere rentesats. Siidainnehaverens kapitalssituasjon er i hovedsak stabil med lav gjeld sett i forhold til sammenlignbare næringer, men dette utelukker ikke at enkelte siidaandeler kan ha problemer med den totale gjeldsbelastningen.

4.6 Antall årsverk og antall siidaandeler

Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall siidaandeler i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. For nærmere omtale av årsverksberegninger henvises det til kapittel 7.2.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2008 er spesifisert i tabell 4.6.1. Ved beregningene er det lagt til grunn at et årsverk er 1.800 timer. Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein per årsverk.

Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2008

Reinbeite-område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk Totalt	Rein per årsverk	Antall Siidaandeler
Polmak/Varanger	2 884	1,60	70	348	44
Karasjok Øst	3 715	2,06	111	260	54
Karasjok Vest	3 444	1,91	159	201	83
Øst-Finnmark	3 389	1,88	341	251	181
Kautokeino Øst	3 446	1,91	119	228	62
Kautokeino Midt	3 400	1,89	183	217	97
Kautokeino Vest	3 338	1,85	106	252	57
Vest-Finnmark	3 441	1,91	413	226	216
Troms	2 774	1,54	71	163	46
Nordland	2 864	1,59	70	213	44
Nord-Trøndelag	2 517	1,40	53	228	38
Sør-Tr./Hedmark	2 410	1,34	40	338	30
Tamreinlag			33	320	
Totalt			1 021		555

Tabell 4.6.1 viser at det i 2008 var totalt 555 siidaandeler og 1.021 årsverk i reindriften. Det fremgår videre at arbeidsforbruket målt i timer per andel er høyest i Karasjok øst, og lavest i Sør-Trøndelag/Hedmark. Differansen er på rundt 1.300 timer. Målt i antall rein per årsverk varierer arbeidsforbruket fra 163 rein i Troms til 348 rein i Polmak/Varanger.

4.7 Sammendrag av totalregnskapet

Sammendrag av reindriftens totalregnskap for perioden 2005-08 er vist i tabell 4.7.1. Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2008 fordelt etter reinbeiteområder. Det gjøres oppmerksom på at posten endring i reinjordverdien i tabell 4.7.1 er oppdatert i forhold til tidligere publiserte tall. Dette skyldes tilbakeberegning for faktiske reintlallskorrekasjoner.

Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindriftens totalregnskap i perioden 2005-08, og endring fra 2007 til 2008 (1.000 kr)

Regnskapsposter	2005	2006	2007	2008	Endring
Produksjonsbaserte inntekter:	122 530	145 149	165 134	161 086	-4 048
Kjøtt og biprodukter	110 841	117 625	135 116	158 257	23 141
Endring i reinjordverdien	-6 795	8 226	10 155	-16 721	-26 876
Binæringsinntekter	5 758	5 875	5 160	3 871	-1 289
Andre prod.baserte innt. 1)	12 725	13 423	14 703	15 680	977
Statstilskudd:	84 894	69 786	69 202	87 101	17 899
Ordinære tilskudd	60 469	44 523	47 554	54 691	7 137
Andre tilskudd	16 075	18 668	12 902	19 587	6 685
Ekstraordinære tilskudd	0	375	181	1 357	1 176
Tilskudd til binæringer	3 085	3 567	2 205	2 390	185
Verdiskapningsprogram	2 721	1 423	1 372	4 076	2 704
Tiltak mot radioaktivitet	2 545	1 231	1 746	631	-1 115
Konfl.demp. tiltak rovvilt			3 242	4 369	1 127
Erstatninger:	34 617	52 157	61 279	50 158	-11 121
Tap av rein	29 474	35 134	43 020	38 793	-4 227
Arealinngrep 2)	5 143	17 023	18 259	11 365	-6 894
Sum inntekter:	242 041	267 092	295 614	298 345	2 731
Kostnader:					
Siidaandelenes kostnader	93 204	93 206	100 296	108 586	8 290
Felleskostnader	20 065	16 618	18 841	16 777	-2 064
Kostnader i tamreinlag	6 298	6 932	8 583	8 605	22
Sum kostnader:	119 567	116 756	127 721	133 968	6 247
Vederlag for arbeid og kapital	122 474	150 336	167 894	164 377	-3 517
Renter på lånt kapital	5 935	7 459	9 638	11 774	2 136
Vederlag for arbeid og egenkapital					
Totalt (1.000 kr)	116 539	142 877	158 255	152 603	-5 652
Per årsverk (kr)	112 852	141 315	154 994	149 485	-5 509
Per siidaandel (kr)	193 662	243 570	268 869	259 508	-9 361
Sum årsverk	1 033	1 011	1 021	1 021	0
Antall siidaandeler 3)	602	587	589	588	-1
Vederlag for arbeid og egenkapital, eks erstatninger for arealinngrep					
Totalt (1.000 kr)	111 396	125 855	139 997	141 238	1 241
Per årsverk (kr)	107 872	124 478	137 118	138 352	1 234
Per siidaandel (kr)	185 116	214 550	237 686	240 181	2 495

1) Posten omfatter arbeidsinntekter, leieinntekter og andre driftsrelaterte inntekter.

2) I 2007 fikk et distrikt i Karasjøk Øst erstatning for arealinngrep i Halkavarre (8,3 mill. kr), og et distrikt i Kautokeino Vest har fått erstatning for arealinngrep ved Abojavvre (3,9 mill. kr). I 2006 fikk et reinbeitedistrikt i Troms ubetalt 12 mill. kr. i erstatning for arealinngrep.

3) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift.

Tabell 4.7.1 viser en nedgang i resultatmålene fra 2007 til 2008. Vederlag for arbeid og kapital har en nedgang fra 167,9 mill. kr i 2007 til 164,4 mill. kr i 2008 (-3,5 mill. kr). Målt per årsverk utgjør resultatmålet vederlag for arbeid og egenkapital kr 149.000 i 2008 (2007: kr 155.000). Tilsvarende tall per siidaandel er 259.000 kr (2007: kr 269.000 kr).

At resultatmålene er på et lavere nivå i 2008 enn i 2007 kan i hovedsak forklares ut fra følgende:

- Endring i reinhjordverdien: - 26,9 mill. kr.
- Erstatninger: -11,1 mill. kr.

I 2005 gikk reintallet ned fra 1. januar til 31. desember. Endringen utgjør en reduksjon på 6,8 mill.kr. I 2006 øker reintallet igjen, økningen utgjør 8,2 mill. kr, økningen har fortsatt i 2007 med 10,2 mill. kr. I løpet av 2008 har reintallet gått ned med en nedgang i reinhjordverdien på 16,7 mill. kr.

Produksjonsbaserte inntekter fra kjøtt og biprodukter øker med 23,1 mill. kr fra 2007 til 2008. Andre produksjonsbaserte inntekter har en liten økning fra 2007, mens binæringsinntekter reduseres med 1,3 mill. kr. I 2007 var de produksjonsbaserte inntektene på 165,1 mill. kr mens de i 2008 var 161,1 mill. kr. Totalt er dette en nedgang på 4,0 mill. kr.

Statstilskuddene øker fra 69,2 mill. kr i 2007 til 87,1 mill. kr i 2008 (+17,9 mill. kr). Denne økningen skyldes i første rekke en økning i ordinære tilskudd (+7,1 mill. kr) og en økning i andre tilskudd (+6,7 mill. kr). Det er økning i samtlige poster for statstilskudd for 2008 med unntak av tiltak mot radioaktivitet (-1,2 mill. kr).

Erstatningene reduseres fra 61,3 mill. kr i 2007 til 50,2 mill. kr i 2008 (-11,1 mill. kr). Reduksjonen skyldes både en nedgang i rovvilterstatninger og erstatninger som følge av arealinngrep. Det fremheves at det for 2006 og 2007 var store erstatningsutbetalinger knyttet til arealinngrep,(jf. tabell 4.7.1, fotnote 2).

Totalt sett innebærer dette en økning i sum inntekter fra 295,6 mill. kr i 2007 til 298,4 mill. kr i 2008 (+ 2,8 mill. kr).

De totale kostnadene i næringen øker fra 127,7 mill. kr i 2007 til 134,0 mill. kr i 2008. På lik linje som tidligere er det siidaandelenes kostnader som øker mest med 8,3 mill. kr. Felleskostnadene har for 2008 en nedgang med 2,1 mill. kr og kostnadene i tamreinlagene har en svak økning fra 2007.

Vederlag for arbeid og kapital (totale inntekter minus totale kostnader ekskl. renter) har en nedgang fra 167,9 mill. kr i 2007 til 164,4 mill. kr i 2008 og renter på lånt kapital øker fra 9,6 mill. kr i 2007 til 11,8 mill. kr i 2008. Totalt gir dette en nedgang i vederlag for arbeid og egenkapital fra 158,3 mill. kr i 2007 til 152,3 mill. kr i 2008 (- 5,6 mill. kr).

Tabell 4.7.2 viser totalregnskapet for 2008 fordelt etter reinbeiteområder. Det går frem av tabellen at det er klare nivåforskjeller i resultatene mellom reinbeiteområdene. Vederlag for arbeid og egenkapital for Sør-Trøndelag/Hedmark som ligger høyest, utgjør 331.000 kr per årsverk. For Vest-Finnmark som ligger lavest, viser tilsvarende beregning 76.000 kr per årsverk.

Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2008 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr)

Reinbeite- område	Øst- Finnm.	Vest- Finnm.	Troms	Nord- land	Nord- Tr.lag	Sør-Tr./ Hedm.	Sum Samisk reindr.	Tamr.- lagene	Totalt
Produksjonsbaserte inntekter:	54 657	43 044	8 590	13 528	11 792	15 887	147 498	13 588	161 086
Kjøtt og biprodukter	55 282	42 061	7 635	10 127	12 106	17 223	144 434	13 823	158 257
Endr. i reinhjordverdien	-6 381	-4 589	-110	257	-3 423	-2 241	-16 487	-234	-16 721
Binæringsinntekter	1 165	1 840	144	520	202	0	3 871	0	3 871
Andre prod.bas.innt.	4 591	3 732	921	2 623	2 908	905	15 680	0	15 680
Statstilskudd:	28 387	27 437	8 065	9 149	5 731	5 877	84 646	2 455	87 101
Ordinære tilskudd	19 544	17 863	2 662	3 257	3 584	5 328	52 237	2 455	54 691
Andre tilskudd	5 092	6 752	4 213	2 834	547	150	19 587	0	19 587
Ekstraord. Tilskudd	146	0	278	334	364	235	1 357	0	1 357
Tilskudd til binæringer	984	1 346	0	60	0	0	2 390	0	2 390
Verdiskapningsprogr.	1 920	862	412	731	0	151	4 076	0	4 076
Tiltak mot radioakt.	0	0	0	376	255	0	631	0	631
Konfl.demp.rovvilt	701	615	500	1 557	983	13	4 369	0	4 369
Erstatninger:	11 960	9 870	6 990	9 311	9 455	2 465	50 051	107	50 158
Tap av rein	9 361	7 318	5 112	6 708	8 818	1 370	38 686	107	38 793
Arealinngrep	2 599	2 552	1 878	2 603	637	1 096	11 365	0	11 365
Sum inntekter	95 005	80 351	23 644	31 987	26 978	24 229	282 195	16 150	298 345
Kostnader:									
Siidaandelens kostn.	33 768	40 810	6 608	11 522	7 944	7 934	108 586	0	108 586
Felleskostnader	5 090	3 544	2 271	2 397	1 418	2 058	16 777	0	16 777
Kostn. i tamreinlag	0	0	0	0	0	0	0	8 605	8 605
Sum kostnader	38 857	44 354	8 879	13 919	9 361	9 992	125 363	8 605	133 968
Vederlag for arbeid og kapital	56 148	35 997	14 765	18 068	17 617	14 238	156 832	7 545	164 377
Renter på lånt kapital	3 489	4 666	703	1 119	718	947	11 641	133	11 774
Vederlag for arbeid og egenkapital									
Totalt (1.000 kr)	52 659	31 331	14 062	16 949	16 899	13 290	145 191	7 412	152 603
Per årsverk (kr)	154 533	75 887	198 354	242 134	318 059	330 925	146 982	224 299	149 485
Per siidaandel (kr) 1)	290 934	145 052	305 693	385 210	444 703	443 014	261 605	0	274 960
Sum årsverk	341	413	71	70	53	40	988	33	1 021
Antall siidaandeler	181	216	46	44	38	30	555	0	555
Vederlag for arbeid og egenkapital i 2007:									
Totalt (1.000 kr)	58 525	43 239	8 251	12 950	14 685	14 237	151 877	6 367	158 254
Per årsverk (kr)	171 628	104 441	117 133	185 006	277 080	355 922	153 663	195 335	154 994
Per siidaandel (kr) 1)	321 934	201 391	170 354	268 397	368 979	474 943	273 178	0	284 632
Antall årsverk i 2007	341	414	70	70	53	40	988	33	1 021
Antall siidaand. i 2007	182	216	46	44	38	30	556	0	556

1) Gjennomsnittstall beregnet ut fra totalt antall aktive siidaandeler, dvs. siidaandeler med rein, innenfor hvert reinbeiteområde. Dette innebærer at også siidaandeler med lav eller ingen produksjon inngår i beregningen.

Endringer i reinhjordverdien fremkommer i hovedsak som følge av endringer i reintall og flokksammensetning. Tabell 4.7.2 viser at disse endringene har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene. I tillegg til at endringer i reinhjordverdien har stor betydning for resultatmålene i de fleste reinbeiteområdene innenfor samme år, har de som tidligere nevnt også avgjørende betydning for endringer i resultatmålene innenfor et område mellom år. I 2008 er verdien av reinhjorden beregnet å ha en nedgang med 16,7 mill. kr. I 2007 var det til sammenligning en økning på 10,2 mill. kr.

Fra 2007 til 2008 utgjør endringene i reinhjordverdien følgende verdiendring i mill. kr for de ulike reinbeiteområdene:

- Øst-Finnmark: -6,4
- Vest-Finnmark: -4,6
- Troms: -0,1
- Nordland: +0,3
- Nord-Trøndelag: -3,4
- Sør-Trøndelag/Hedmark: -2,2
- Tamreinlag: -0,2

Endringene fra 2007 til 2008 i totalregnskapets hovedposter gir følgende forklaring til endringene i resultatmålene i de ulike reinbeiteområdene:

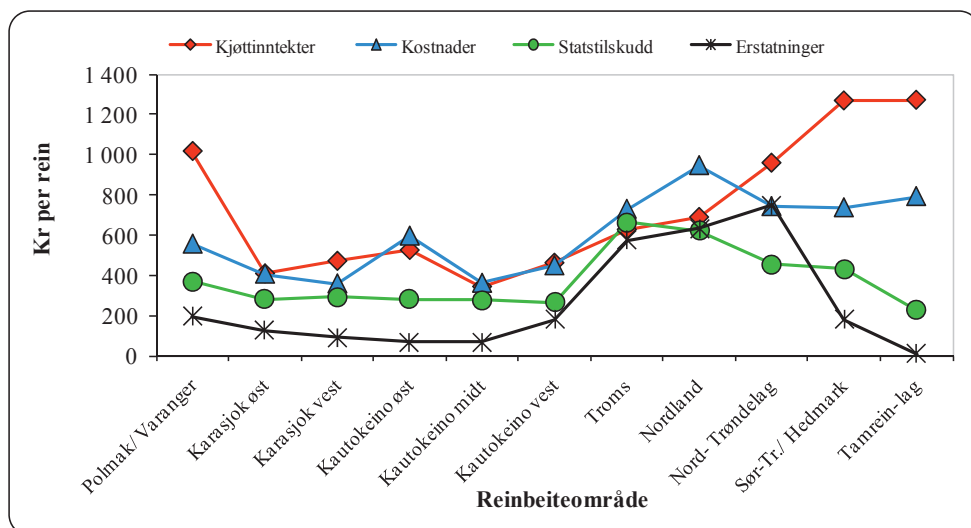
- **Øst-Finnmark:** Resultatmålene har en nedgang. Samtidig som Øst-Finnmark har en økning i inntekter fra kjøtt og biprodukter samt statstilskudd, er det samtidig en stor negativ endring i reinhjordverdien. I tillegg er det en vesentlig reduksjon i utbetalte erstatninger sammen med økte kostnader som forklarer endringen fra 2007 til 2008. Karasjok Øst hadde store utbetalte erstatninger i 2007 som følge av arealinngrep som forklarer en stor del av forskjellen.
- **Vest-Finnmark:** Resultatmålene har en nedgang. Kjøttinntektene og statstilskuddene øker mens erstatninger reduseres. Kostnadene for området øker. Også Vest-Finnmark har en stor negativ endring i reinhjordverdien.
- **Troms:** Resultatmålene øker. Dette har sammenheng med økninger i statstilskudd og erstatninger. Kostnadene er relativt stabile.
- **Nordland:** Resultatmålene for området øker først og fremst som følge av en økning i statstilskudd. Endringen i reinhjordverdien er for 2008 negativ, mens kostnadsnivået er stabilt.
- **Nord-Trøndelag:** Resultatmålene øker. De produksjonsbaserte inntektene øker, og da særlig inntekter fra kjøtt og biprodukter. Utbetalte rovvilterstatninger er også økende, mens det er en reduksjon i statstilskudd. Kostnadsnivået er økende. Nord-Trøndelag har videre en negativ endring i reinhjordverdien for 2008.
- **Sør-Trøndelag/Hedmark:** Resultatmålene for området øker som følge av økte kjøttinntekter, økte statstilskudd og en økning i erstatninger. Kostnadsnivået øker.
- **Tamreinlag:** Resultatmålene øker som følge av en økning i kjøttinntektene og stabile kostnader.

Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2008 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)

Reinbeite- område	Polmak/ Varanger	Karasjok øst	Karasjok vest	Kautok. øst	Kautok. midt	Kautok. vest
Produksjonsbaserte inntekter:	26 208	13 447	15 002	14 783	14 828	13 339
Kjøtt og biprodukter	27 738	11 783	15 761	14 799	14 491	12 677
Endring i reinjordverdien	-5 218	1 174	-2 337	-2 220	-1 895	-474
Binæringsinntekter	195	403	566	169	1 075	597
Andre	3 492	87	1 013	2 036	1 157	539
Statstilskudd:	10 079	8 114	9 856	7 928	11 755	7 250
Ordinære tilskudd	7 480	5 630	6 434	5 398	7 290	5 174
Andre tilskudd	1 932	792	2 030	1 962	3 158	1 128
Ekstraordinære tilskudd	0	146	0	0	0	0
Tilskudd til binæringer	40	351	593	185	780	381
Verdiskapningsprogram	477	975	468	156	259	447
Tiltak mot radioaktivitet	0	0	0	0	0	0
Konfl.demp. tiltak rovvilt	150	220	331	227	268	120
Erstatninger:	5 276	3 601	3 083	1 949	2 923	4 998
Tap av rein	3 099	3 179	3 083	1 949	2 917	2 452
Arealinngrep	2 177	422	0	0	6	2 546
Sum inntekter	41 562	25 163	27 941	24 660	29 506	25 587
Kostnader:						
Siidaandelenes kostnader	12 094	10 164	11 509	16 234	13 829	10 747
Felleskostnader	3 046	1 569	475	567	1 414	1 563
Kostnader i tamreinlag	0	0	0	0	0	0
Sum kostnader	15 140	11 733	11 984	16 801	15 243	12 311
Vederlag for arbeid og kapital	26 422	13 430	15 957	7 860	14 263	13 277
Renter på lånt kapital	734	1 089	1 665	1 638	2 253	775
Vederlag for arbeid og egenkapital						
Totalt (1.000 kr)	25 688	12 341	14 291	6 222	12 010	12 502
Per årsverk(kr)	364 415	110 739	89 979	52 419	65 544	118 279
Per siidaandel (kr)	583 818	228 540	172 183	100 355	123 816	219 334
Sum årsverk	70	111	159	119	183	106
Antall siidaandeler	44	54	83	62	97	57

Tabell 4.7.3 viser at det er store forskjeller mellom sonene i Finnmark, både innenfor områdene og mellom områdene.

Figur 4.7.1 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter etter reintall og reinbeiteområde. Det fremgår av figuren at kjøttinntektene per rein er høyest i områdene Polmak/Varanger, Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene, samt at kostnadene per rein er høyest i Troms og Nordland, det er også en økning i kostnadene per rein i tamreinlagene. Statstilskuddene per rein er størst i Troms. Erstatningene per rein var størst i Nord-Trøndelag og lavest i sonene i Vest-Finnmark og Karasjok vest.

Figur 4.7.1 Fordeling av totalregnskapets hovedposter i 2008 etter reintall (kr per rein).

Tabellene 4.7.4 og 4.7.5 viser henholdsvis vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk og vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden fra 2005 til 2008 for de ulike reinbeiteområdene.

Tabell 4.7.4 Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk i perioden 2005-08 (kr)

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	193 044	209 925	322 713	364 415
Karasjok Øst 1)	86 352	130 049	186 138	110 739
Karasjok Vest		52 073	93 180	89 979
Øst-Finnmark	108 430	110 023	171 628	154 533
Kautokeino Øst		89 820	105 291	52 419
Kautokeino Midt		83 791	93 569	65 544
Kautokeino Vest		106 949	127 017	118 279
Vest-Finnmark	73 743	93 944	104 441	75 887
Troms	68 728	277 660	117 133	198 354
Nordland	146 700	202 950	185 006	242 134
Nord-Trøndelag	292 916	305 237	277 080	318 059
Sør-Tr./Hedmark	428 454	282 759	355 933	330 925
Sum samisk reindr	115 616	139 122	155 305	148 457
Tamreinlag	184 684	206 116	195 335	224 299
Totalt	117 817	141 315	154 994	149 485

1) For årene 2004 til 2005 er tallene for hele Karasjok lagt til Karasjok Øst pga at soneinndelingen ikke ble foretatt før i 2006.

Det fremgår av tabell 4.7.4 at vederlag for arbeid og egenkapital økte fra 2005 til 2007 (+ kr 37.177). For 2008 er det imidlertid en nedgang i vederlag for arbeid og egenkapital på kr 5.509. På områdenivå er det imidlertid store forskjeller.

Tabell 4.7.5 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2005-08 (kr)

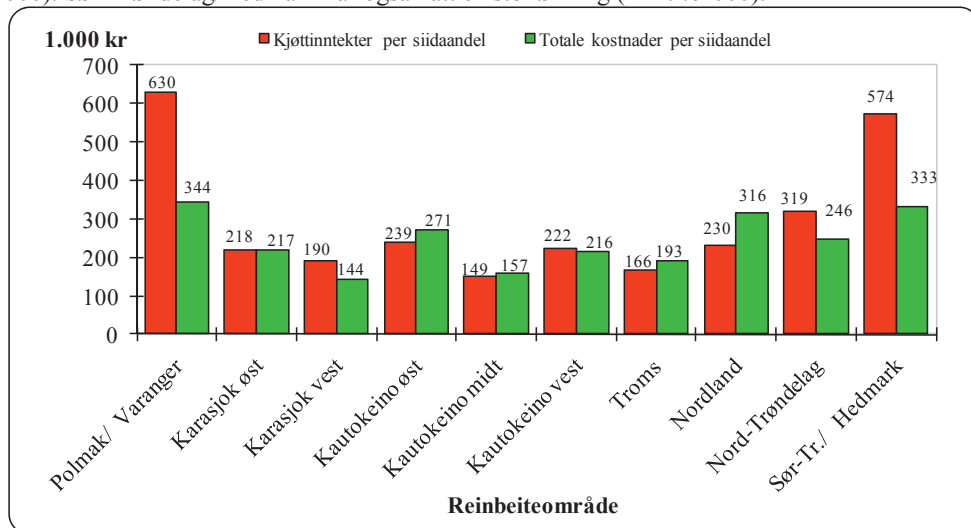
Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	311 759	341 960	528 075	583 818
Karasjok Øst 1)	165 380	262 354	379 169	228 540
Karasjok Vest		98 195	176 376	172 183
Øst-Finnmark	199 972	205 082	321 566	290 934
Kautokeino Øst		169 665	200 392	100 355
Kautokeino Midt		157 126	178 457	123 816
Kautokeino Vest		197 571	238 760	219 334
Vest-Finnmark	139 149	177 688	200 180	145 052
Troms	104 126	425 205	179 376	305 693
Nordland	231 870	318 603	294 329	385 210
Nord-Trøndelag	411 774	428 926	386 453	444 703
Sør-Tr./Hedmark	574 099	382 047	474 577	443 014
Sum samisk reindr.	201 801	245 774	273 180	261 605
Tamreinlag 2)	184 684	206 116	195 335	224 299
Totalt	202 186	257 902	284 632	274 960

1) For årene 2004 og 2005 er tallene for hele Karasjok lagt til Karasjok Øst pga at soneinndelingen ikke ble foretatt før i 2006.

2) Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk for tamreinlagene.

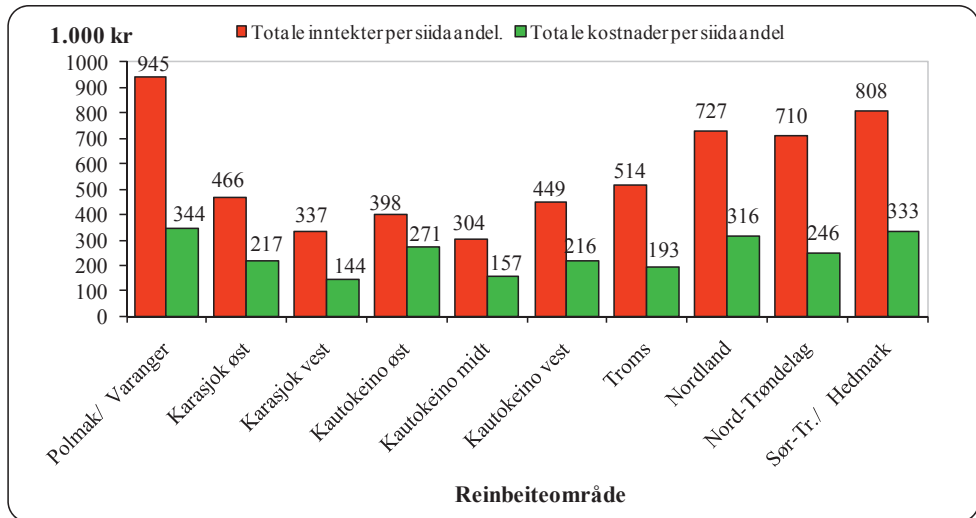
Tabell 4.7.5 viser at vederlag for arbeid og egenkapital har en nedgang fra kr 284.600 i 2007 til kr 275.000 i 2008 (- kr 9.361).

Figur 4.7.2 viser gjennomsnittlige kjøttinntekter per siidaandel i forhold til gjennomsnittlige totale kostnader per siidaandel i 2008. Det går frem av figuren at de totale kostnadene per siidaandel er større enn kjøttinntektene per siidaandel i Kautokeino Øst, Kautokeino Midt, Troms og Nordland. Utvalget påpeker en positiv utvikling fra 2007 til 2008 for Polmak/Varanger, Karasjok Vest og Nord-Trøndelag som for 2008 har hatt en økning i kjøttinntekter per siidaandel. For Polmak/Varanger er denne økningen betydelig (+ kr. 205 000). Sør-Trøndelag/Hedmark har også hatt en stor økning (+ kr. 79 000).

Figur 4.7.2 Kjøttinntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2008 (1.000 kr)

I figur 4.7.3 er binæringsinntekter, andre produksjonsbaserte inntekter, statstilskudd og erstatninger lagt til på inntektssiden. Figuren viser at inntektene per siidaandel er større enn kostnadene per siidaandel i samtlige reinbeiteområder.

Figur 4.7.3 Totale inntekter per siidaandel og totale kostnader per siidaandel i 2008 (1.000 kr)

4.8 Budsjett 2009

På samme måte som tidligere, er budsjettet i hovedsak basert på foreliggende regnskapstall og opplysninger fra slakteriene. Endringer i reinhjordverdien holdes utenfor i budsjettssammenheng⁵. Dette innebærer at budsjettallene ikke er direkte sammenlignbare med regnskapstallene som presenteres her. Budsjettfordelingen på områdenivå – når det gjelder hovedpostene kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger og kostnader – er tatt med i figurene i kapittel 8.1.

Produksjonsbaserte inntekter

Per medio november var det slaktet ca 44.000 dyr. Anslag fra de største slakteriene tilsier at de maksimalt vil slakte rundt 23.000 dyr til sammen fra midten av november og ut desember. Slakteriene påpeker imidlertid at det er knyttet stor usikkerhet til disse anslagene da dette vil avhenge av slakterienes videresalg av reinkjøtt. Dersom de lite gunstige markedsbetingelsene for videresalg fortsetter vil det for de største slakteriene anslagsvis bli slaktet maksimalt 15.000 rein fra medio november og ut desember.

De aller fleste slakteriene melder om at tilgangen på slaktedyr er meget god, men at markedet for videresalg i slutten av 2009 ser ut til å være vanskelig. Det er således knyttet usikkerhet til årets estimat over slaktetall som følge av slakterienes utfordringer med videresalg. På lik linje som i tidligere år vil også slaktetallene påvirkes av de gjeldende værforhold for å gjennomføre slakting.

Med tillegg av privat forbruk og omsetning (11.090 dyr) anslår utvalget ut fra en helhetsvurdering et samlet minimum uttak i 2009 på omtrent 83.000 dyr. Disse prognosene tilsier en nedgang på omtrent 4.000 slaktedyr i forhold til 2008.

Med utgangspunkt i innrapporterte slaktedata per 19. november, anslår utvalget at gjennomsnittlige slaktevekter i 2009 vil være henholdsvis 19,2 kg for kalv og 30,8 kg for voksne dyr. Til sammenligning var tilsvarende vekter i 2008 henholdsvis 18,6 kg for kalv og 31,2 kg for voksne dyr (jf. tabell 4.1.3).

Andelen kalveslakt utgjorde 69 % i henholdsvis 2007 og 2008. Utvalget baserer prognosen for 2009 på innrapporterte slaktedata og anslår kalveandelen i 2009 til 69 %.

Grunnlag for beregning av totalt kvantum levert til slakteri er gjennomsnittlige slaktevekter for henholdsvis kalv og voksne dyr, og grunnlag for beregning av kvantum til privat forbruk og omsetning er gjennomsnittlig slaktevekt for voksne dyr. Med utgangspunkt i disse gjennomsnittsvektene, budsjettert antall slakt og budsjettert fordeling mellom kalv og voksne dyr, forventes en total produksjon på 1.978 tonn i 2009 (2008: 2.061 tonn). Av totalproduksjonen antas det at 345 tonn vil gå til privat forbruk og omsetning, og at 1.633 tonn vil bli levert til slakteri.

Basert på foreløpige innrapporterte slaktedata per 19. november anslår utvalget en samlet gjennomsnittspris på 82 kr. per kilo for 2009. Denne prisen er i likhet med prisene for de tre

⁵ Fordi reintall per 31.03 året *etter* budsjettåret inngår i beregningen. Dette er ikke kjent før Melding om reindrif for det aktuelle driftsåret er behandlet.

foregående år å anse som en bruttopris, det vil si før slakte- og eventuelle fraktkostnader er trukket fra. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

På grunnlag av kvantums- og prisanslagene budsjetteres kjøttinntektene i kalenderåret 2009 til 162,2 mill. kr (2008: 158,3 mill. kr).

Binæringsinntekter og andre produksjonsbaserte inntekter forventes å være på samme nivå som i 2008. Det budsjetteres derfor med henholdsvis 3,9 og 15,7 mill. kr på disse postene.

Statstilskudd

Statstilskuddene budsjetteres på grunnlag av foreliggende regnskapstall per 20.11.09, med tillegg av hva som forventes utbetalt i perioden 21.11-31.12.09.

Når det gjelder direkte tilskudd tilsier foreløpig regnskap og prognosen en liten nedgang, og det er særlig postene produksjonspremie (- 0,3 mill. kr). Totaleffekten av endringene er en endring på (- 0,3 mill. kr) fra 2008 til 2009.

Andre tilskudd budsjetteres med 17,1 mill. kr – en reduksjon på 2,5 mill. kr fra 2008. Endringen skyldes i første rekke en reduksjon på postene konvensjonsbeiter (-2,2 mill. kr) og investeringer; bygg og anlegg (- 1,8 mill. kr). Innløsning øker med 3,1 mill. kr i forhold til 2008. Det forventes at utbetalinger på posten ekstraordinære tilskudd i 2008 vil være på 0,9 mill. kr.

Tilskudd til næringskombinasjoner budsjetteres med 2,4 mill. kr, som er det samme som i 2008. Tilskudd i forbindelse med Verdiskapingsprogram for reindriften budsjetteres med 4,4 mill. kr, basert på bevilgningstall fra Innovasjon Norge.

På bakgrunn av foreliggende regnskapstall og forventede utbetalinger ut året, budsjetteres det med 1,5 mill. kr til tiltak mot radioaktivitet i 2009. Det gjøres oppmerksom på at kun postene anlegg, føring, tap, tidligslakt, kostholdskompensasjon og nedføring inngår under tiltak mot radioaktivitet. (Refusjoner til reineiere i forbindelse med kassasjon av slakt inngår i kjøttinntektene og måling av radioaktivitet inngår i kjøre- og arbeidsinntektene.)

Ut fra forutsetningene overfor budsjetteres summen av statstilskuddene med 84,7 mill. kr, en reduksjon på 2,4 mill. kr fra regnskapsåret 2008.

Erstatninger

Erstatninger for tap av rein beregnes med utgangspunkt i de tre foregående år. Det budsjetteres ikke med endringer i utbetalingene fra Jernbaneverket eller i de beregnede erstatningene for tap av rein i trafikken. Erstatninger utbetalt over reindriftsavtalen budsjetteres ut fra regnskapstall, men for 2008 forventes ingen utbetalinger på denne posten. Dette medfører at beregnet erstatning for tap av rein budsjetteres med 39,0 mill. kr. Erstatninger for arealinngrep budsjetteres med 11,4 mill. kr fordelt på områdene.

Totalt sett innebærer dette at sum inntektsposter budsjetteres med 316,8 mill. kr (2008: 298,0 mill. kr).

Kostnader

På bakgrunn av generell prisstigning på driftsmateriell og økning i drivstoffpriser forventes det en økning på disse postene. Økonomisk utvalg har imidlertid valgt å korrigere for nedgangen i slaktevolum. Denne nedgangen vil medføre lavere slaktekostnader, estimert reduksjon på omtrent -1,8 mill. kr. Dette har utvalget trukket ut av siidaandelenes kostnader.

Med dette som utgangspunkt budsjetteres det med 107,5 mill. kr på posten siidaandelenes kostnader. Dette er en nedgang på 1,1 mill. kr fra 2008.

Korrigert for prisendring budsjetteres det med 16,9 mill. kr på posten felleskostnader.

Tamreinlagenes kostnader forventes å holde seg på omtrent samme nivå som i 2008. Justert for prisendring budsjetteres det derfor med 8,3 mill. kr på denne posten.

Med disse forutsetningene som utgangspunkt, anslås det at de totale kostnadene vil utgjøre 132,7 mill. kr i kalenderåret 2009 (2008: 134,0 mill. kr).

Vederlag for arbeid og egenkapital

Med de betingelsene som er gitt ovenfor, er vederlag for arbeid og kapital beregnet til 184,1 mill. kr – en økning på 20,8 mill. kr i forhold til regnskap 2008. Det bemerkes at eventuelle endringer i reinhjordverdien er holdt utenfor budsjettet.

Gjeldsbelastningen i 2009 forutsettes å være på samme nivå, eller noe økt i forhold til 2008. Utvalget går imidlertid ut fra samme gjeldsnivå for 2009 ved beregning av rentekostnader. Med hensyn på rentenivå har det vært en reduksjon fra 2008 til 2009. Gitt en forventet gjeldsbelastning og et redusert rentenivå, budsjetteres det med en reduksjon i rentekostnader på 4,2 mill. kr. (7,6 mill. kr for 2009).

Totalt sett innebærer dette en økning i vederlag for arbeid og egenkapital fra 152,1 mill. kr i 2008 til 176,5,2 mill. kr i 2009 (+ 25,0 mill. kr).

Beregnet arbeidsinnsats for 2009 er 1.025 årsverk. Dette representerer en økning på 4 årsverk fra 2008. Med utgangspunkt i disse forutsetningene, er vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk beregnet til kr 172.000 (2008: kr 148.964), og vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel beregnet til kr 301.000 (2008: kr 258.605).

Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2005-08, budsjett for 2009 og endring fra 2008 til 2009 (1.000 kr)

Regnskapsposter	Regnskap				Budsjett 2009 ¹⁾	Endring 2008-09
	2005	2006 ²⁾	2007 ²⁾	2008		
Produksjonsbaserte inntekter:	122 530	145 149	165 134	161 086	181 725	20 639
Kjøtt og biprodukter	110 841	117 625	135 116	158 257	162 174	3 918
Endring i reinhjordverdien ¹⁾	-6 795	8 226	10 155	-16 721	¹⁾	16 721
Binæringsinntekter	5 758	5 875	5 160	3 871	3 871	0
Andre prod.baserte innt.	12 725	13 423	14 703	15 680	15 680	0
Statstilskudd:	84 894	69 786	69 202	87 101	84 750	-2 351
Ordinære tilskudd	60 469	44 523	47 554	54 691	54 420	-271
Andre tilskudd	16 075	18 668	12 902	19 587	17 078	-2 510
Ekstraordinære tilskudd	0	375	181	1 357	932	-425
Tilskudd til næringskomb.	3 085	3 567	2 205	2 390	2 390	0
Verdiskapningsprogram	2 721	1 423	1 372	4 076	4 430	354
Tiltak mot radioaktivitet	2 545	1 231	1 746	631	1 500	869
Konf.demp. tiltak rovvilt			3 242	4 369	4 000	-369
Erstatninger:	34 617	52 157	61 279	49 077	50 329	1 253
Tap av rein	29 474	35 134	43 020	37 712	38 964	225
Arealinngrep	5 143	17 023	18 259	11 365	11 365	0
Sum inntekter:	242 041	267 092	295 615	297 264	316 804	19 540
Kostnader:						
Siidaandelens kostnader	93 204	93 206	100 296	108 586	107 501	-1 085
Felleskostnader	20 065	16 618	18 841	16 777	16 882	105
Kostnader i tamreinlag	6 298	6 932	8 583	8 605	8 329	-276
Sum kostnader:	119 567	116 756	127 720	133 968	132 712	-1 256
Vederlag for arbeid og kapital	122 474	150 336	167 895	163 296	184 092	20 796
Renter på lånt kapital	5 935	7 459	9 638	11 774	7 581	-4 194
Vederlag for arbeid og egenkapital						0
Totalt (1.000 kr)	116 539	142 877	158 255	151 522	176 511	24 989
Per årsverk(kr)	112 852	141 315	154 994	148 425	172 206	23 781
Per siidaandel (kr)	193 662	243 570	268 869	257 669	301 213	43 544
Sum årsverk	1 033	1 011	1 021	1 021	1 025	4
Antall siidaandeler ³⁾	602	587	589	588	586	-2

1) Endring i reinhjordverdien holdes utenom i budsjettssammenheng.

2) I 2006 og 2007 ble det utbetalt større beløp i erstatning for arealinngrep. Disse erstatningene påvirker i stor grad resultatene for 2006 og 2007.

3) Antall årsverk for reindrift i tamreinlagene (33) er lagt til antall siidaandeler i samisk reindrift

Tilleggsinformasjon

- Kapittel 5: Nærmere om reindriftsavtalen
- Kapittel 6: Langsiktige utviklingstrekk for reindriften
- Kapittel 7: Husholdsinntekter for reindriftsfamilier
- Kapittel 8: Vurderinger av materialet
- Vedlegg:
 1. Tabeller
 2. Tabelloversikt
 3. Figuroversikt
 4. Kart over reinbeiteområdene
 5. Ordforklaringer

5. Nærmere om Reindrifftsavtalen

I dette kapitlet gis en nærmere beskrivelse av reindrifftsavtalen mellom Norske Reindrifftsamers Landsforbund (NRL) og Staten ved Landbruks- og matdepartementet. Innledningsvis omtales bakgrunnen for og utviklingen av avtalen frem til i dag. Deretter beskrives reindrifftsavtalen for 2009/10 nærmere. Resten av kapitlet gir en oversikt over reindrifftsavtalen de senere år, med hovedvekt på de største avtalepostene – *Reindrifftsens utviklingsfond og Kostnadssenkende og direkte tilskudd*.

5.1 Innledning

Reindrifftsavtalen er, ved siden av reindrifftsloven, det viktigste redskapet for å følge opp målene og retningslinjene i reindrifftspolitikken. I forhandlingene om reindrifftsavtalen drøftes de sentrale økonomiske spørsmål som knytter seg til utviklingen i næringen, og her fastsettes retningslinjene for bruken av de økonomiske virkemidlene – blant annet ut fra reindrifftslovens intensjon og bestemmelser, og ut fra de behov og utfordringer næringen til enhver tid står overfor.

I 1976 ble den første hovedavtalen inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og NRL. Dette markerte innledningen til at det føres en egen næringspolitikk for reindrifften, og det åpnet en direkte kommunikasjonslinje mellom næringen og Staten. Hovedavtalen fastslo at reindrifftssamene gjennom NRL har forhandlingsrett med Staten om økonomiske tiltak for næringen, herunder faglige, sosiale, organisasjonsmessige og andre spørsmål av betydning for utviklingen i næringen. Fra midten av 1970-tallet til midten av 1980-tallet var det en forholdsvis sterk vekst i overføringene over reindrifftsavtalen. Disse overføringene ga reindrifftsutøverne en økonomisk trygghet og en mulighet til å videreutvikle reindrifften som næring. Samtidig fikk overføringene den utilsiktede virkning at reintallet økte, og da særlig reintallet i Finnmark.

På 1990-tallet har spesielt reintallstilpasningen i Finnmark, men også reintalls- og inntektsfordeling stått sentralt når man har drøftet innretningen av de økonomiske virkemidlene over reindrifftsavtalen. På samme måte har produksjonsoptimalisering vært et fokusert delmål. Her kan det nevnes at kalveslaktetilskuddet er den eneste ordning over reindrifftsavtalen som har vært med fra avtalens opprettelse.

Fra og med reindrifftsavtalen 2003/04 er tilskuddsordningene lagt vesentlig om i forhold til tidligere. Tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag er endret fra ordninger som i stor grad har vært faste beløp per siidaandel, til ordninger som premierer produksjon og verdiskaping. Dette innebærer at mens ordningene tidligere var knyttet opp mot et minstekrav til produksjon (kg), er dagens ordninger knyttet til verdien av det som produseres (kr). Videre er det satt fokus på tiltak som skal legge til rette for økt slaktning og omsetning av reinkjøtt. Disse endringene, sammen med innføringen av inntektsfradraget, innebærer at det er lagt til rette for økt produksjon og verdiskaping i næringen, og dermed på sikt en større økonomisk bærekraft. Effekten av denne omleggingen er vurdert av en partssammensatt gruppe som leverte sin rapport høsten 2007. Konklusjonen var at effekten av omleggingen ennå var lite målbar på grunn av kort virketid.

5.2 Reindrifftsavtalen 2009/10

Rammen for reindrifftsavtalen 2009/10 er på 101,0 mill. kr. Dette er en økning på 4,0 mill. kr sammenlignet med rammen for avtaleperioden 2008/09. Bevilgningen for Reindrifftsavtalen 2009/2010 er innarbeidet i statsbudsjettet på ordinær måte gjennom Prop. 1 S (2009-2010) for Landbruks- og matdepartementet.

Foruten enkelte endringer i satsene videreføres de kostnadssenkende og direkte tilskuddene. Den totale bevilgningen er økt fra 53,1 mill. kr for avtaleåret 2008/09 (etter vedtatt budsjett for 2009) til 63,1 mill. kr for avtaleåret 2009/10. Avsetning til produksjonspremie økes fra 20,5 mill. kr til 23,1 mill. kr. Kalveslaktetilskudd senkes fra 6,6 mill. kr til 5,9 mill. kr. Tidligslaktetilskudd senkes fra 6,3 mill. kr til 4,5 mill. kr. Driftstilskuddet økes fra 6,3 mill. kr til 6,7 mill. kr. Distriktstilskudd økes fra 8,5 mill. kr. til 11,9 mill. kr. Ektefelle tillegg økes fra 2,9 mill. kr til 3,0 mill. kr. Frakttilskudd videreføres med 2,0 mill.kr. Totalt økes dermed de direkte og kostnadssenkende tilskuddene med 10,0 mill. kr. Bakgrunnen for en reduksjon av bevilgningen til kalveslaktetilskuddet og tidligslaktetilskuddet er innføringen av en særskilt ordning i Vest-Finnmark reinbeiteområde som erstatter disse to tilskuddene. Ordningen i Vest-Finnmark er en prøveordning for avtaleåret 2009/2010. Tilskuddet er basert på et produksjonskrav med slakteuttak på minst 8 kg per rein i vårflokk, og omfatter alle siidaandelene i dette området uavhengig av reintall.

Når det gjelder Reindrifftsens utviklingsfond (RUF), reduseres bevilgningen fra 35,9 mill. kr i avtaleåret 2008/09 til 29,9 mill. kr i avtaleåret 2009/10 (-6,0 mill. kr). På bakgrunn av fondets egenkapital og likviditet er tildelingsrammen satt til 32,0 mill kroner. Herunder er det lagt opp til støtte/utvikling av binæringer (2,0 mill. kr), konfliktforebyggende tiltak (1,4 mill. kr), Verdiskapingsprogram for reindrift (7,7 mill. kr), kvinnerettede tiltak (1,0 mill. kr), fagbrevordningen (2,0 mill. kr), markedstiltak (2,0 mill. kr), tilskudd til avløsning ved svangerskap (1,0 mill. kr), forskning og utvikling (4,5 mill. kr). Totalt sett innebærer dette at 10,4 mill. kr ikke er øremerket av avtalepartene og skal dekke kostnadene til de ordningene som ligger på RUF. Dette er en reduksjon av de midlene som ikke er øremerket på 4,4 mill. kr fra avtaleåret 2008/09.

Bevilgningene til velferdsordninger videreføres med 1,8 mill. kr, det samme gjør organisasjonstilskuddet med 6,2 mill. kr. Av midlene til organisasjonstilskudd er det avsatt 0,2 mill. kr til HMS-tiltak i reindriften, og 0,1 mill. kr til møtevirksomhet i Kontaktforum for reinkjøttomsetning.

5.3 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme

Tabellene 5.3.1 og 5.3.3 viser fordelingen av henholdsvis reindrifftsavtalens ramme og rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* de fem siste avtaleårene. Tabellene 5.3.2 og 5.3.4 viser foreliggende regnskapstall. Det gjøres oppmerksom på at rammefordeling og regnskapstall ikke er direkte sammenlignbare på grunn av forskyvninger i utbetalingstidspunkt. Eksempelvis kan et tilskudd som gjelder for avtaleåret 2008/09 komme til utbetaling først i regnskapsåret 2010. Dette gjelder blant annet i tilfeller der søknadene er mangelfulle og det kreves tilleggsplysninger før de kan innvilges.

De to største postene i Reindrifftsavtalen er post 51 *Reindrifftsens utviklingsfond* og post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd*. Disse to postene omtales nærmere i kapitlene 5.4 og 5.5.

Tabell 5.3.1 Fordeling av reindrifftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme	Ramme
		2005/06	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	34,3	37,3	39,8	35,9	29,9
72	Organisasjonstilskudd	5,9	5,9	6,2	6,2	6,2
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	50,5	47,5	49,2	53,1	63,1
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8
	Sum	92,5	92,5	97,0	97,0	101,0
82	Kostnader vedr. radioaktivitet i reinkjøtt *	3,5	3,0	3,0		
	Sum (inkl. post 82)	96,0	95,5	100,0	97,0	101,0

*Rammen på post 82 er fra avtaleåret 2008/09 flyttet til kap. 1147

Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindrifftsavtalens ramme de fire siste årene (mill. kr)

Post	Benevnelse	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Regnskap
		2006	2007	2008	2009*
51	Reindrifftsens Utviklingsfond	38,9	42,7	38,8	44,5
72	Organisasjonstilskudd	5,9	5,9	6,2	6,2
75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	47,5	48,8	56,8	53,6
79	Velferdsordninger	1,8	1,8	1,8	1,8
	Sum	94,1	99,2	103,6	106,1
82	Kostnader vedr. radioaktivitet i reinkjøtt	2,8	2,1	1,2	1,2
	Sum (inkl. post 82)	96,9	101,3	104,8	107,3

*Regnskapstall per 11.11.09.

Tabellene 5.3.3 og 5.3.4 viser at *Tilskudd til driftsenheter og tamreinlag* utgjør hoveddelen av post 75.

Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kr)*

Benevnelse	Ramme 2005/06	Ramme 2006/07	Ramme 2007/08	Ramme 2008/09	Ramme 2009/10
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	39,0	36,8	38,2	42,6	49,2
<i>Produksjonspremie</i>	19,5	18,5	19,0	20,5	23,1
<i>Driftstilskudd</i>	5,5	6,2	6,2	6,3	6,7
<i>Proveordning Vest-Finnmark</i>					6,0
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	6,0	4,5	5,2	6,6	5,9
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	5,0	4,5	5,0	6,3	4,5
<i>Ektefelle tillegg</i>	3,0	3,1	2,8	2,9	3,0
Distriktstilskudd	8,0	8,2	8,5	8,5	11,9
Fraktilskudd	2,5	2,5	2,5	2,0	2,0
Slaktetilskudd til feltslakterier og mobile slakteanlegg	1,0				
Totalt post 75	50,5	47,5	49,2	53,1	63,1

Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fire siste avtaleårene (mill. kr)*

Benevnelse	Regnskap 2006	Regnskap 2007	Regnskap 2008	Regnskap 2009*
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	36,9	39,2	46,7	46,3
<i>Produksjonspremie</i>	19,0	19,4	23,4	23,0
<i>Driftstilskudd</i>	6,4	6,3	6,4	6,3
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	4,5	5,6	7,6	8,6
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	5,0	5,4	6,4	5,5
<i>Ektefelle tillegg</i>	2,0	2,6	2,9	2,8
Distriktstilskudd	7,7	8,4	7,9	6,5
Fraktilskudd	1,7	1,3	2,1	0,8
Slaktetilskudd til feltslakterier og mobile slakteanlegg	1,2			
Totalt post 75	47,5	48,8	56,7	53,6

* Regnskapstall per 11.11.2009.

5.4 Reindriftens utviklingsfond

Hovedandelen av bevilgningen på RUF avsettes av avtalepartene til enkelte øremerkede formål. Resterende av bevilgningen skal dekke de formål som sorterer under RUF men er i utgangspunktet frie midler underlagt fondet. Økonomisk støtte fra Reindriftens utviklingsfond kan innvilges som tilskudd eller lån. Her nevnes kjøp av livdyr, gjeterhytter og øvrige reindriftsanlegg, støtte ved omfattende tap av rein i ulykker, innløsning av siidaandeler i de distriktene som ikke har fått godkjent sine bruksregler i løpet av avtaleåret 2008/2009 og utdanningsstipend. Økonomisk støtte kan også innvilges til andre tiltak, som for eksempel markedsfremmende tiltak, sikring av reindriftens beiterett, transport av rein og konfliktforebyggende tiltak. Tabell 5.4.1 gir en oversikt over fordelingen av bevilgningene på

fondet de fire siste årene. Enkelte av bevilgningene er gitt av avtalepartene mens andre er kostnadsoverslag i forhold til løpende ordninger.

Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindriftens utviklingsfond de fire siste årene (1.000 kr)

142		2005	2006	2007	2008
021	Adm. øk.utvalg	700	720	735	720
031	Adm. av fondet	150	100	183	201
202	Tapsforebyggende tiltak	0	233	0	0
411	Livdyrlån	0	152	490	872
511/512	Transp. og flytting	3 600	3 518	4 637	4 850
522	Slakteanlegg	0	6 148	1 485	3 806
523/524	Gjerdeanlegg/sperregjerder	50	0	1 561	2 224
525	Konfl. reindr./jordbr.	1 000	1 200	1 400	1 400
53	Tiltak konven.beiter	435	1 232	1 826	2 373
552	Gjeterhytter	0	120	4 230	2 580
612	Forskning/forskningsformidling	4 500	4 500	4 788	4 500
613	Plan/utredning	0	0	0	0
614	Refusjon kursutgifter	58	0	56	166
615	Kvinnetiltak	1 000	1 000	699	1 000
616	Fagbrevordning	2 000	2 200	2 000	2 000
617	Lærlingeordning	0	0	0	0
618	Utdanningsstipend	2 711	1 757	1 780	1 852
619	Seminar tillitsvalgte	0	0	0	0
641	Kulturformål	0	0	0	85
642	Barnehager	555	980	538	12
654	Bierverv/etab.stip.	2 000	2 000	2 000	2 000
655	Verdiskapningsprogram	7 700	7 700	7 700	7 700
702	Interregionalt reinkjøtsamarbeid	0	0	0	0
708/73	Avviklingslønn	90	61	50	29
72	Markedsfremmende tiltak	3 150	3 000	2 000	2 000
74	Tidligpensjon	150	162	312	252
75	Innløsning av siidaandel	6 150	900	1 824	3 600
751	Avviklingsbonus	0	0	0	500
76	Avløserordning ved svangerskap	306	595	556	697
99	Diverse	200	0	50	2 000
	Tilsagn totalt:	36 505	38 277	40 899	47 420

Det går frem av tabellen at tre av de største postene på fondet er post 655 Verdiskapningsprogram, 511/512 Transport og flytting, og post 612 Forskning/forskningsformidling. For 2008 er det også en økning i post 75, Innløsning av siidaandeler, hvor utbetalinger er doblet fra 2007. Post 53, Tiltak konvensjonsbeiter, har videre vært sterkt økende de siste årene. Dette begrunnes med at beitetiltak på norsk side har vært økende, eks. foring og transportkostnader. Post 99, Diverse, var for 2008 på 2,0 mill. kr. Denne bevilgningen er knyttet til avviklingen av den siste World Reindeer Herderskongressen i Kautokeino.

Verdiskapingsprogram for reindrift

Verdiskapingsprogram for reindrift (VSP-rein) ble etablert i 2001, og har som formål å øke verdiskapingen i reindrifftsneringen på en slik måte at det kommer reineieren til gode. VSP-rein gir støtte til prosjekter som omfatter videreforedling, distribusjon og salg av reinprodukter – det vil si både kjøtt- og biprodukter av rein. Det er til sammen bevilget 60,9 mill. kr til programmet de åtte første driftsårene. Programmet videreføres med en bevilgning på 7,7 mill. kr over reindrifftsavtalen 2009/10. Av bevilgningen er inntil 1,2 mill. kr avsatt til administrering av programmet.

Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Verdiskapingsprogram for reindrift fra oppstarten og frem til 19.11.09

Reinbeite-område	Antall prosjekter	% av ant. prosjekt	Innv. beløp (1.000 kr)	Gj.sn. innv. beløp (kr)
Polmak/Varanger	18	8 %	4 516	250 889
Karasjok	21	10 %	6 112	291 024
Øst-Finnmark	39	18 %	10 628	272 500
Vest-Finnmark	66	30 %	15 851	240 161
Troms	15	7 %	2 859	190 593
Nordland	16	7 %	4 821	301 303
Nord-Trøndelag	11	5 %	3 725	338 636
Sør-Tr./Hedmark	14	6 %	4 285	306 073
Tamreinlag	4	2 %	988	247 000
Overgripende/flere omr	54	25 %	14 177	262 528
Totalt	219	100 %	57 332	261 792

Tabell 5.4.2 viser en oversikt over innvilgede prosjektsøknader i perioden fra programmet startet og frem til 19.11.09. Det fremgår av tabellen at det er innvilget totalt 57,3 mill. kr fordelt på 219 prosjekter. Dette tilsvarer et gjennomsnitt på 261.792 kr per prosjekt. Av de 219 prosjektene er 105 (48 %) lokalisert i Finnmark.

Transport og flytting

Reindrifftsforvaltningen har på vegne av reindrifftsneringen administrert en avtale med Harstadfirmaet LGF Seaworks AS, om pramming av rein til øyene for sommerbeite. Det geografiske området for ordningen er Vest-Finnmark og Nord-Troms. Avtaleperioden utløp 01.01.09, men er videreført for 2009. Kostnadene har i avtaleperioden økt hvert år som følge av regulerte døgnpriser, fra 3 mill.kr i 2003 til 4,7 mill.kr i 2008.

Forskning og veiledning

Det avsettes årlig midler over reindrifftsavtalen til forskning og veiledning. De fire siste avtaleårene er det avsatt til sammen 15,7 mill. kr til dette formålet. Ordningen videreføres med en bevilgning på 4,5 mill. kr over reindrifftsavtalen 2009/10, hvorav 0,5 mill. kr er øremerket kartlegging og dokumentasjon av reindrifftskvinnenes tradisjonelle kunnskaper.

Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2006-09, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Satsnings- områder	2006-2008		2009*		Totalt	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	Andel av innvilget
Arealinngrep og ytre påvirkning	11	1 998	1	150	2 148	13 %
Beite og produksjon	17	5 186	7	2 570	7 756	47 %
Verdiskapning	5	3 399	2	430	3 829	23 %
Styring og organisering	3	410	2	690	1 100	7 %
Likestilling	0	0	0	0	0	0 %
Forskningsformidling	4	578	2	1 066	1 644	10 %
Sum	40	11 571	14	4 906	16 477	100 %

*Foreløpig tall per 31.10.2009.

Tabell 5.4.3 gir en oversikt over innvilgede prosjektsøknader innenfor hvert av satsingsområdene i perioden 2006-08, samt foreløpige tall for 2009. I strategisk plan for 2007/08 ble satsingsområdene begrenset til arealinngrep, beite og produksjon og verdiskapning. Samlet for perioden er 54 % av alle prosjektsøknader innvilget. Likestillingsmidlene har så langt vakt liten interesse i forskningsmiljøene. Utlysningene har gått på å avdekke reindriftskvinneres tradisjonelle kunnskaper og bruken av dette i videre verdiskapning.

Tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part

I henhold til forskriften § 1 kan tilskudd til konfliktforebyggende tiltak i forholdet mellom reindrift og annen berørt part bevilges til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder mot reinbeite – under forutsetning av at partene er enige om dette. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd også til andre tiltak som vil virke konfliktdepende.

Fra og med avtaleåret 2006/07 ble ordningen endret til en mer generell ordning. Dette betyr at den så langt den passer, kan nyttes i alle typer arealkonflikter mellom reindrift og en annen part, herunder konflikter mellom reindrift og øvrige landbruk, samt konflikter knyttet til by og rein.

Tilskudd administreres av Innovasjon Norge, avdeling Troms. Det er satt av 1,4 mill. kr over Reindrifftsavtalen. Tilsvarende tall avsettes over jordbruksavtalen.

Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part i perioden 2006-09, antall prosjekter og beløp (1.000 kr)

Reinbeite- område	2006-2008		2009*		Totalt i perioden	
	Antall innvilget	Innvilget beløp	Antall innvilget	Innvilget beløp	Innvilget beløp	%-vis fordeling
Polmak/Varanger	8	557	0	0	557	17 %
Karasjok	4	288	1	13	301	9 %
Øst-Finnmark	12	845	1	13	858	26 %
Vest-Finnmark	7	415	3	155	570	17 %
Troms	12	633	5	361	995	30 %
Nordland	1	103	0	0	103	3 %
Nord-Trøndelag	0	0	0	0	0	0 %
Sør-Tr./Hedmark	5	581	2	255	836	25 %
Tamreinlagene	0	0	0	0	0	0 %
Sum	37	2 577	12	785	3 362	100 %

*Foreløpige tall per 31.10.2009.

Av tabellen kan vi se at bevilgning tilskudd til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og annen berørt part har i deler av sammenligningsperioden vært høyest i Polmak/Varanger. I det siste har det blitt bevilget mer midler til Troms og Sør-Trøndelag/Hedmark.

5.5 Kostnadssenkende og direkte tilskudd

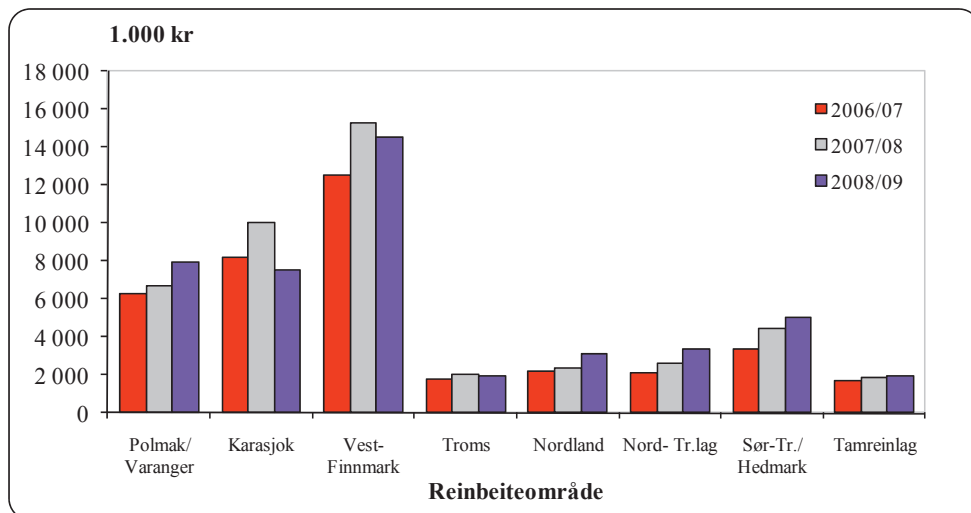
Som vist i tabell 5.3.3 består post 75 *Kostnadssenkende og direkte tilskudd* av underpostene *Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag*, *Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag* og *Tilskudd til slakterier* (dvs. frakttilskudd). Disse ordningene omtales nærmere i resten av dette kapitlet.

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag skal i henhold til forskriften § 1 bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, fremme kvalitet og produktivitet, heve inntekten og virke utjevne i næringen. Figur 5.5.1 viser resultatet av tilskuddbehandlingen de tre siste driftsårene etter avkorting.

Det fremgår av figur 5.5.1 at tilskuddene for 2008/09 ligger tilnærmet likt i Troms og Tamreinlagene som for de to foregående år. Polmak/Varanger, Nordland, Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag har en økning i direkte tilskudd. Samtidig har Karasjok og Vest-Finnmark for 2008/09 hatt en nedgang i direkte tilskudd sammenlignet med 2007/08.

Det gjøres oppmerksom på at resultat av tilskuddbehandlingen for det enkelte driftsår ikke nødvendigvis samsvarer med de faktiske utbetalinger i driftsåret – som følge av forskyninger i utbetalingstidspunkt.

Figur 5.5.1 Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de tre siste driftsårene (1.000 kr)

I det følgende presenteres resultatene av tilskuddbehandlingen for siste driftsår (2008/09) mer inngående. Oversiktene over innvilgede tilskudd bygger på beregnede tilskudd og ikke reelle utbetalinger. I praksis betyr dette at det ikke er tatt hensyn til eventuelle avkortinger i oversiktene. Årsaken er at avkortinger gjøres på totalt tilskudd, og kan ikke identifiseres på deltilskuddsnivå.

Tabell 5.5.1 viser en oversikt over hovedresultatene av tilskuddbehandlingen for driftsåret 2008/09.

Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2008/09 (totalt)

Reinbeite-område	Totalt		Innvilget		Avslag / Ikke søkt
	Antall ¹⁾	%	Antall	%	Antall
Polmak/Varanger	44	7,9	43	98	1
Karasjok Øst	54	9,7	26	48	28
Karasjok Vest	83	15,0	68	82	15
Øst-Finnmark	181	32,6	137	76	44
Kautokeino Øst	62	11,2	45	73	17
Kautokeino Midt	97	17,5	80	82	17
Kautokeino Vest	57	10,3	44	77	13
Vest-Finnmark	216	38,9	169	78	47
Troms	46	8,3	29	63	17
Nordland	44	7,9	38	86	6
Nord-Tr.lag	38	6,8	30	79	8
Sør-Tr./Hedmark	30	5,4	30	100	0
Totalt	555	100	433	78	122
Tamreinlag	4	100	4	100	0

1) Antall siidaandeler ved driftsårets begynnelse – dvs. per 01.04.

Tabellen viser at 433 av 555 siidaandeler har fått innvilget tilskudd, dette gir en tilslagsprosent på 78 % for 2008/09. 100 % av søknadene fra Tamreinlagene og Sør-Tr.lag/Hedmark er innvilget. For ytterligere informasjon om tilslagsprosent henvises det til tabell 5.5.3.

Tabell 5.5.2 gir en mer detaljert oversikt over de innvilgede tilskuddene til siidaandelene for driftsåret 2008/09, og totalt for 2007/08. Tabellen viser antall innvilgede tilskudd per område og gjennomsnittlig innvilget beløp per andel – *for andeler som har fått innvilget tilskudd*. Det er ikke tatt hensyn til avkortinger i tabellen.

Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2008/09 (innvilget), og totalt for 2007/08.

Reinbeite- område	*Drifts- tilskudd		Produksjons- tilskudd		Ekstraord. dr.tilsk.**	Kalveslakte- tilskudd		Tidligslakte- tilskudd		Ektefelle- tillegg***
	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall	Antall	Beløp	Antall	Beløp	Antall
Polmak/Varanger	43	15 581	43	78 087	3	43	51 098	43	34 115	7
Karasjok øst	26	14 038	26	52 192	2	26	19 631	26	15 052	3
Karasjok vest	68	14 632	67	34 691	1	63	10 200	66	9 830	6
Øst-Finnmark	137	14 818	136	51 758	6	132	25 380	135	18 571	16
Kautokeino øst	45	15 000	45	52 990	2	44	18 905	44	17 319	8
Kautokeino midt	80	12 813	80	33 856	2	75	11 478	78	7 572	19
Kautokeino vest	44	14 773	44	45 357	2	42	16 248	33	5 850	7
Vest-Finnmark	169	13 905	169	41 945	6	161	14 752	155	9 972	34
Troms	29	13 103	29	35 269	0	24	8 033	24	9 164	3
Nordland	38	13 158	38	46 376	1	33	12 097	34	0	4
Nord-Tr.lag	30	12 500	30	59 852	1	30	17 451	30	0	11
Sør-Tr./Hedmark	30	14 000	30	95 708	0	30	28 973	30	0	11
Totalt	433	13 984	432	49 953	14	410	18 805	408	13 291	79
2007/08	444	13 795	444	48 934	16	428	15 527	353	17 784	79
Tamreinlag	0	0	4	250 000	0	4	247 000	0	0	0
***2007/08	0	0	4	250 000	0	4	213 660	0	0	0

* Satsen for driftstilskudd i 2007/08 er kr 10.000 per siidaandelsinnehaver, kr 25.000 per kvinnelig enkeltinnehaver og andre innehavere under 30 år.

** Ekstraordinært driftstilskudd ved overdragelse av siidaandel til ungdom under 30 år utbetales med kr 30.000 de tre første årene etter overdragelsen.

*** Ektefelletillegget utbetales med kr 35.000.

Tabellen viser at det er innvilget 433 driftstilskudd og 432 produksjonspremier, 14 ekstra driftstilskudd til ungdom, 410 kalveslaktetilskudd, 408 tidligslaktetilskudd og 79 ektefelletillegg. Tilsvarende viser tabellen at det er innvilget produksjonspremie og kalveslaktetilskudd til alle de fire tamreinlagene. Tabellen viser for øvrig at områder med størst kjøttproduksjon per siidaandel (jf. figur 4.1.1) får størst utbetaling av tilskudd per siidaandel – i tråd med intensjonen bak omleggingen av tilskuddsordningene. Tabellen viser en nedgang i antall utbetalte tilskudd fra 2007/08, videre går det fram at de produksjonsavhengige tilskuddene øker i gjennomsnittlig bevilget beløp, spesielt produksjonspremien, fra kr. 48.934,- i 2007/08 til kr. 49.953,- i 2008/09. Gjennomsnittsbeløpet for tidligslaktetilskudd reduseres for driftsåret 2008/09 (- kr. 4.493).

Tabell 5.5.3 viser andel av tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som er innvilget de fem siste driftsårene. Det påpekes for øvrig at tilskuddsordningen i perioden har inneholdt ulike delordninger, og at vilkårene for å oppnå tilskudd har endret seg over tid.

Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent)

Reinbeiteområde	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09
Polmak/Varanger	93 %	93 %	91 %	89 %	98 %
Karasjok øst	76 %	74 %	70 %	67 %	48 %
Karasjok vest			82 %	83 %	82 %
Øst-Finnmark	80 %	79 %	81 %	80 %	76 %
Kautokeino øst			74 %	73 %	73 %
Kautokeino midt			86 %	85 %	82 %
Kautokeino vest			78 %	82 %	77 %
Vest-Finnmark	83 %	75 %	80 %	81 %	78 %
Troms	66 %	66 %	63 %	61 %	63 %
Nordland	84 %	74 %	70 %	82 %	86 %
Nord-Tr.lag	89 %	86 %	83 %	82 %	79 %
Sør-Tr./Hedmark	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Totalt	82 %	77 %	79 %	80 %	78 %
Tamreinlag	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

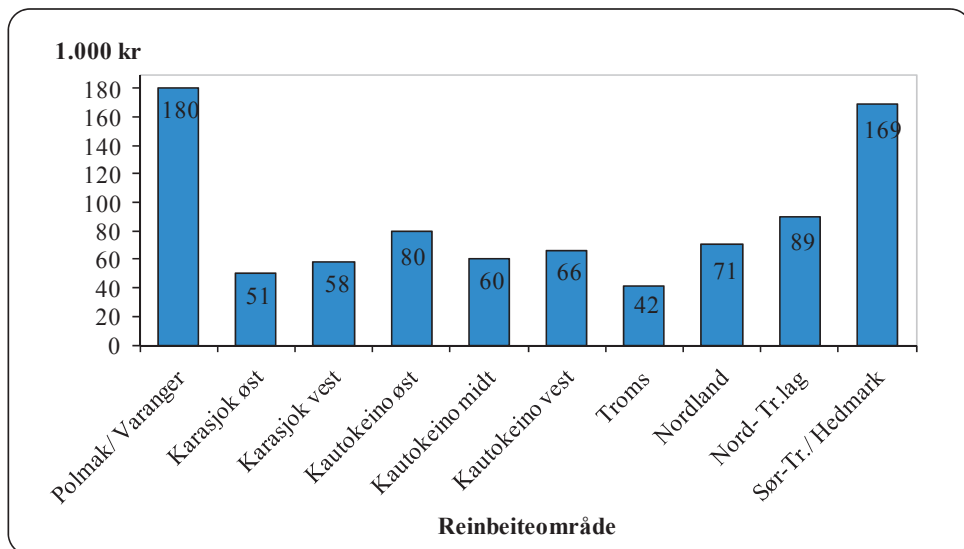
1) Tilskuddene for hele Karasjok driftsårene fram til 06/07 er lagt til Karasjok øst pga. at soneinndelingen ikke ble foretatt før i 2006.

Tabell 5.5.3 viser at den totale tilslagsprosenten for siidaandelene er på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i driftsåret 2004/05 (82 %), og på sitt laveste nivå i 2005/06 (77 %). Tilslagsprosenten for 2008/09 utgjør en liten nedgang fra forrige driftsår (-2 %). Verdt å merke er at tilslagsprosenten for Karasjok øst har en markant nedgang fra 67 % i 07/08 til 48 % i 08/09 (-19 %). Dette skyldes frafall av tilskudd som følge av at generelle vilkår for tilskudd i Forskrift om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag ikke var oppfylt i 2008/09, (*jf. Tilskuddsforskriften, § 3 a*).

Når det gjelder siidaandelene i Sør-Tr.lag/Hedmark og tamreinlagene, fremgår det av tabell 5.5.3 at tilslagsprosenten har vært 100 % gjennom hele sammenligningsperioden.

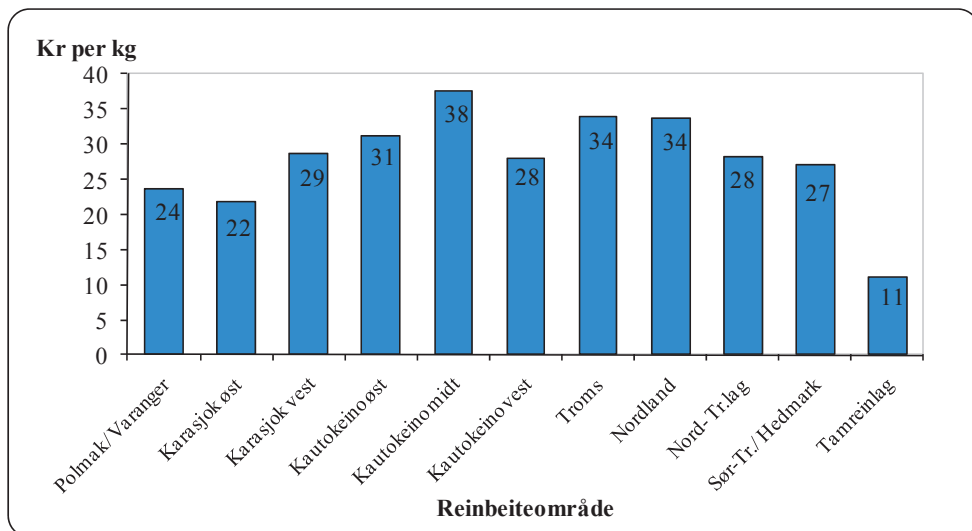
Tabell 5.5.4 gir en oversikt over avslåtte søknader om tilskudd til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2007/08. Tabellen viser også hvilke begrunnelser som er gitt for avslag. I mange tilfeller gis det avslag på søknadene på grunnlag av flere sammenfallende forhold. Fordelingen i tabellen er satt opp ut fra en prioritering av årsakene til avslag i henhold til rekkefølgen på grupperingene i tabellen.

I figurene 5.5.2 og 5.5.3 er tilskuddene til siidaandeler og tamreinlag for driftsåret 2008/09 relatert til henholdsvis totalt antall siidaandeler og total kjøttproduksjon per område. I begge figurer er avkortinger er medregnet. Det fremgår av figur 5.5.2 at det er betydelige forskjeller mellom reinbeiteområdene når det gjelder tilskudd per siidaandel.

Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2008/09
(Tall i 1.000 kr per siidaandel)

Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag er de av tilskuddene til næringen som i størst grad er knyttet til produksjon. Dette innebærer at områder med størst kjøttproduksjon per andel (jf. figur 4.1.1) også oppnår de største tilskuddene per andel. Samtidig innebærer det at tilskuddene per kg produsert kjøtt er noe lavere i disse områdene enn i de øvrige områdene (jf. figur 5.5.3), men her er ikke utslagene like store og heller ikke like entydige. Det bemerkes for øvrig at Karasjok Øst har et forholdsvis lavt gjennomsnittlig tilskudd per andel, jf. figur 5.5.2, til tross for et relativt stabilt slakteuttak i driftsåret 2008/09. Dette må imidlertid sees i sammenheng med den lave tilslagsprosenten til Karasjok Øst, jf. tab. 5.5.3.

Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2008/09 (kr per kg kjøtt)

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag skal i henhold til forskriften § 1 bidra til økt medansvar for bærekraftig reindrift og kriseberedskap. Videre skal tilskuddet gi grunnlag for avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger.

Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag omfatter henholdsvis tilskudd til administrasjon, planlegging og ressursforvaltning, særskilt tilskudd til Trollheimen for beiteleie og avsetning for kriseberedskap. Ved sammenligning over år må en også for denne tilskuddsordningen være klar over den betydningen endringer i satser og vilkår for å motta tilskudd har for nivået på utbetalingene. Forskyninger i utbetalingstidspunkt mellom år har også stor betydning for sammenligningen.

Tabell 5.5.5 gir en oversikt over utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2004-08.

Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2004-08 (utbetalingsår) (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2004	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	825	1 163	616	636	601
Karasjok øst 1)	1 818	1 639	522	359	606
Karasjok vest			1 042	1 348	1 086
Øst-Finnmark	2 642	2 802	2 179	2 343	2 292
Kautokeino øst			856	480	581
Kautokeino midt			968	1 344	993
Kautokeino vest			1 003	599	882
Vest-Finnmark	4 170	2 571	2 827	2 423	2 456
Troms	541	745	479	772	391
Nordland	540	570	676	598	860
Nord-Tr.lag	601	576	549	588	562
Sør-Tr./Hedmark	566	834	455	1 035	740
Tamreinlag	570	570	570	600	600
Totalt	9 629	8 667	7 735	8 358	7 900

1) Tilskudd for hele Karasjok for driftsårene fram til 2006 er lagt til Karasjok Øst pga at soneinndelingen ikke ble gjort før i 2006.

Tabellen viser at utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag har vært avtagende fram til 2006, og økt igjen i 2007. Årsaken til svingninger mellom årene er avkortinger i tilskuddene og forskyvninger i utbetalingsår. Årsak til avkortning av tilskudd vil i hovedsak være når distrikt eller siidaandel ikke oppfyller de kravene avtalepartene har satt jf. avtaleforskriften.

Tilskudd til slakterier

Tilskudd til slakterier er det siste tilskuddet på post 75 og består fra 2006 kun av frakttilskudd. Frakttilskuddet skal i henhold til forskriften § 1 bidra til utjevning av pris på reinkjøtt til reineiere i ulike reinbeitedistrikter og tamreinlag, samt bidra til utjevning av fraktkostnader til markedet. Tilskuddet skal jf § 3 beregnes ut fra avstanden mellom slakteplass og fryse-/nedskjæringsanlegg. Tabell 5.5.6 gir en oversikt over resultatene av tilskuddbehandlingen for tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene. Det gjøres oppmerksom på at beløpene ikke samsvarer med faktiske utbetalinger i driftsårene som følge av forskyvninger i utbetalingstidspunkt. For driftsåret 2008/09 ble det utbetalt 2 mill.kr i frakttilskudd til slakterier. På grunn av overgang til ny database, lyktes det ikke for oss å få beløpet delt inn i fraktsoner.

Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene fordelt etter fraktsoner (1.000 kr)

Fraktsoner	2006/07	2007/08	2008/09
Frakt av skrott 5-200 km 1)	667	649	-
Frakt av skrott 201-300 km 2)	86	76	-
Frakt av skrott >300 km 3)	794	687	-
Totalt	1 547	1 412	2 000

1) Tilskudd kan innvilges med kr 25 per slakt

2) Tilskudd kan innvilges med kr 30 per slakt

3) Tilskudd kan innvilges med kr 35 per slakt

6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften

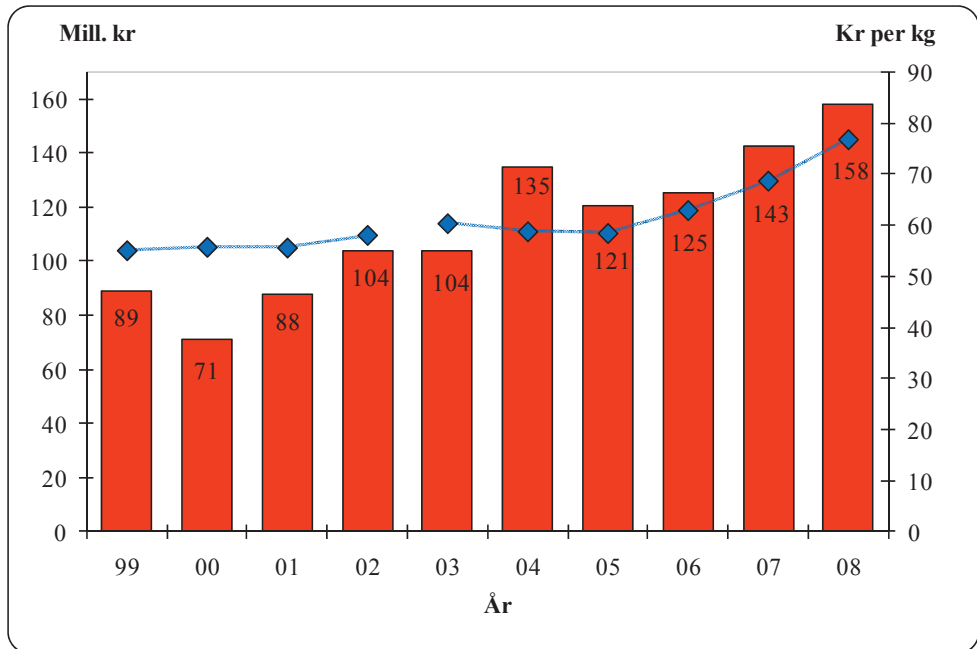
Kapittel 6 gir en oversikt over de langsiktige utviklingstrekene for reindriftens økonomi i perioden 1999-2008. Deler av tallmaterialet som ligger til grunn for presentasjonene i dette kapitlet, er tidligere publisert i de årlige totalregnskapene.

For at tallene skal være sammenlignbare, er alle verdier regnet om til fast pengeverdi ved hjelp av konsumprisindeksen. Hovedfokus for kapitlet er kjøttinntekter, statstilskudd, erstatninger, kostnader, resultat (vederlag for arbeid og egenkapital) og markedsforhold.

Første del av denne tiårsperioden (1998-2000) var preget av en sterk reduksjon i produsert kvantum. Dersom en ser på produsert kvantum i perioden 1975-2008, fremgår det imidlertid at reduksjonen i produsert kvantum fra 1990 til 2000 kommer etter en periode med vekst i produsert kvantum fra 1975 til 1990. Slakteriene gjennomførte en omlegging av prisene ved rapportering av slakt fra driftsåret 2002/03, hvor de gikk over fra å rapportere nettopriser til å rapportere bruttopriser. Dette har vi markert ved å gjøre et brudd i linjen mellom 2002 og 2003 i diagrammer og figurer som omhandler inntekter og kostnader. Med bruttopriser menes pris før trekk for slakte- og evt. fraktomkostninger.

6.1 Kjøttinntekter

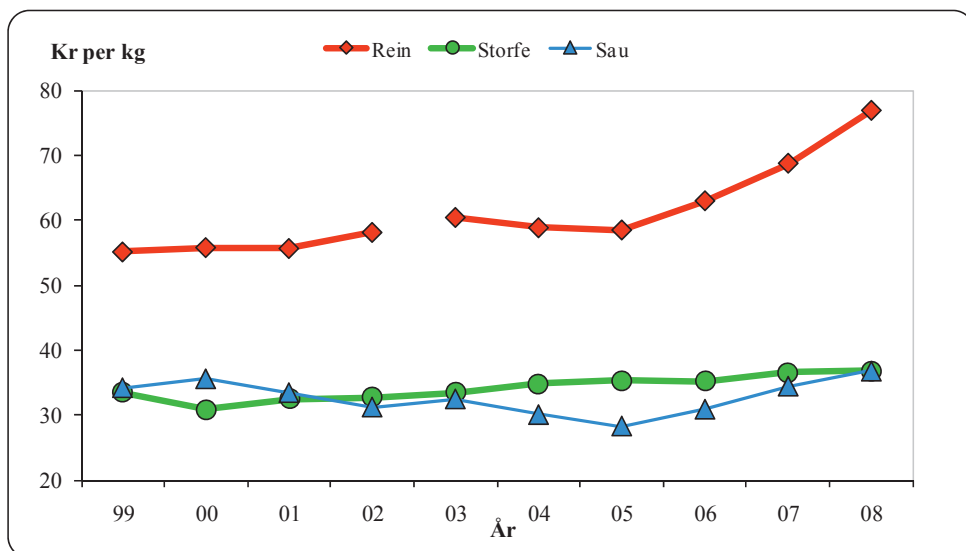
Figur 6.1.1 viser kjøttinntektenes og prisens utvikling i perioden 1999-2008. Det går frem av figuren at utviklingen i perioden er preget av en reduksjon i kjøttinntektene fra 1999 til 2000, og en påfølgende økning fra 2000 til 2002. Reduksjon fra 2004 til 2005 skyldes lavere slaktekvantum, mens økningen fra 2005 til 2006 skyldes høyere pris. Produsentprisen inklusive tilskudd (korrigert for prisstigning) har vært relativt stabil i sammenligningsperioden, men med en prisøkning fra 2002 til 2003 som for en stor del skyldes endringer i slakterienes avregningsrutiner. Prisøkningen fra 2004 til 2008 skyldes gode markedsforhold. Det henvises for øvrig til kapittel 3.2 for nærmere omtale av prisøkningen fra 2002 til 2003.

Figur 6.1.1 Reindriftens kjøttinntekter i perioden 1999-2008 (søylar), sammenholdt med prisutviklingen (produsentpris inklusive tilskudd) (kurve) (2008-kroner)

Priser

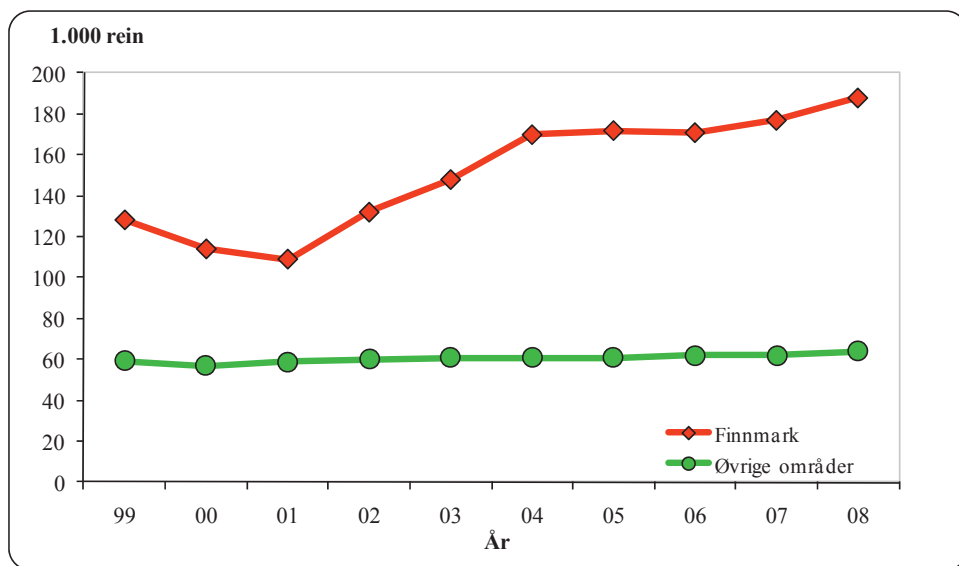
Figur 6.1.2 viser produsentpriser eksklusive tilskudd for kjøtt av rein, storfe og sau. Det fremgår av figuren at prisutviklingen for de tre kjøttslagene er ulike. Prisen for storfekjøtt avtok fra 1995 til 2000 for senere å øke. Prisen for sauekjøtt har variert i sammenligningsperioden, mens prisen for reinkjøtt har økt mye. Dette innebærer at prisutviklingen for reinkjøtt synes å ha vært uavhengig av prisutviklingen for storfe- og sauekjøtt. Det påpekes imidlertid at flere av slakteriene fra og med 2003 innrapporterer priser hvor slaktekostnader og eventuelt fraktkostnader er inkludert. Dette innebærer at prisen for reinkjøtt fra 2003 fremstår som kunstig høy i forhold til prisene for storfe og sau – som er rene nettopriser. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2008-kroner)

Produsert kvantum

Som vist i figur 6.1.1 er den siste tiårsperioden preget av en reduksjon i kjøttinntektene fra 1999 til 2000, og en påfølgende økning fra 2000 fram til 2008. Dette har bl.a. sammenheng med en reduksjon i produsert kvantum i starten av perioden etterfulgt av en økning opp til 2.069 tonn i 2007 og 2.061 tonn i 2008. Reduksjonen i produsert kvantum i første del av sammenligningsperioden kan føres tilbake til en *nedgang* i dyretall og produktivitet per dyr. Tilsvarende kan økningen i produsert kvantum etter 2000 føres tilbake til en *økning* i dyretall og produktivitet per dyr. I det følgende gis en nærmere beskrivelse av disse forholdene. Figur 6.1.3 viser reintallsutviklingen, og figur 6.1.4 viser produktivitetsutviklingen i den siste tiårsperioden.

Figur 6.1.3. Utvikling i reintall per 31. mars i perioden 1999-2008 (korrigert reintall)

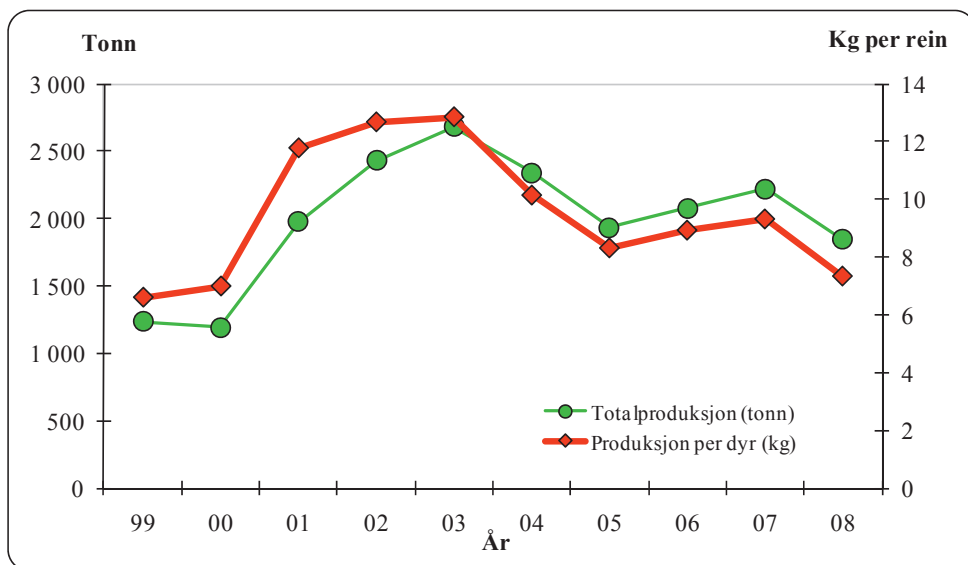
Figur 6.1.3 viser en jevn nedgang i reintallet i Finnmark i perioden 1999 til 2001, med en påfølgende økning fra 2001 til 2004. Reintallet har videre økt noe fra 2006 til 2008 i Finnmark. Det samlede dyretallet i de øvrige områdene har vært stabilt i sammenligningsperioden.

Produktiviteten per rein er et resultat av naturgitte betingelser (vegetasjon, tilgjengelighet, klima osv.), kalvetilgang, annen arealbruk, rovdyrbelastning, beitebelastning og flokkens kjønns- og aldersstruktur. En del av disse faktorene kan utøverne påvirke, enten alene eller i fellesskap.

Et optimalt dyretall i forhold til tilgjengelige beiteressurser er vesentlig for produksjon og utbytte. Både et for høyt og et for lavt dyretall gir en lavere avkastning på lang sikt. På kort sikt er det imidlertid mulig å oppnå gevinst ved overoptimal utnyttning. Dette har sammenheng med at beiteene ikke bare har en årlig tilvekst, men også representerer en lagret ressurs. En overoptimal utnyttning bygger da på forbruk av denne "grunnkapitalen".

Med samme beitebelastning kan produktiviteten økes ved endring av reinflokkens kjønns- og alderssammensetning. Det vises til ressursregnskap for reindriftsnæringen for nærmere omtale av disse forholdene.

Figur 6.1.4 viser totalproduksjon og produksjon per dyr i vårflokk. Med produksjon menes summen av kjøttproduksjon og endringer i reinhjorden.

Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon per dyr i vårflokk (kg per rein)

Det går frem av figur 6.1.4 at produksjonen fra 1999 til 2000 var relativt stabil, fra 2000 til 2003 økte produksjonen vesentlig og fra 2003 til 2005 er det en reduksjon i produksjonen. De tre foregående år har produksjonen igjen vært økende. Produksjonen per dyr var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2002 og 2003 (henholdsvis 12,7 og 12,8 kg per rein). Dette skyldes først og fremst at reintallet økte vesentlig (jf. kapittel 4.1), men også at kjøttproduksjonen var på et høyt nivå. For 2008 er det en nedgang i totalproduksjon og produksjon per dyr. Dette henger hovedsakelig sammen med en negativ bestandsendring(lagerendring) i 2008 på -216 tonn.

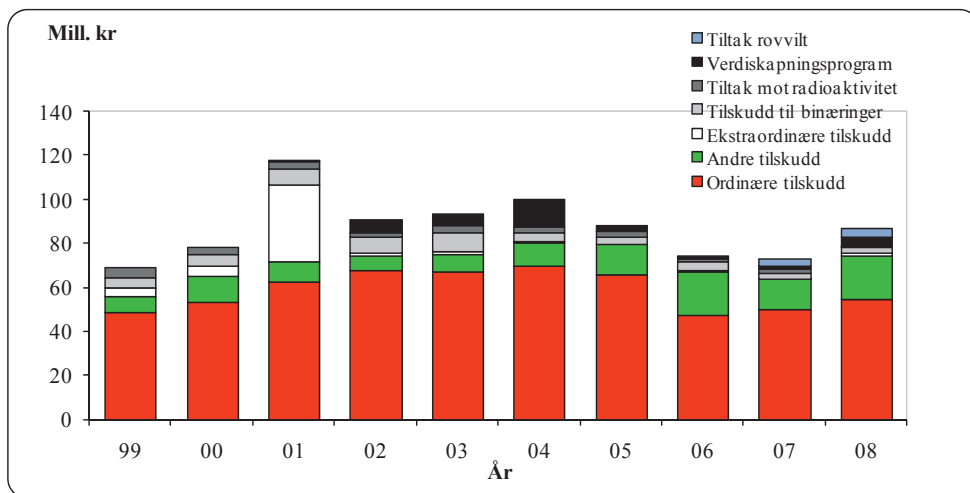
6.2 Statstilskudd og tiltak mot radioaktivitet

Inntektsoverføringer

I totalregnskapet grupperes de statlige inntektsoverføringene i postene direkte tilskudd, andre tilskudd, ekstraordinære tilskudd, tilskudd til næringskombinasjoner, tilskudd i forbindelse med Verdiskapingsprogram for reindrift og tiltak mot radioaktivitet. Posten direkte tilskudd omfatter distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg. Posten andre tilskudd omfatter tilskudd til investeringer, tilskudd til pramming/flytting, tilskudd til tiltak innenfor konvensjonsbeiteområdene, utdanningsstipend, fagbrevordning i reindriften (fra og med 2002), lærlingordning i duodji (opphørt fra og med 2002), tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av driftsenhet. Ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak overføringer i forbindelse med uvanlig store tap.

Figur 6.2.1 viser utviklingen for de totale inntektsoverføringene og for de ulike tilskuddsformene i perioden fra 1999 til 2008. De samlede overføringene hadde i 2001 en topp (111 mill. kr) som i hovedsak forklares med ekstraordinære tilskudd. Ordningen med ekstraordinære tilskudd omfatter i hovedsak støtte ved tap og ulykker. Etter dette gikk inntektsoverføringene ned igjen til 86 mill. kr i 2001. Overføringene steg jevnt til 2004 for deretter å reduseres fram til 2007. For 2008 er det igjen en økning i tilskudd.

I tillegg til de tilskuddene som er vist i figuren og som regnes å ha direkte inntektswirkning, kommer ulike midler knyttet til markeds- og pristiltak.

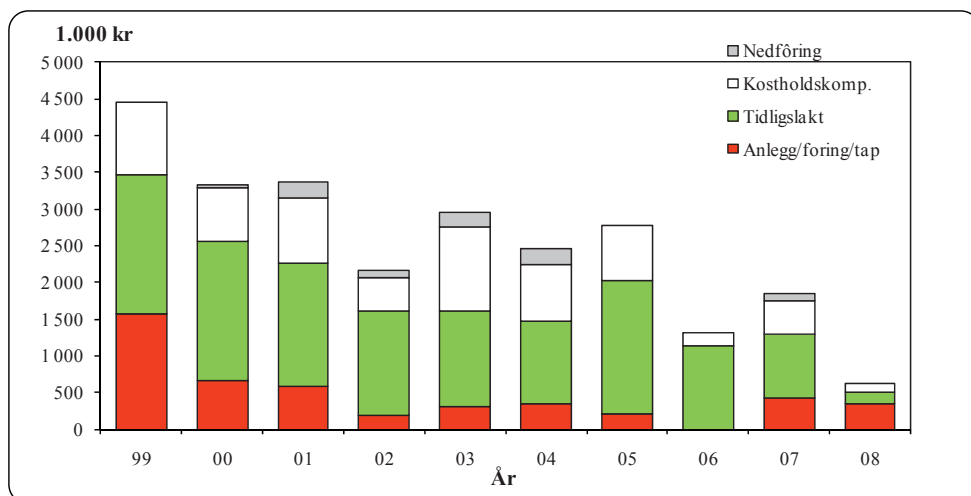

Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektswirkning i perioden 1999-2008 (2008-kroner)

Tiltak mot radioaktiv forurensing

Reindriften ble i 1986 hardt rammet av radioaktiv forurensing etter Tsjenobyl ulykken. I juli 1986 fattet derfor Regjeringen et prinsippvedtak om at den enkelte produsent skulle holdes økonomisk skadeløs ved gjennomføring av nødvendige skadebegrensende tiltak etter ulykken. Forurensingen rammet særlig hardt områdene sør for Saltfjellet i Nordland. På bakgrunn av

dette er det gitt årlige kompensasjoner til reineiere som gjennomfører tiltak for å redusere radioaktivitetsnivået i reinflokken.

Figur 6.2.2 Tiltakskostnader mot radioaktivitet i perioden 1999-2008 (2008-kroner)

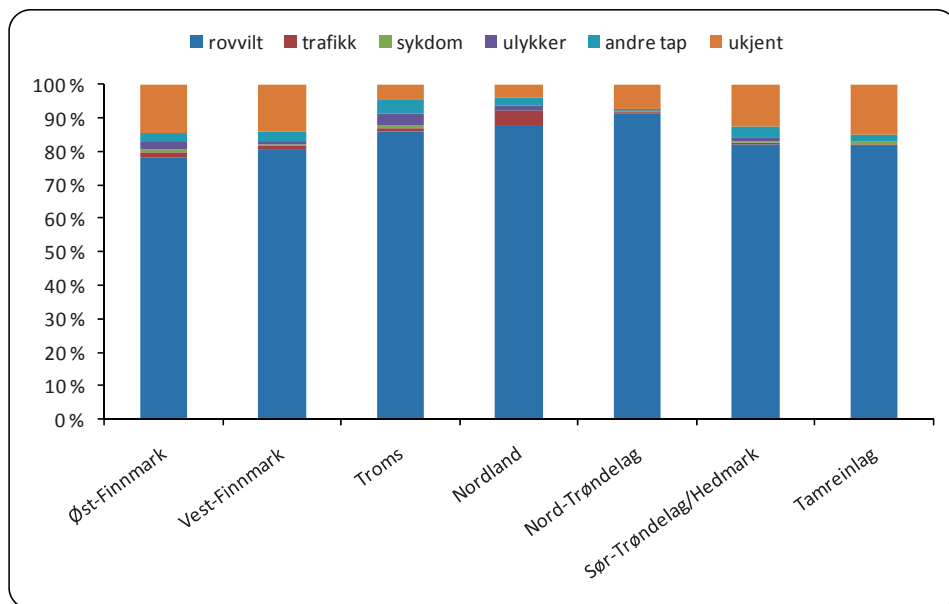
Figur 6.2.2 viser at tilskudd til tiltak som følge av forurensingen er redusert fra 3,6 mill. kr i 1999 til 0,6 mill. kr i 2008. Nedgangen i utbetalingene er sammenfallende med nedgangen i radioaktivitetsnivået i reinkjøttet gjennom perioden. Fra og med budsjettåret 2008 finansieres radioaktivitetstiltakene som en ordinær bevilgning over statsbudsjettet.

6.3 Rovvilt

Oppgitte tap til fredet rovvilt

Det er mange årsaker til at rein tapes, hvorav de viktigste er rovvilt, sykdom, ulykker, tyveri og ugunstige vær- og beiteforhold. I samtlige reinbeiteområder oppgir næringen at rovvilt står for den klart største andelen av de totale tapene. Hovedårsaken til at reindriftsnæringen er spesielt utsatt for rovvilttap, er at rein er det eneste beitedyret som finner sin næring i utmark hele året. Dette innebærer at driftsformen i seg selv gir en økt tapsrisiko, og det gjør reindriftsnæringen spesielt sårbar ved en økning i rovviltstammene. Det finnes få tapsforebyggende tiltak som er effektive for reindriften. Tiltakene er ofte kostnadskrevende, og de kommer ofte i konflikt med reindriftens tradisjonelle driftsmåter. Fremtidens rovviltforvaltning må legge til rette for å opprettholde en bærekraftig reindrift basert på næringens tradisjonelle driftsmåter.

Figur 4.3.1 viser samlede tap av rein i driftsåret 2008/09 (oppgitte tap) fordelt etter tapsårsak. Pga. at opplysningene er hentet fra Melding om reindrift presenteres de for driftsåret i denne figuren.

Figur 6.3.1 Oppgitte tap av rein i driftsåret 2008/09, fordelt etter tapsårsak (prosent)

Av figuren går det fram at rovvilttap er hovedårsak til tap, og andelen oppgitte rovvilttap for reinbeiteområdene samlet er 77 % av de oppgitte totale tapene. Det fremgår av figuren at andelen oppgitte rovvilttap i driftsåret 2008/09 er størst i Nordland og Nord-Trøndelag, med et oppgitt rovvilttap på henholdsvis 86 % og 90 % av totalt oppgitte tap. Tabell 6.3.1 viser utviklingen i oppgitte rovvilttap i forhold til totale oppgitte tap for driftsårene i perioden 2004/05-2008/09.

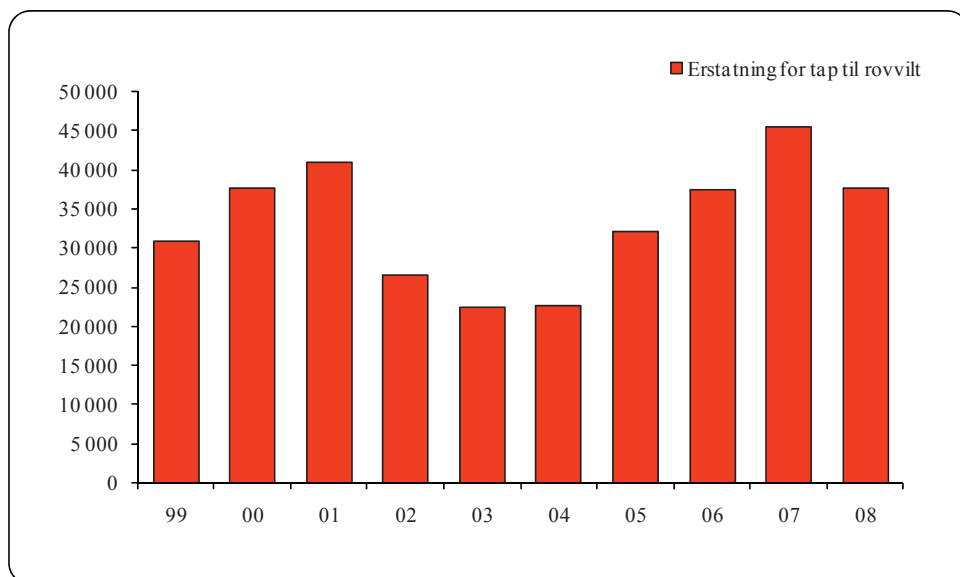
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent)

Reinbeiteområde	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Øst-Finnmark	80	81	76	68	72
Vest-Finnmark	80	83	84	75	76
Troms	77	69	82	79	83
Nordland	91	92	88	85	86
Nord-Trøndelag	94	87	91	85	90
Sør-Trøndelag	76	80	77	72	78
Tamreinlagene	63	58	78	80	77
Totalt	82	82	82	75	77

Av tabellen framgår det at andelen oppgitte rovvilttap har gått ned i perioden fra 82% til 77%.

Erstatningsutbetalinger for rovvilttap

Figur 6.3.2 viser utviklingen i utbetalte rovvilterstatninger fra DN i den siste tiårsperioden.

Figur 6.3.2 Utbetalte rovvilterstatninger til reindriftsnæringen i perioden 1999-2008 (2008-kroner).

Det går fram av figuren at erstatningsutbetalingene var lavest i sammenligningsperioden i 2003 (21,2 mill. kr) og er høyest i 2007 (43,0 mill. kr). Dokumentasjonsandelen for rovvilttap er lav, og det er derfor i første rekke sannsynliggjorte tap som erstattes. Økningen i erstatningene etter 2003 skyldes økende rovvilttap, men kanskje i enda sterkere grad at dokumentasjon av tap gjennom forskningsprosjekter og utredninger i tapsutsatte områder har gitt økt aksept for sannsynliggjorte tap. Erstatningsatsene har også økt i perioden. Tabell 6.3.2 viser erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap.

Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent)

Reinbeiteområde	2004/05	2005/06	2006/07	2007/08	2008/09
Øst-Finnmark	17 %	22 %	34 %	23 %	18 %
Vest-Finnmark	8 %	9 %	16 %	14 %	12 %
Troms	55 %	35 %	48 %	49 %	42 %
Nordland	41 %	38 %	37 %	35 %	31 %
Nord-Trøndelag	64 %	59 %	55 %	65 %	57 %
Sør-Tr./ Hedmark 1)	57 %	47 %	49 %	0 %	28 %
Tamreinlag 1)	12 %	8 %	5 %	0 %	9 %
Totalt	24 %	22 %	29 %	24 %	21 %

1) Pga at tallene for Sør-Tr.lag/Hedmark ikke foreligger per 24.11.08 står områdene oppført med 0 %.

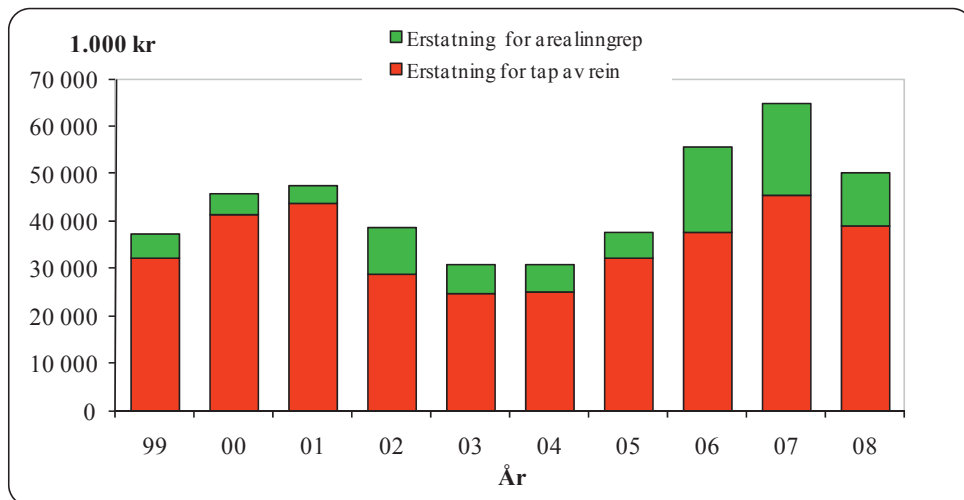
Forebyggende og konfliktdempende tiltak i forhold til rovvilt

Siden ordningen og organiseringen med egne rovvilt regioner er relativt ny har ikke Økonomisk utvalg datagrunnlag for den siste tiårsperioden for en omtale av disse tiltakene. Utvalget kommenterer derfor kort de tiltakene som fylkesmannskontorene har gitt økonomisk støtte til siste år. Siden reindriften foregår ute i alle årstider innebærer dette i seg selv en økt tapsrisiko. Dette er imidlertid den tradisjonelle måten å drive på og en strukturell endring i driften vil gi utslag både i kultur og levesett. Tiltak mot rovvilt er ressurskrevende mht naturmessige begrensninger, men det er visse typer tiltak som har effekter i visse perioder av driftsåret. Kalveperioden er en slik periode, og tiltak som har vært gjort i forbindelse med denne perioden er inngjerding, foring og intensiv gjeting i området. Jf. tabell 4.2.7 er dette det tiltaket som har hatt mest oppslutning i alle områder, og de som har gitt tilbakemeldinger om tiltaket melder om reduserte tap. Andre gjennomførte tiltak er intensiv gjeting, vinterforing, flytting av rein fra kritiske områder og forskjellige typer kurs. Til tross for bevilgninger fra myndighetene til rovviltregionene melder fylkesmannskontorene at det burde kommet inn flere søknader på tiltak fra utøverne.

6.4 Erstatninger

I totalregnskapet grupperes erstatningene i postene erstatninger for tap av dyr og erstatninger for arealinngrep.

Figur 6.3.1 viser utviklingen for erstatningsutbetalingene i perioden fra 1999 til 2008. Det går frem av figuren at erstatningsutbetalingene økte i perioden 1999 til 2001, for deretter å avta fra 2001 til 2004. Fra 2004 til 2007 har vi igjen en økning i erstatningsutbetalingene. For 2008 er det en nedgang i utbetalingene. Figuren viser for øvrig at erstatning for tap av rein utgjør den klart største andelen av de totale erstatningsutbetalingene, og at erstatningsutbetalingene for arealinngrep har vært relativt stabile fram til 2006. Fra og med 2006 er reindriftnæringen tilkjent flere erstatningsbeløp for arealinngrep.

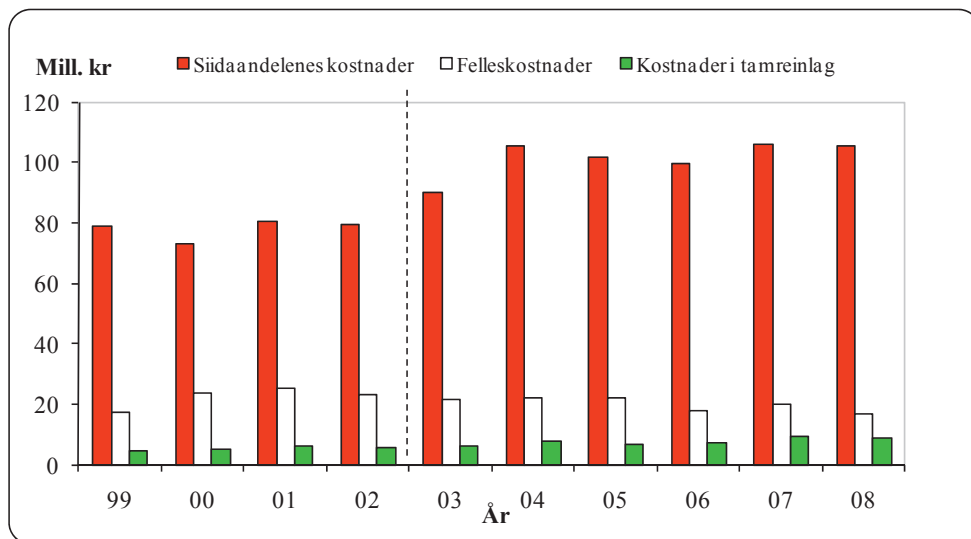

Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 1999-2008 (2008-kroner)

6.5 Kostnader

Totale kostnader

De totale kostnadene er summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader (distrikter, fond m.v.) og kostnader i tamreinlag. Figur 6.5.1 viser utviklingen for hver av disse kostnadsgruppene.

Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftnæringen i perioden 1999-2008 (2008-kroner).
Det er brudd i siidaandelenes kostnader mellom 2002-2003.

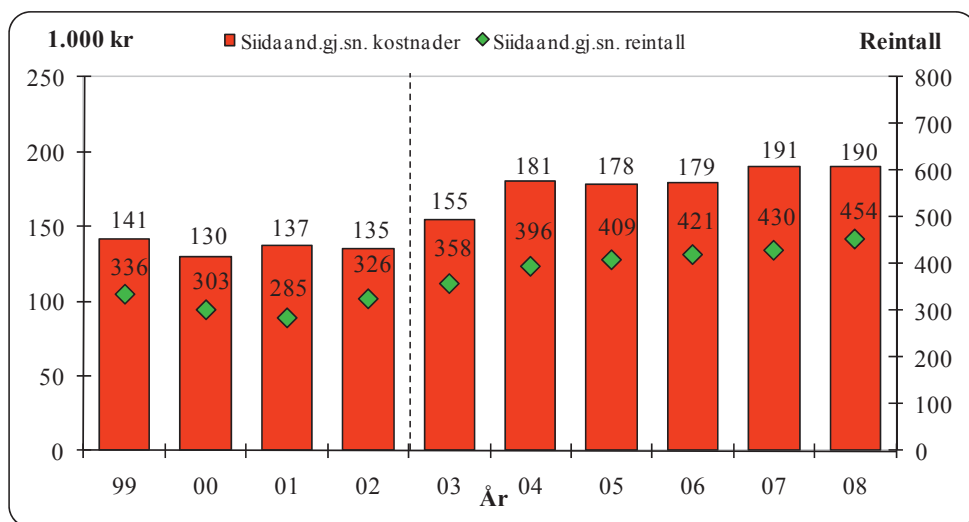
Det fremgår av figur 6.5.1 at kostnadsnivået (totale kostnader) har vært forholdsvis stabilt i perioden 1999 til 2002. Siidaandelenes kostnader har vært svakt økende, mens felleskostnadene har vært svakt minkende i denne perioden. Økningen fra 2003 til 2004 kan i hovedsak knyttes til postene kjøretøy/maskiner, varekjøp, fremmedtjenester og utstyr – og har trolig sammenheng med økningen i slaktekvantum (økte slaktekostnader) og med rentenedgangen fra 2003 til 2004 (jf. tabell 4.5.4). Fra 2004 til 2006 har vi en reduksjon i de totale kostnadene. Reduksjonen knyttes til postene varekjøp, avskrivninger og diverse. Fra 2006 til 2008 øker siidaandelenes- og felleskostnadene igjen. Kostnadsøkningen er jevnt fordelt på flere kostnadsposter.

Tamreinlagenes kostnader har vært stabile i perioden, men økt noe etter 2006. I det følgende beskrives kostnadsutviklingen for siidaandelene og distriktene nærmere.

Siidaandelenes kostnader

Figur 6.5.2 viser siidaandelenes gjennomsnittskostnader målt i faste kroner for perioden 1999-2008. Det fremgår av figuren at siidaandelenes gjennomsnittskostnader var på sitt laveste nivå i sammenligningsperioden i 2000 (123.000 kr), og på sitt høyeste nivå i 2008 (190.000 kr).

Figur 6.5.2 viser for øvrig også at gjennomsnittlig reintall per siidaandel avtok fra 1999 til 2001, men har siden 2001 hatt en jevn økning. Gjennomsnittlig reintall per siidaandel var lavest i 2001 (285 rein), og høyest i 2008 (447 rein).

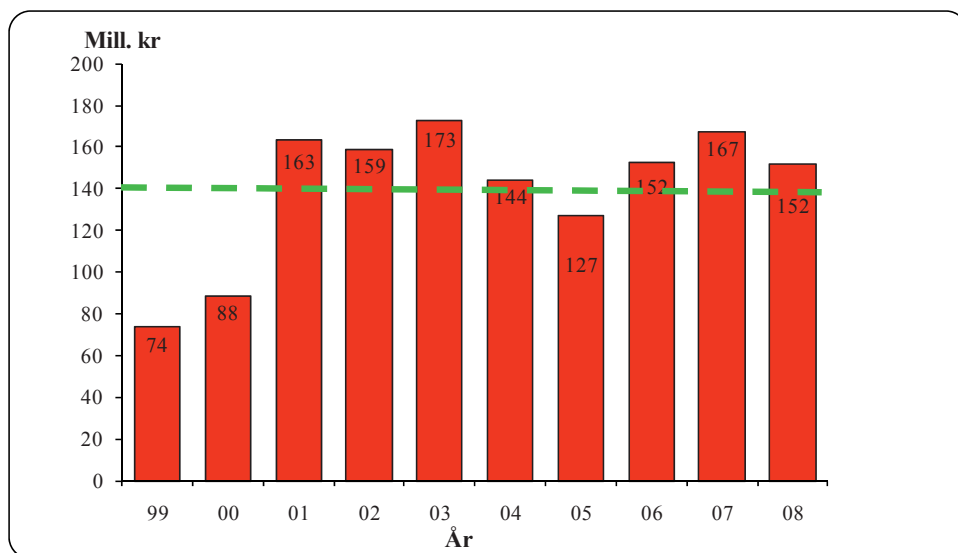

Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelenes gjennomsnittlige kostnader (søyler) og siidaandelenes gjennomsnittlige reintaill (2008-kroner). Det er brudd i serien siidaandelenes kostnader mellom 2002-2003.

Felleskostnader

Etableringen av distriktstilskuddet var med på å legge grunnlaget for at distriktene kunne opptre som egne økonomiske enheter med blant annet felles investeringer. Ordningen må ses i sammenheng med avtalepartenes ønske om å stimulere til felles ressursbruk innen reinbeitedistriktene. Distriktenes felleskostnader finansieres nå ved ulike statstilskudd, avgifter til distriktskassen betalt av de ulike eierne og diverse felles fond. Det kan ikke påvises noen sikker sammenheng mellom overføringer og kostnadsnivå innenfor den siste tiårsperioden.

Perioden 1999-2008 sett under ett, var felleskostnadene høyest i 2001 etterfulgt av en svak reduksjon. At kostnadene var høyest i begynnelsen av perioden, har i hovedsak sammenheng med byggingen av sperregjerder i Vest-Finnmark.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag for arbeid og egenkapital. (2008-kroner) (Beløp i mill. kr er markert på søylene, og den striplete linjen viser gjennomsnittlig vederlag for arbeid og egenkapital i perioden)

Figur 6.6.2 viser at vederlag for arbeid og egenkapital var på sitt klart høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2003, men at også 2001, 2002, 2004 og 2006 ligger godt over gjennomsnittet på 128 mill. 2008-kroner. Det gode resultatet de siste årene i sammenligningsperioden skyldes i hovedsak høye produksjonsinntekter. For 2001 skyldes det høye nivået først og fremst en kombinasjon av høye erstatningsutbetalinger og store statlige overføringer. Økningen fra 2005 til 2007 skyldes i hovedsak høye erstatningsutbetalinger, mens reduksjonen til 2007 ansees å skyldes den generelle prisøkningen på driftsmidler. For 2008 ligger vederlag for arbeid og egenkapital litt lavere enn for 2007.

6.7 Markedsforhold

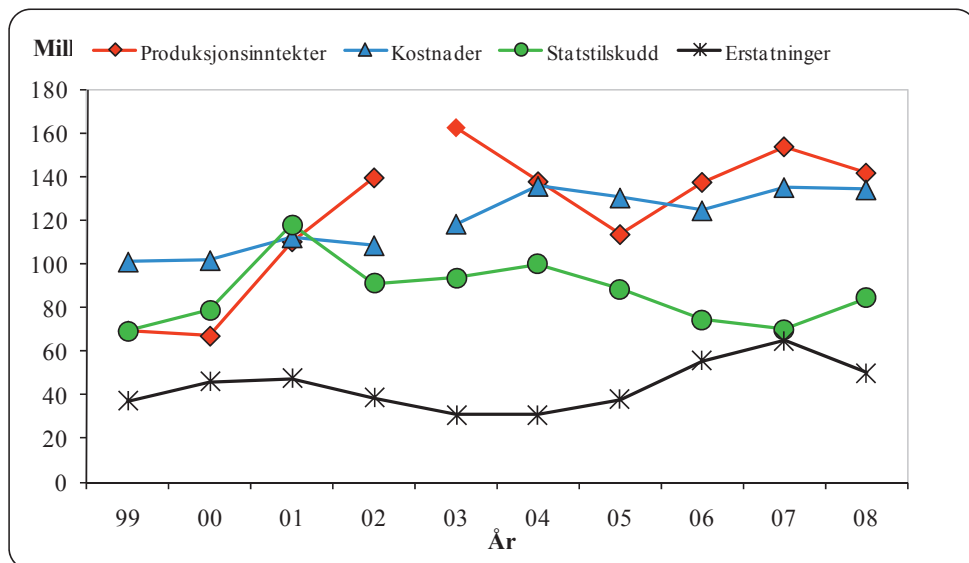
Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 900 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slaktning av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2007 var det 26 registrerte slakterier som innrapporterte slaktning av norsk rein. Seks slakterier – fire i Finnmark og to i Trøndelag sto for 76 % av slaktingen.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

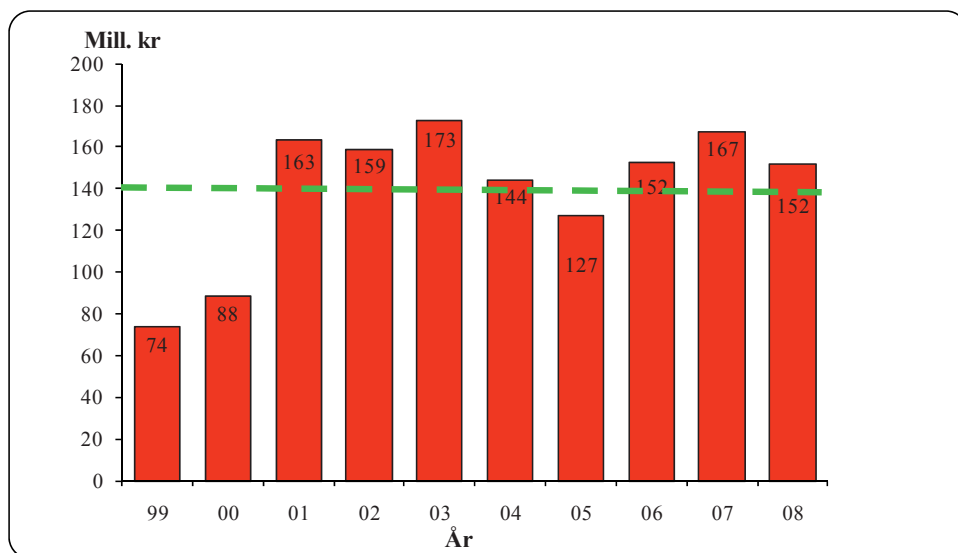
6.6 Vederlag for arbeid og egenkapital

Figurene 6.6.1 og 6.6.2 viser utviklingen for henholdsvis hovedpostene i reindriftens totalregnskap og vederlag for arbeid og egenkapital i perioden 1999-2008.

Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2008-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i reinhjordverdien)

Det går frem av figur 6.6.1 at statstilskuddene og erstatningene økte i perioden 1999 til 2001, deretter avtar statstilskuddene fra 2001 til 2007, for å øke igjen i 2008. Erstatningene øker fra 2004 til 2007, og har en nedgang for 2008. Kostnadene har vært forholdsvis stabile i starten av sammenligningsperioden (1998-2002), men med en økning fra 2002 til 2003 som må ses i sammenheng med endringer i næringsoppgavene og i avregningsmåten fra slakteriene (jf. kapittel 3.2), og en ytterligere økning fra 2003 til 2004 som sannsynligvis henger sammen med en økning i slaktekvantum (økte slaktekostnader). Nedgangen fra 2004 til 2006 henger sammen med nedgang i slaktekvantum, økningen fra 2006 til 2008 ansees å ha sammenheng med generell prisøkning, og økningen i slaktevolum. Produksjonsinntektene – dvs. kjøttinntektene korrigert for endringer i reinhjordverdien – er den av postene i figur 6.6.1 som har variert mest. Likevel er hovedtendensen minkende produksjonsinntekter i perioden 1999-2000, sterkt økende produksjonsinntekter i perioden 2000-03, minkende produksjonsinntekter fra 2003 til 2005 og økende fra 2005 til 2007.

Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag for arbeid og egenkapital. (2008-kroner) (Beløp i mill. kr er markert på søylene, og den striplete linjen viser gjennomsnittlig vederlag for arbeid og egenkapital i perioden)

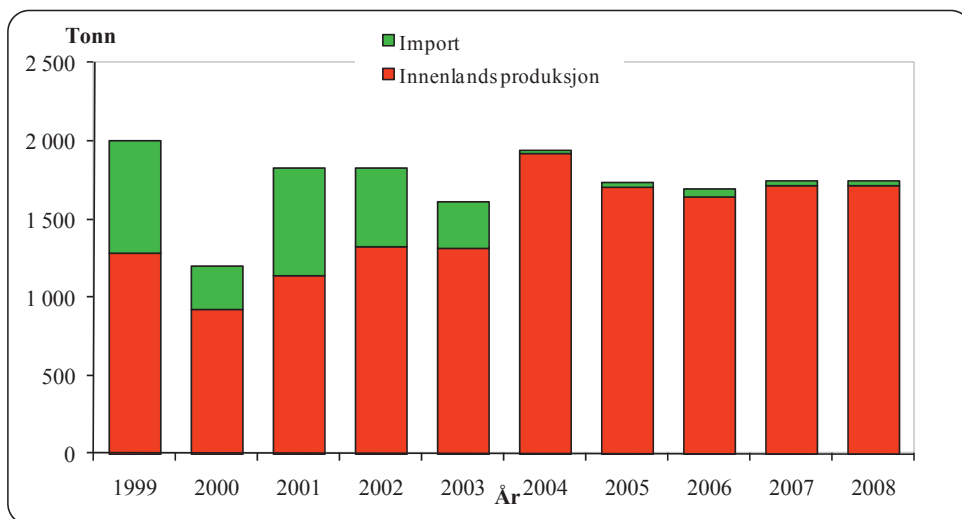
Figur 6.6.2 viser at vederlag for arbeid og egenkapital var på sitt klart høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2003, men at også 2001, 2002, 2004 og 2006 ligger godt over gjennomsnittet på 128 mill. 2008-kroner. Det gode resultatet de siste årene i sammenligningsperioden skyldes i hovedsak høye produksjonsinntekter. For 2001 skyldes det høye nivået først og fremst en kombinasjon av høye erstatningsutbetalinger og store statlige overføringer. Økningen fra 2005 til 2007 skyldes i hovedsak høye erstatningsutbetalinger, mens reduksjonen til 2007 ansees å skyldes den generelle prisøkningen på driftsmidler. For 2008 ligger vederlag for arbeid og egenkapital litt lavere enn for 2007.

6.7 Markedsforhold

Produksjon av reinkjøtt utgjør under 1 % av den totale produksjonen av rødt kjøtt i Norge. I den siste tiårsperioden er det årlig slaktet mellom 900 og 1.900 tonn norsk rein ved registrerte slakterier. All innenlandsk slaktning av rein, med unntak av slakt til privat forbruk og omsetning, skjer ved registrerte slakterier. I kalenderåret 2007 var det 26 registrerte slakterier som innrapporterte slaktning av norsk rein. Seks slakterier – fire i Finnmark og to i Trøndelag sto for 76 % av slaktingen.

Handel med reinkjøtt

Tidvis har tilgangen til innenlandsk produsert reinkjøtt vært mindre enn etterspørselen etter reinkjøtt i det norske markedet. Dette har til tider medført import av reinsdyrkjøtt. Figur 6.7.1 gir en oversikt over importen av reinkjøtt til det norske markedet de ti siste årene.

Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 1999-2008 (tonn)

Tabellene 6.7.1 og 6.7.2 viser oversikter over henholdsvis import og eksport i den siste femårsperioden. Opplysningene er hentet fra Statistisk Sentralbyrås (SSB) statistikk over utenrikshandelen.

Tabell 6.7.1 Import av reinkjøtt de fem siste årene – gjelder all import, det vil si import både til full og redusert tollsats (tonn)

Import (tonn)	2004	2005	2006	2007	2008
Levende rein	0	13	7	0	10
Hele og halve skrotter	0	0	41	18	0
Kjøttstykker med bein	0	0	1	0	0
Utbeinet kjøtt	18	14	12	13	17
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	18	27	60	31	27

Det går frem av tabell 6.7.1 at det i hovedsak er hele og halve skrotter, samt utbeinet kjøtt, som importeres. Importen foregår for det meste fra Finland og Sverige.

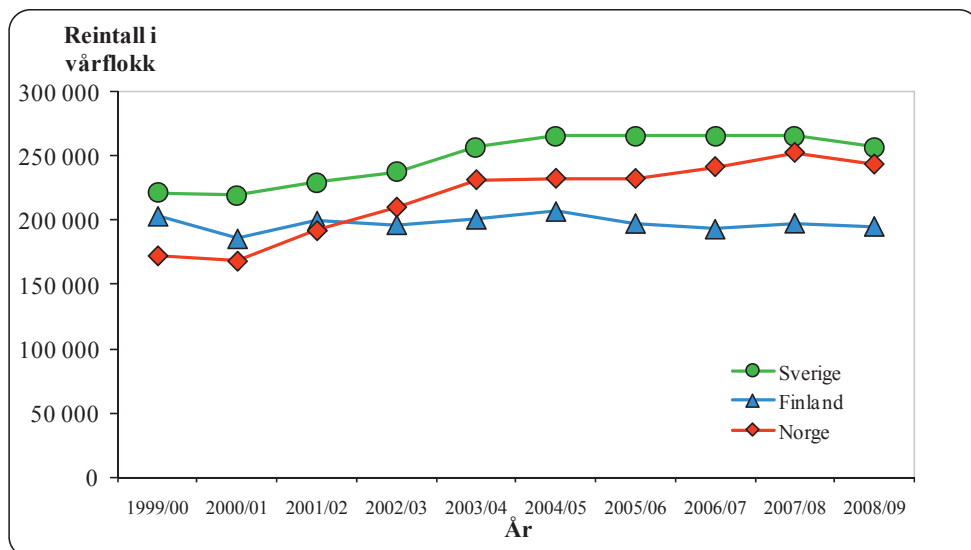
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn)

Eksport (tonn)	2004	2005	2006	2007	2008
Levende rein	6	38	110	44	0
Hele og halve skrotter	0	0	0	0	0
Kjøttstykker med bein	0	0	0	0	0
Utbeinet kjøtt	23	7	1	1	32
Saltet, tørket, røkt etc.	0	0	0	0	0
Totalt	29	45	112	45	32

Tabell 6.6.2 viser at det er små kvanta av reinkjøtt som eksporteres. Eksporten går hovedsaklig til land i Europa, men også New Zealand, Filippinene, Qatar, USA, Venezuela og Kina er representert i oversiktene fra SSB.

Markedssituasjonen i Sverige og Finland

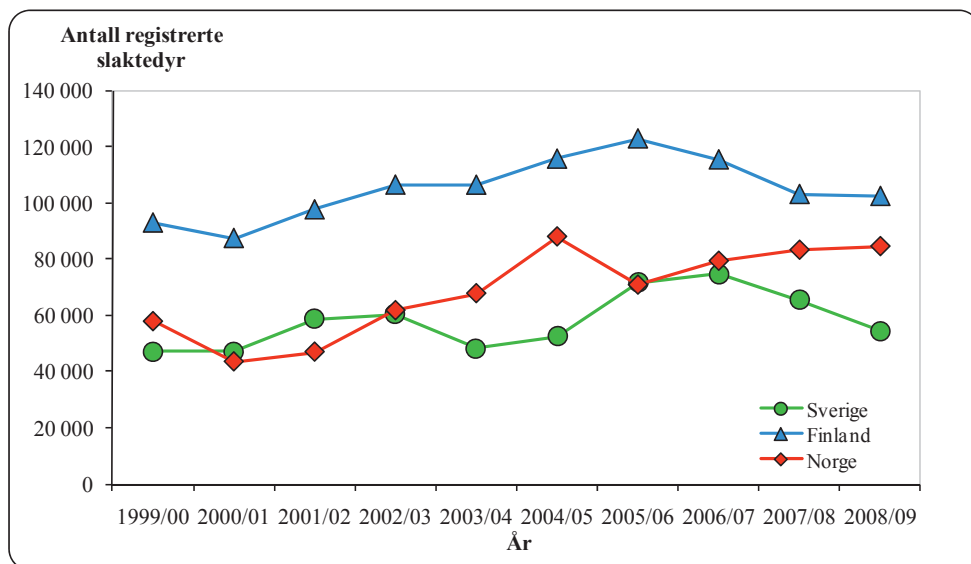
Figurene 6.6.2, 6.6.3 og 6.6.4 gir oversikt over utviklingen av reintall, slaktevolum og pris i våre to naboland den siste tiårsperioden, sammenlignet med tilsvarende tall for Norge. Det påpekes at det kan være forskjeller mellom landene når det gjelder metoder for utarbeidelse av statistikken, som gjør at tallene ikke nødvendigvis er direkte sammenlignbare. Økonomisk utvalg anser likevel at figurene er egnet til å presentere utviklingen innenfor hvert av landene i den siste tiårsperioden, og til å gi en samlet vurdering av tendensene.

Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

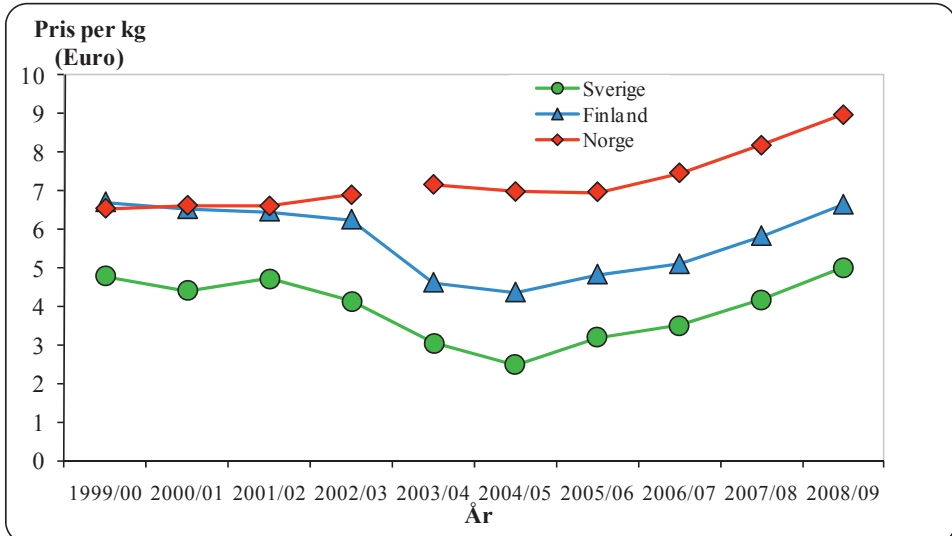
Det fremgår av figur 6.7.2 at utviklingen er relativt lik i Sverige og Norge – med et økende reintall i løpet av sammenligningsperioden. I Finland har reintallet vært relativt stabilt (og under fastsatt øvre nivå) gjennom hele sammenligningsperioden.

Figur 6.7.3 viser at utviklingen når det gjelder totalt antall registrerte slaktedyr er forholdsvis lik i de tre landene, men at antallet gjennom hele sammenligningsperioden er betydelig høyere i Finland enn i de to øvrige landene. Trenden er imidlertid en reduksjon i antall slaktedyr de siste årene for Finland. Det gjøres oppmerksom på at det kan være variasjoner når det gjelder i hvilken grad slakt til privat forbruk og omsetning blir registrert i de tre landene. Dette har blant annet sammenheng med ulikheter i slakteristruktur og tilskuddsordninger. Konsekvensen er at figur 6.7.3 ikke nødvendigvis gir et fullt ut sammenlignbart bilde av utviklingen.

Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden

Figur 6.7.4 viser pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden – målt i faste 2009-euro. Det fremgår av figuren at prisene gikk ned i Sverige og Finland fram til sesongen 2004/05, mens den de siste årene har økt jevnt. I Norge har prisene hatt en svak økning fram til sesongen 2003/04. Prisøkningen og -reduksjonen i Norge må imidlertid ses i sammenheng med endringer når det gjelder avregning fra slakteriene. Det henvises til kapittel 3.2 for nærmere omtale.

Figur 6.7.4 Pris til reineier i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (pris per kg, 2009-euro)

7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier

7.1 Inntekter utenfor reindriftsnæringen

Mange reindriftsfamilier henter deler av inntekten sin utenfor reindriftsnæringen. Utvalget legger derfor også fram reindriftsfamilienes beregnede totale brutto lønns-, pensjons- og renteinntekter fra andre sektorer, samt deres inntekter fra annen næringsvirksomhet (heretter kalt "sum lønn m.v. utenfor reindriften").

Grunnlag for beregningene av de nevnte inntekstpostene er datamateriale fra selvangivelser.

I beregningene er det skilt mellom siidaandelsinnehaverens og ektefellens inntekt. Samboere med felles barn og/eller felles formuesforhold er her regnet som ektefeller.

Sum inntekter for siidaandelsinnehavere og ektefeller er korrigert i forhold til antall mottatte regnskap, og i forhold til antall innehavere/ektefeller i utvalget. Gjennomsnittsinntektene er beregnet på grunnlag av antall leverte selvangivelser i utvalget innenfor hvert reinbeiteområde, mens totaltallene er beregnet i forhold til totalt antall siidaandeler i hvert enkelt reinbeiteområde.

Lønnsinntekter er som hovedregel korrigert for *arbeidsinntekter* ført under kapittel 4.1 (jf. tabell 4.1.11). I tabell 7.1.2 er imidlertid ikke lønnsinntektene korrigert for arbeidsinntekter. Årsaken til dette er at bakgrunns materialet ikke gir grunnlag for å fordele arbeidsinntektene etter siidaandelsinnehaverens sivile status (gift/samboende eller ugift).

Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2008, 2007 og 2006 (1.000 kr)

Reinbeite- Område	Gjennomsnitt per enhet i 2008			Totalt		
	Innehaver	Ektefelle	Samlet	2008	2007	2006
Polmak/Varanger	115	138	253	11 128	12 568	12 272
Karasjok	100	115	215	29 701	30 128	27 655
Øst-Finnmark	104	121	224	40 830	42 696	39 926
Vest-Finnmark	81	124	204	44 122	36 712	32 355
Troms	118	93	210	9 674	11 591	9 159
Nordland	81	95	176	7 727	7 903	6 799
Nord-Trøndelag	70	128	198	7 542	6 461	6 340
Sør-Tr.lag/Hedmark	86	173	259	7 772	6 642	4 816
Totalt	91	121	212	117 666	112 004	99 396

Tabell 7.1.1 viser at sum lønn m.v. utenfor reindriften utgjør 117,7 mill. kr i 2008 (112,0 mill. kr i 2007). Dette er betydelige beløp sett i forhold til kjøttinntektene i reindriftsnæringen (158,3 mill. kr). Sum lønn m.v. utenfor reindriften er fordelt med 50,5 mill. kr for siidaandelsinnehavere og 67,1 mill. kr for ektefeller. Sum lønn m.v. utenfor reindriften økte fra 2007 til 2008 i de fleste reinbeiteområder. Polmak/Varanger og Troms skiller seg ut med

høyest gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor næring for innehaver, mens Sør-Trøndelag/Hedmark har høyest sum lønn m.v. utenfor reindriften for ektefeller. Gjennomsnittlig sum lønn m.v. per siidaandel varierer fra 176.000 kr i Nordland til 259.000 kr i Sør-Trøndelag/Hedmark.

Tabell 7.1.2 viser en oversikt over gjennomsnittlig sum lønn m.v. utenfor reindriften for innehaver, ektefelle og samlet for siidaandelen for de av innehaverne som har ektefeller, samt for innehavere som ikke har ektefeller.

Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2008 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr)

Reinbeite- Område	Gjennomsnitt per siidaandel			
	Med ektefeller			Uten Ektefeller
	Innehaver	Ektefelle	Samlet	Innehaver
Polmak/Varanger	135	289	423	128
Karasjok	108	263	371	100
Øst-Finnmark	115	269	384	107
Vest-Finnmark	88	236	324	79
Troms	103	255	358	126
Nordland	49	209	258	111
Nord-Trøndelag	59	212	271	100
Sør-Tr.lag/Hedmark	101	209	310	18
Totalt 2008	93	241	333	93
Totalt 2007	102	236	338	73

Det går frem av tabell 7.1.2 at ektefellene står for den klart største andelen av inntektene som hentes utenfor næringen, og at innehavere med ektefeller i gjennomsnitt henter mer av inntektene sine utenfor reindriften enn innehavere uten ektefeller. Tabellen viser for øvrig at gjennomsnittlige inntekter utenfor reindriften har gått ned fra 2007 til 2008 for innehavere, mens det for ektefeller og for enslige innehavere har økt.

Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2008 (1.000 kr per siidaandel)

Reinbeite- Område	Lønn	Pensjoner	Andre næringsinntekter	Renter	Totalt
Polmak/Varanger	180	32	25	16	253
Karasjok	177	23	7	8	215
Øst-Finnmark	178	25	12	10	224
Vest-Finnmark	173	14	10	8	204
Troms	149	39	15	8	210
Nordland	155	15	2	4	176
Nord-Trøndelag	169	17	6	6	198
Sør-Tr./Hedmark	234	5	9	11	259
Totalt	174	19	10	9	212
Fordeling i prosent	82	9	5	4	100

Tabell 7.1.3 viser at lønn er den største inntektskilden utenfor næringen (82 %). Deretter følger pensjoner (9 %), andre næringsinntekter (5 %) og renter (4 %). Gjennomsnittlig

lønnsinntekt utenfor reindriftsnæringen utgjør 174.000 kr per siidaandel i samisk reindrift i 2008 (2007: 163.000 kr).

Siidaandelsinnehavers samlede inntekt utenom næring er fordelt med 67 % på lønn, 12 % på pensjoner, 5 % på andre næringsinntekter og 6 % på renteinntekter. Den tilsvarende fordelingen for ektefeller er 88 %, 6 %, 4 % og 2 %. Det er altså en større andel lønnsinntekter blant ektefeller enn blant innehavere.

Tabell 7.1.4 viser en oversikt over fordelingen av kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har *lønns- og/eller næringsinntekter* utenfor reindriften. Tabell 7.1.5 viser tilsvarende data for ektefeller. Det gjøres oppmerksom på at pensjoner og renter ikke er medregnet i tabellene 7.1.4 og 7.1.5.

Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige *siidaandelsinnehavere* som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2008 (prosent)

Reinbeite- Område			Inntekt < 150.000		Inntekt >150.000	
	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	91	65	30	91	70	9
Karasjok	100	69	32	84	68	16
Øst-Finnmark	97	68	32	86	68	14
Vest-Finnmark	100	69	57	85	43	15
Troms	71	73	40	78	60	22
Nordland	86	54	33	80	67	20
Nord-Trøndelag	71	68	60	86	40	14
Sør-Tr./Hedmark	60	58	67	57	33	43
Totalt 2008	91	67	42	83	58	17
Totalt 2007	85	70	53	82	47	18

1) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere i utvalget.

2) Andel kvinnelige/mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 150.000 kr.

Tabell 7.1.4 viser at 91 % av de kvinnelige og 67 % av de mannlige siidaandelsinnehaverne har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2008. Videre viser tabellen at 42 % av de kvinnelige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften, tjener under 150.000 kr. Mens det er en relativt lik fordeling av kvinnelige innehavere som tjener henholdsvis under og over 150.000 kr, tjener majoriteten (83 %) av de mannlige siidaandelsinnehaverne som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften under 150.000 kr.

Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2008 (prosent)

Reinbeite- Område			Inntekt < 150.000		Inntekt >150.000	
	Kvinner ¹⁾	Menn ¹⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾	Kvinner ²⁾	Menn ²⁾
Polmak/Varanger	94	67	13	33	87	50
Karasjok	85	75	24	33	76	67
Øst-Finnmark	87	71	22	40	78	60
Vest-Finnmark	95	60	33	100	67	0
Troms	81	100	23	0	77	100
Nordland	82	50	14	0	86	100
Nord-Trøndelag	95	0	38	0	62	0
Sør-Tr./Hedmark	95	75	30	67	70	33
Totalt 2008	91	71	29	55	71	45
Totalt 2007	85	78	23	62	77	38

- 1) Andel kvinnelige/mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i prosent av totalt antall kvinnelige/mannlige ektefeller i utvalget.
- 2) Andel kvinnelige/mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften på henholdsvis under og over 150.000 kr.

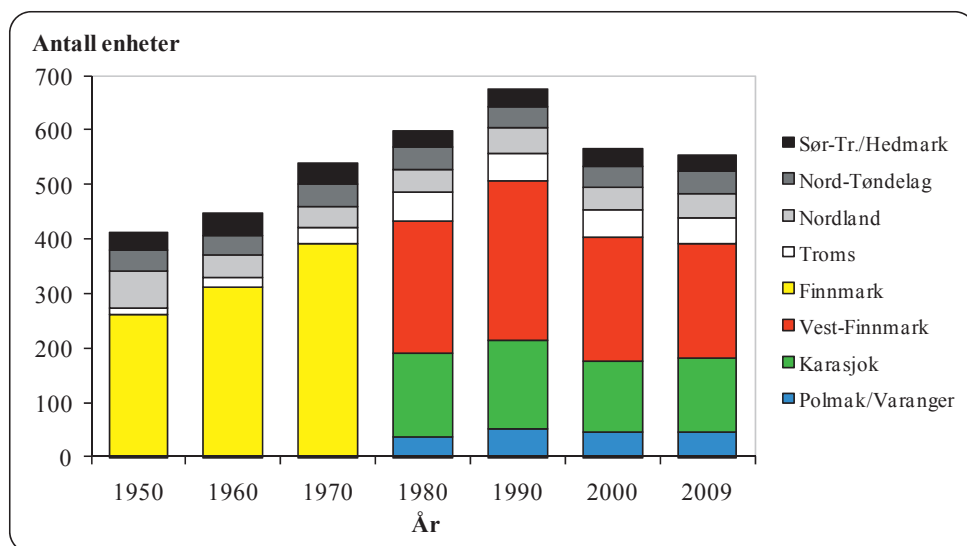
Det går frem av tabell 7.1.5 at 91 % av de kvinnelige, og 71 % av de mannlige ektefellene har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2008. Dette er en økning på 6 % for de kvinnelige ektefeller og en reduksjon på 7 % for mannlige. Av kvinnene er det 71 % som tjener over 150.000 kr og 29 % som tjener under 150.000 kr. Tilsvarende tall for de mannlige ektefellene er henholdsvis 45 % og 55 %. På bakgrunn av tabell 7.1.5 kan en derfor trekke den konklusjonen at ektefellers inntekter utenfor reindriftsnæringen er av stor betydning for siidaandelens økonomi. Dette gjelder i særlig grad bidraget fra kvinnelige ektefeller, ettersom det er en relativt høy andel av kvinnelige ektefeller som har til dels betydelige lønnsinntekter. Utvalget påpeker at disse inntektene også inneholder næringsinntekter fra duodji når inntekten overstiger 50.000 kr og det leveres egen næringsoppgave. Da det er vanskelig å skille ut disse, blir de i dette tilfellet regnet som næringsinntekt utenfor reindriften, selv om det i realiteten er inntekt innenfor reindriften.

7.2 Strukturutvikling og sysselsetting

Strukturutvikling

Før reindriftsloven av 1978 trådte i kraft, ble begrepet familieenhet anvendt som enhet både i næringsstatistikken (eksempelvis antall rein per familieenhet) og i forvaltningen forøvrig. Dette var imidlertid ikke noe entydig begrep, og definisjonen på familieenhet varierte både over tid og fra reinbeiteområde til reinbeiteområde. Tallmaterialet gir derfor ikke noen presis beskrivelse av befolknings- og sysselsettningsnivået i næringen. Da reindriftsloven trådte i kraft i 1979, ble driftsenhet innført som grunnenhet. Heller ikke dette begrepet var entydig. Dette illustrerte den kritiske gjennomgangen som ble foretatt i 1980-årene av de som ikke hadde driftsenhet. En del av økningen i antall driftsenheter i 1980-årene kan føres tilbake til denne gjennomgangen, men hoveddelen av økningen i antall driftsenheter har sannsynligvis foregått over et lengre tidsrom.

Fram til 1990 inneholder figuren også de som beholdt sin driftsenhet selv om de hadde sluttet med reindrift. Fra 2000 er enheter med null rein fjernet fra oversikten. Den langsiktige utviklingen i antall enheter fra 1950 til 2008 er vist i figur 7.2.1. Selv om tallmaterialet har sine svakheter, gir det et visst uttrykk for endring i antall enheter. Siden begrepet siidaandel erstattet begrepet driftsenhet som grunnenhet da den nye reindriftsloven trådte i kraft i 2007, er dette begrepet brukt når det gjelder tall fra og med 2007.

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1950-2009 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).

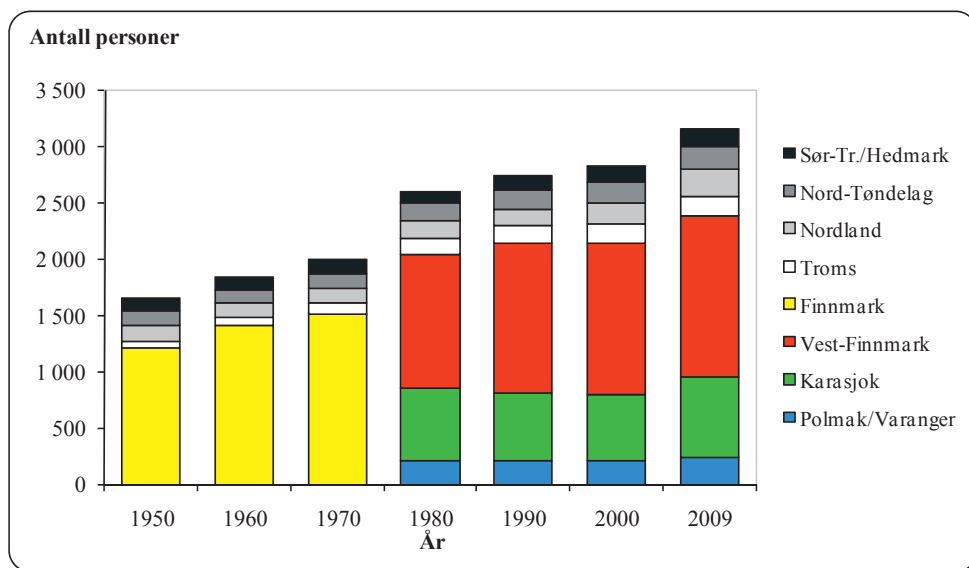
I Finnmark økte antallet enheter med 245 fra 1950 til 1990. Omlag 70 % av denne økningen fant sted før reindriftsloven av 1978 trådte i kraft (170 familieenheter). Fra 1980 til 1990 økte antall enheter i Finnmark med 73. Selv om det var et uttrykt ønske om å begrense tilgangen av nye enheter på grunn av ressursituasjonen, hadde en så sent som i perioden 1985 til 1988 en

økning på 44 enheter i Finnmark. Det meste av denne økningen var imidlertid en offisiell godkjenning av enheter som i realiteten allerede var etablert i Vest-Finnmark.

Figur 7.2.1 viser at det relativt sett var en sterkere vekst i antall enheter i Troms enn i Finnmark i perioden fra 1950 til 1990. Økningen må ses i sammenheng med overføringen av distrikter fra Nordland fylke til Troms reinbeiteområde (gjelder distrikter som ligger nord for Vestfjorden).

I tillegg til de refererte tallene var det i 1980-årene et betydelig antall reineiere som ønsket, men ikke fikk registrert egne enheter. En del av disse drev likevel reindrift, for eksempel i foreldrenes siidaandel.

Det usikre bakgrunns materialet gjør at det ikke er mulig å trekke detaljerte konklusjoner ut fra figur 7.2.1. Tallene viser imidlertid at det i perioden fra 1970 til 1990 var en betydelig økning i antall enheter med utkomme fra reindriften. Tendensen til vekst bekreftes også av tallmaterialet for antall personer tilknyttet næringen (jf. figur 7.2.2). I perioden fra 1990 til 1997 var det en til dels sterk nedgang i antall enheter, mens antall personer knyttet til næringen holdt seg på et stabilt høyt nivå. Nedgangen i antall enheter frem til 1997 kom særlig i Finnmark – som følge av Omstillingsprogrammet. Etter 1997 økte antallet driftsenheter, i hovedsak som følge av at enheter som hadde vært på omstilling kom tilbake til næringen. Selv om antall enheter nå er under nivået fra 1979, da reindriften trådte i kraft, ligger antall personer i næringen langt over nivået fra den tiden.

Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1950-2009.

Tallmaterialet for antall personer i reindriften har også sine svakheter. Dette skyldes blant annet at det over tid har vært ulike oppfatninger av hvor stor grad av tilknytning til reindriften som kreves for å bli registrert i oversiktene. En annen forklaringsfaktor i denne sammenheng er at statusen ved å stå oppført i Melding om reindrift har variert over tid, på grunn av endringer i virkemidlene. Usikkerheten når det gjelder antall personer er imidlertid mindre enn usikkerheten når det gjelder antall enheter (gjelder spesielt eldre data). Slik forholdene er

i dag, er tallmaterialet basert på oversikter fra den enkelte siidaandel/reinbeitedistrikt. Opplysningene omfatter i hovedsak personer som etter reindriften § 9 har rein i en siidaandel, uavhengig av om reindriften er hovedvirksomheten eller ikke. Dette gjelder i første rekke siidaandelsinnehaver, ektefellen og deres barn. Siidaandelen kan også omfatte rein som tilhører andre, forutsatt at disse oppfyller vilkårene i reindriften § 9. Som hovedregel kan ingen enkeltperson eie rein i mer enn en siidaandel.

Tabell 7.2.1 viser utviklingen i antall personer per familieenhet/driftsenhet/siidaandel i de ulike reinbeiteområdene fra 1950 til 2009.

Tabell 7.2.1 Antall personer per enhet (siidaandel/familieenhet)

Reinbeiteområde	1950	1960	1970	1980	1990	2000	2009
Polmak/Varanger	-	-	-	5,8	3,9	4,4	5,1
Karasjok	-	-	-	4,1	3,7	4,5	5,3
Vest-Finnmark	-	-	-	4,9	4,6	5,9	6,8
Finnmark	4,6	4,5	3,8	4,7	4,2	5,3	6,1
Troms	3,9	4,2	3,5	2,8	2,9	3,6	3,9
Nordland	2,2	2,9	3,5	3,4	3,1	4,5	5,2
Nord-Tøndelag	3,6	3,4	3,2	4,2	4,4	4,6	5,0
Sør-Tr./Hedmark	3,2	2,7	3,1	3,3	3,8	4,8	5,3
Totalt samisk reindrift	4,0	4,1	4,0	4,3	4,0	5,0	5,7

Det fremgår av tabell 7.2.1 at gjennomsnittlig antall personer per siidaandel i samisk reindrift har økt fra 4 personer i 1950 til 5,7 personer i 2009. Siden 1990 har antall personer per siidaandel økt i alle områdene. Finnmark har gjennom hele perioden hatt gjennomsnittlig flest antall personer per enhet.

Syssetting

Metode for beregning av arbeidsforbruk i samisk reindrift bygger på en utvalgsundersøkelse basert på registrerte arbeidsregnskap fra 1987 til 1989. På bakgrunn av dette materialet ble det utarbeidet modeller for beregning av årsverk i reindriftsnæringen. Ved beregning av antall årsverk tas det hensyn til antall siidaandeler, reintall, utøvers alder, driftsforhold, antall enheter i sommer- og vintersiida og tilgangen på familiearbeidskraft. Utvalget ønsker et datagrunnlag som er mer i tråd med dagens arbeidssituasjon i reindriften, og som i sterkere grad synliggjør kvinnes arbeidsinnsats.

Reindriften er på mange måter en livsform, noe som også setter sitt preg på det arbeidet som utføres. Ved føring av arbeidsregnskapene ble det ikke tatt hensyn til i hvilken grad arbeidet var nødvendig. Det er heller ikke tatt hensyn til hvordan omfanget av arbeid i andre næringer påvirker arbeidsinnsatsen i reindriften.

Arbeidsforbruket i tamreinlagene beregnes i forhold til et fast antall rein per årsverk.

Det beregnede arbeidsforbruket for 2008 er spesifisert i tabell 7.2.3. Ved beregningene er det lagt til grunn at ett årsverk utgjør 1.800 timer.

Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk i 2009

Reinbeite- Område	Timer per enhet	Årsverk per enhet	Årsverk totalt	Rein per årsverk
Polmak/Varanger	2 841	1,58	73	338
Karasjok	3 584	1,99	269	231
Øst-Finnmark ¹⁾	3 376	1,88	341	250
Vest-Finnmark	3 463	1,92	404	231
Troms	2 774	1,54	71	163
Nordland	2 850	1,58	71	210
Nord-Trøndelag	2 488	1,38	55	219
Sør-Tr./Hedmark	2 410	1,34	40	338
Tamreinlag			33	
Totalt			1 016	

Tabell 7.2.3 viser store variasjoner i beregnet arbeidsforbruk mellom reinbeiteområdene. Målt i timer og årsverk per enhet, har Sør-Trøndelag/Hedmark det laveste arbeidsforbruket (2.410 timer og 1,34 årsverk) og Karasjok det høyeste (henholdsvis 3.584 timer og 1,99 årsverk).

Beregnet antall årsverk i samisk reindrift gir et gjennomsnitt på 1,8 årsverk per siidaandel.

Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) den siste femårsperioden er vist i tabell 7.2.4.

Tabell 7.2.4 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2005-09

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008	2009
Polmak/Varanger	69	70	71	72	73
Karasjok	266	267	270	271	269
Øst-Finnmark	336	337	341	343	341
Vest-Finnmark	428	410	413	417	404
Troms	76	70	71	69	71
Nordland	68	69	69	70	71
Nord-Trøndelag	52	51	53	54	55
Sør-Tr.lag/Hedmark	40	41	40	40	40
Tamreinlag	33	33	33	33	33
Totalt ant. Årsverk	1.033	1.011	1.021	1.021	1016

Tabell 7.2.4 viser en reduksjon i antall årsverk fra 1.033 i 2005 til 1.016 i 2009 (-17 årsverk). Reduksjonen i antall årsverk fra 2005 til 2006 ansees i hovedsak å ha sammenheng med reduksjonen i reintall og antall siidaandeler i forbindelse med reintallstilpasningen i Vest-Finnmark.

Utviklingen i antall siidaandeler de ti siste årene er vist i tabell 7.2.5. Det fremgår av tabellen at det totale antallet siidaandeler økte fra 552 i 1997 til 589 i 2001 (+37 enheter). Fra 2002 til 2008 reduseres antallet enheter til 553 (-36 enheter). Økningen i antall enheter i perioden 1997-2002 har i hovedsak sammenheng med at 52 av de 100 driftsenhetene i Finnmark som gikk ut i omstilling i perioden 1993-97 har gjenopptatt driften, hvorav 48 er registrert med

rein i utgående beholdning. Reduksjonen i antall enheter etter 2002 kan først og fremst forklares ved at til sammen 53 enheter er innløst i perioden 1999 til 2008. Grunnen til at antall årsverk øker til tross for reduksjon i antall siidaandeler anses å henge sammen med økt reintall.

Tabell 7.2.5 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Polmak/Varanger	45	45	45	43	44	43	43	44	46	46
Karasjok	130	138	138	139	140	139	138	138	137	136
Øst-Finnmark	175	183	183	182	184	182	181	182	180	182
Vest-Finnmark	230	242	243	241	240	227	217	216	215	210
Troms	48	50	50	50	50	50	46	46	45	46
Nordland	43	44	44	43	43	43	44	44	44	45
Nord-Trøndelag	39	40	39	37	37	37	36	38	38	40
Sør-Tr.lag/Hedmark	31	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Totalt samisk reindrift	566	589	589	583	584	569	554	556	555	553

1) Tabellen viser antall aktive enheter.

Tabell 7.2.6 viser utviklingen i antall personer i aktive enheter den siste tiårsperioden. Det fremgår av tabellen at antallet personer var lavest i 2002 og høyest i 2009.

Tabell 7.2.6 Antall personer i aktive enheter i samisk reindrift de ti siste årene

Reinbeiteområde	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Polmak/Varanger	200	193	201	203	204	215	215	211	217	233
Karasjok	587	556	560	584	600	646	650	644	666	716
Øst-Finnmark	787	749	761	787	804	861	865	855	883	949
Vest-Finnmark	1.342	1.310	1.283	1.323	1.279	1.297	1.292	1.318	1.322	1425
Troms	171	183	148	154	160	160	154	167	168	179
Nordland	194	199	200	202	201	215	223	217	226	234
Nord-Trøndelag	178	181	172	180	180	175	185	185	183	200
Sør-Tr./Hedmark	150	150	147	148	152	151	152	154	154	158
Totalt samisk reindrift	2.822	2.772	2.711	2.794	2.776	2.859	2.871	2.896	2.936	3145

Likestilling i reindriften

Tabell 7.2.7 viser antall aktive siidaandeler som har kvinnelig innehaver, fordelt etter siidaandelens reintall og siidaandelsinnehaverens alder. Tabell 7.2.8 viser en tilsvarende oversikt over antall siidaandeler som har mannlig innehaver, mens tabell 7.2.9 viser en oversikt over antall felles siidaandelsinnehavere. Beregningene er basert på data fra Melding om reindrift for driftsåret 2008/09. Reintall er hentet fra Melding om reindrift post 1.3.4 Reintall ved driftsårets slutt.

Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2008 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	7	0	4	3	0	3	3	1
Karasjok	25	2	16	7	8	4	13	0
Øst-Finnmark	32	2	20	10	8	7	16	1
Vest-Finnmark	18	3	6	9	2	4	12	0
Troms	8	0	3	4	1	4	3	0
Nordland	5	1	4	1	0	3	2	0
Nord-Trøndelag	6	0	4	2	0	2	4	0
Sør-Tr./Hedmark	6	0	4	2	0	0	6	0
Totalt	75	6	41	28	11	20	43	1

Det fremgår av tabell 7.2.7 at det i 2008 er til sammen 75 kvinnelige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 13% av det totale antallet siidaandelsinnehavere (553). Majoriteten av de kvinnelige innehaverne er mellom 31 og 50 år, og de er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein. Siidaandeler med mer enn 600 rein er redusert med 1 andel siden 2007.

Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2008 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall Enheter	Alder			Reintall			
		< 30	31-50	> 50	<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	30	3	13	14	2	3	16	9
Karasjok	80	9	45	26	8	10	59	3
Øst-Finnmark	110	12	58	40	10	13	75	12
Vest-Finnmark	110	18	65	27	18	21	63	8
Troms	26	3	10	13	0	10	16	0
Nordland	29	2	14	13	4	5	20	0
Nord-Trøndelag	23	2	11	10	1	4	18	0
Sør-Tr./Hedmark	18	2	10	6	0	0	18	0
Totalt	316	39	168	109	33	53	210	20

Tabell 7.2.8 viser at det i 2008 er 316 mannlige siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 57,1 % av det totale antallet innehavere. I likhet med de kvinnelige siidaandelsinnehaverne, er også hoveddelen av de mannlige innehaverne mellom 31 og 50 år, og de er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein. Siidaandeler med mer enn 600 rein har vært stabil siden 2007.

Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2008, fordelt etter siidaandelens reintall

Reinbeite- Område	Antall enheter	Reintall			
		<100	101-250	251-600	> 600
Polmak/Varanger	9	0	0	6	3
Karasjok	33	2	3	20	8
Øst-Finnmark	42	2	3	26	11
Vest-Finnmark	90	3	12	57	18
Troms	12	2	2	8	0
Nordland	10	0	2	8	0
Nord-Trøndelag	10	0	1	9	0
Sør-Tr./Hedmark	6	0	0	6	0
Totalt	170	7	20	114	29

Tabell 7.2.9 viser at det i 2008 er 170 felles siidaandelsinnehavere. Dette utgjør 31 % av det totale antallet innehavere. Hoveddelen av innehaverne er ledere for siidaandeler med mellom 251 og 600 rein. Siidaandeler med mer enn 600 rein har vært stabil siden 2007.

Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2008, etter reineierens kjønn (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall (%)	
	Kvinner	Menn
Polmak/Varanger	20	80
Karasjok	24	76
Øst-Finnmark	23	77
Vest-Finnmark	25	75
Troms	20	80
Nordland	24	76
Nord-Tr.lag	21	79
Sør-Tr./Hedmark	22	78
Totalt	24	76

Tabell 7.2.10 viser at 24 % av reintallet i 2008 står oppført med kvinner som eiere.

Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2008, etter reineierens medlemstype (prosent)

Reinbeite- Område	Fordeling reintall prosent		
	Innehaver	Ektef./sambo.	Andre
Polmak/Varanger	67	9	25
Karasjok	68	6	26
Øst-Finnmark	68	7	25
Vest-Finnmark	60	9	30
Troms	82	4	14
Nordland	73	11	16
Nord-Trøndelag	80	1	19
Sør-Tr./Hedmark	77	7	16
Totalt	67	8	25

Tabell 7.2.11 viser at siidaandelsinnehavere står oppført som eiere av 67 % av reintallet i 2008, mens ektefeller/samboere og andre eier henholdsvis 8 % og 25 % av reintallet.

De senere år har det vært en svært restriktiv linje når det gjelder nyetablering av siidaandeler. Dette innebærer at unge utøvere i liten grad har fått etablere egne enheter. I stedet velger mange å drive reindrift innenfor den siidaandelen de tilhører. Tabell 7.2.12 viser totalt antall siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, fordelt etter kjønn og reinbeiteområde.

Tabell 7.2.12 Siidaandelsmedlemmer i 2008 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn

Reinbeiteområde	Kvinner	Menn	Totalt
Polmak/Varanger	33	37	70
Karasjok	90	106	196
Øst-Finnmark	123	143	266
Vest-Finnmark	244	248	492
Troms	18	36	54
Nordland	30	29	59
Nord-Trøndelag	32	38	70
Sør-Tr./Hedmark	20	29	49
Totalt	467	523	990
Prosent	47%	53%	100%

Tabell 7.2.12 viser at det i 2008 er totalt 990 registrerte siidaandelsmedlemmer i aldersgruppen 15 til 35 år, hvorav 47% er kvinner og 53% er menn. Dette utgjør 31 % av det totale antallet siidaandelsmedlemmer.

8. Vurderinger av materialet

8.1 Vurderinger av situasjonen i de ulike reinbeiteområdene og sonene

Økonomisk utvalg ser det som sin hovedoppgave å peke på hovedtrekk i reindriftens økonomiske utvikling i forhold til mål og virkemidler for næringen. Primært er det en oppgave å legge frem regnskap for siste år, og prognose for utviklingen det påfølgende året. Utvalget peker også på mer generelle og langsiktige utviklingstrekk som antas å ha betydning for partenes utforming av reindriftpolitikken.

Forskjellene innenfor de enkelte reinbeiteområdene kan ofte være større enn mellom reinbeiteområdene. Likevel er det slik at den økonomiske utviklingen varierer mellom områdene, og at det er klare regionale forskjeller. Utvalget vil derfor gi en særskilt oversikt over utviklingen i hvert enkelt reinbeiteområde.

Hovedfokus for fremstillingen i dette kapitlet er utviklingen for følgende poster:

- Kjøttinntekter (ikke korrigert for endringer i reinhjordverdien)
- Kostnader
- Statstilskudd
- Erstatninger

Kjøttinntektene omfatter slakt ved slakterier og beregnet privat forbruk og omsetning. Fra og med 1997 er 20 dyr per siidaandel og 50 dyr totalt for tamreinlagene grunnlag for beregning av privat forbruk og omsetning.

Kostnadene omfatter siidaandel kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag. Som følge av endringer i næringsoppgavene og i slakterienes avregningssystem, er ikke kostnadene fra 2003 og utover direkte sammenlignbare med kostnadene for tidligere år.

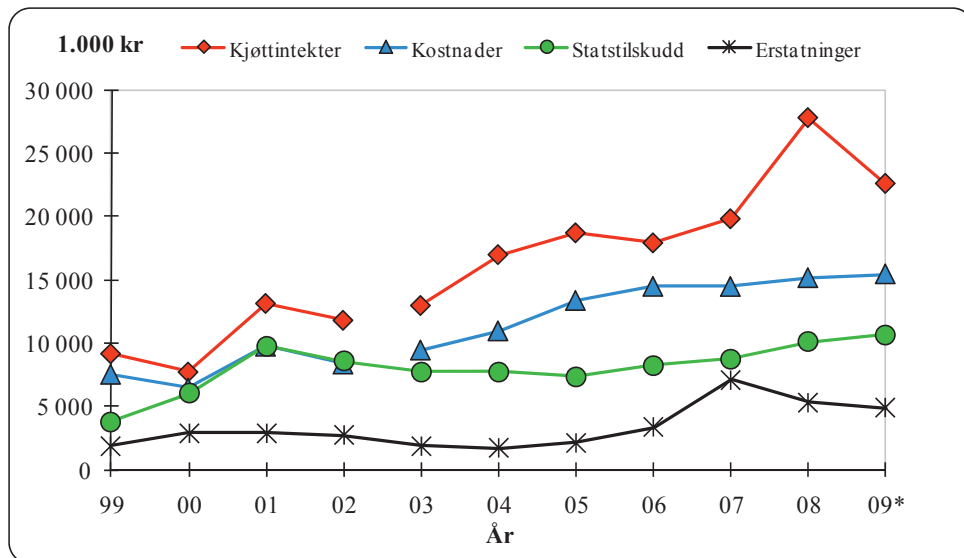
Med bakgrunn at de fleste slakteriene fra og med driftsåret 2002/2003 har rapportert bruttopriser, er det i figurene merket ett brudd i linjen mellom 2002 og 2003.

Statstilskuddene omfatter ordinære tilskudd, andre tilskudd, tiltak mot radioaktivitet, tilskudd til næringskombinasjoner. Innløsning av siidaandel er inkludert fra og med 2000, Verdiskapningsprogrammet fra og med 2001, og konfliktdependende tiltak i forhold til rovvilt fra og med 2007.

Erstatninger omfatter erstatninger for tap av rein og erstatninger for arealinngrep. I erstatninger for tap av rein inngår rovvilterstatninger, erstatninger for rein drept av tog og eventuelt erstatninger over reindriftsavtalen for uvanlig store tap. Fra og med 1999 inngår også beregnede erstatninger fra forsikringsselskapene for rein drept av bil. Det bemerkes at det er knyttet usikkerhet til budsjetterte erstatninger for 2009. Videre inngår ikke eventuelle erstatninger for arealinngrep i budsjett for 2009.

Det gjøres oppmerksom på at det er brukt ulik skalering på y-aksen i figurene i kapittel 8.1, og at budsjettall på områdenivå er innarbeidet i figurene. Sistnevnte ble gjort for første gang i fjorårets publikasjon. Det understrekes at den områdevisse fordelingen av budsjettallene er usikker.

Polmak/Varanger

Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 1999-2009 (*Budsjettall for 2009) (2008-kroner)

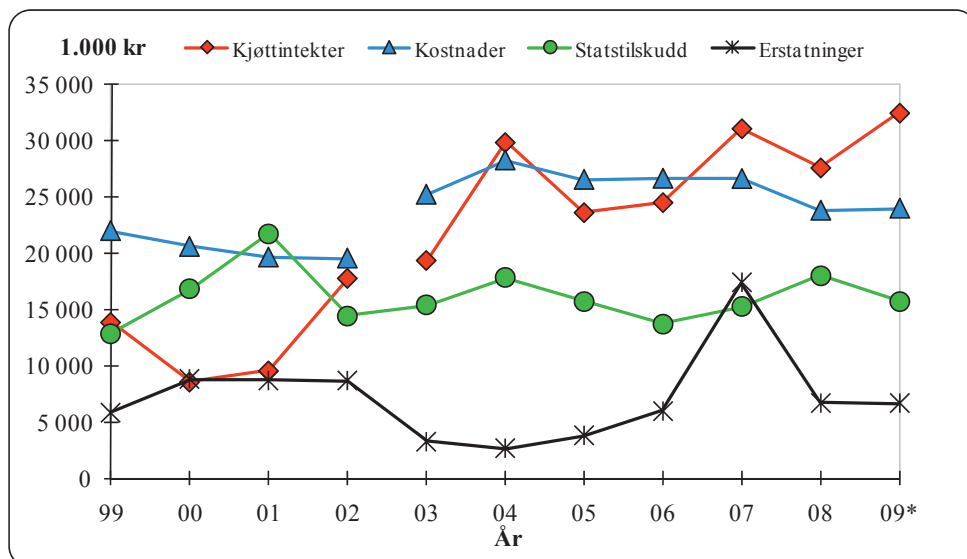
Figur 8.1.1 viser at kjøttinntektene i Polmak/Varanger har hatt en jevn stigning siden 2003, og har i hele sammenligningsperioden vært høyere enn kostnadene. Statstilskuddene har vært på omtrent samme nivå siden 2001, mens erstatningene har økt mot slutten av perioden. Økningen i kjøttinntektene de senere årene må ses i sammenheng med økt produksjon og økte priser. Prognosene hittil for 2009 tyder på en nedgang i slaktevolum.

Kostnadsøkningen fra 2003 til 2008 kan i hovedsak knyttes til postene varekjøp, utstyr og kjøretøy/maskiner. På bakgrunn av dette kan man si at prisstigning og økte slakteuttak gjennom perioden er årsaker til økningen i kostnadsnivå.

Fra 1998 til 2001 økte statstilskuddene vesentlig. Dette har i hovedsak sammenheng med at tilslagsprosenten for tilskudd til siidaandeler i løpet av en femårsperiode økte fra vel 50 % til 89 % i driftsåret 2000/01. I perioden 2002-08 har statstilskuddene vært relativt stabile.

En helhetsvurdering tilsier at økonomien i reindriften i Polmak/Varanger har vært best etter 2003, hvor statstilskuddene har vært relativt stabile mens kjøttinntektene har vært sterkt økende. Tilsvarende de øvrige reinbeiteområdene har Polmak/Varanger hatt en sterk prisstigning på kjøtt. Økonomien har vært klart bedre gjennom hele sammenligningsperioden i Polmak/Varanger enn i de øvrige områdene, unntatt i Sør-Trøndelag/Hedmark. Et sunnhetstegn for økonomien er det også at kjøttinntektene har vært høyere enn de øvrige av totalregnskapets hovedposter gjennom hele perioden.

Karasjok

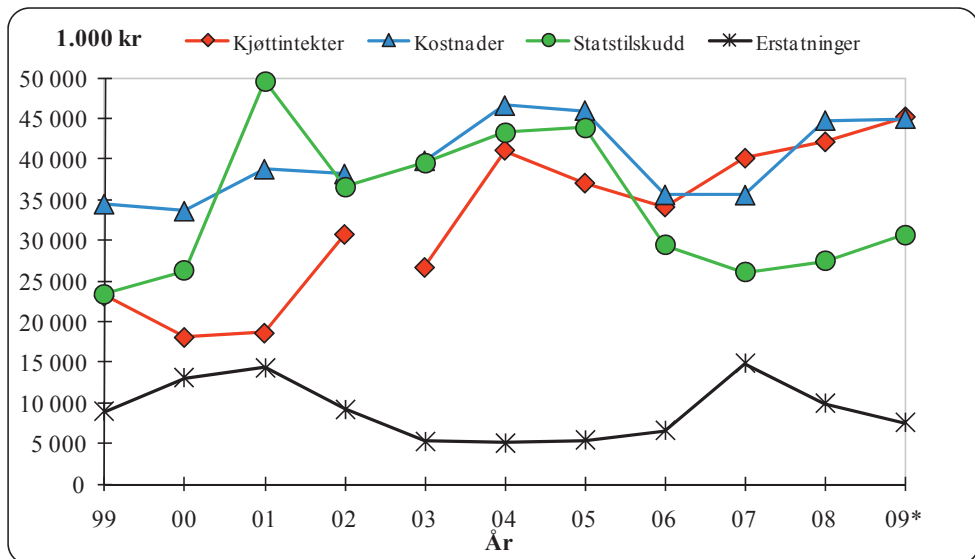

Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 1999-2009 (*Budsjetttall for 2009) (2008-kroner)

Kjøttinntektene i Karasjok avtok betydelig på slutten av 1990-tallet. Fra 2001 økte både kjøttinntektene og reintallet mot 2004, før vi ser en reduksjon i kjøttinntektene i 2005 og 2006, etterfulgt av en ny økning av kjøttinntektene i 2007. Kostnadene var i begynnelsen av sammenligningsperioden betydelig høyere enn kjøttinntektene, mens de i slutten av perioden er på omtrent samme nivå. Statstilskuddene har variert noe fra år til år, men har fra 2001 avtatt noe. Erstatningene har vært ganske stabile, med en økning i midten og slutten av perioden. Økningen i 2007 skyldes i hovedsak erstatning for arealinngrep.

En medvirkende årsak til at statstilskuddene var på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden i 2001, er at tilslagsprosenten for tilskudd til siidaandeler var på sitt høyeste nivå dette året (81 %).

En helhetsvurdering av situasjonen tilsier at økonomien i reindriften i Karasjok var best i slutten av sammenligningsperioden. I begynnelsen av sammenligningsperioden har kostnadene vært vesentlig høyere enn kjøttinntektene, og næringen har i stor grad vært avhengig av statstilskudd og erstatninger. Dette har sammenheng med vanskelige beite- og driftsforhold og store rovdyrtap. Etter 2001 er imidlertid situasjonen forbedret, som følge av en økning i kjøttinntektene. I 2004 er kjøttinntektene for første gang større enn både kostnader, statstilskudd og erstatninger. Området har flest likhetstrekk med Vest-Finnmark, bortsett fra at statstilskuddene er betydelig høyere i Vest-Finnmark enn i Karasjok.

Vest-Finnmark

Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 1999-2009 (*Budsjettall for 2009) (2008-kroner)

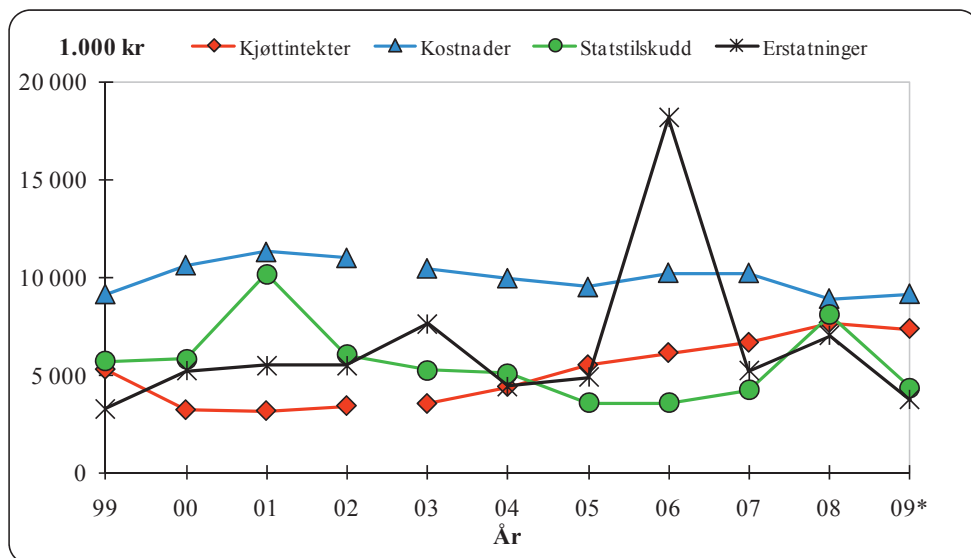
Kjøttinntektene har økt i løpet av sett sammenligningsperioden, med en viss variasjon mellom år. Kostnadene var betydelig høyere enn kjøttinntektene i begynnelsen av sammenligningsperioden og fram til 2004. I 2006 tangerer kostnadene og kjøttinntektene, og i 2007 er kjøttinntektene for første gang høyere enn kostnadene.

Statstilskuddene har vært variable i sammenligningsperioden. Hovedtendensen er likevel økende statstilskudd fram til 2005 og en betydelig nedgang i slutten av perioden.

Erstatningene har vært relativt stabile i hele sammenligningsperioden.

Totalt viser utviklingen at reindriftsøkonomien i Vest-Finnmark var sunnest i 2007, hvor kjøttinntektene tangerer kostnadene og er høyere enn både statstilskudd og erstatninger. For 2008 og 2009 har kostnadene igjen økt, og er høyere enn kjøttinntektene.

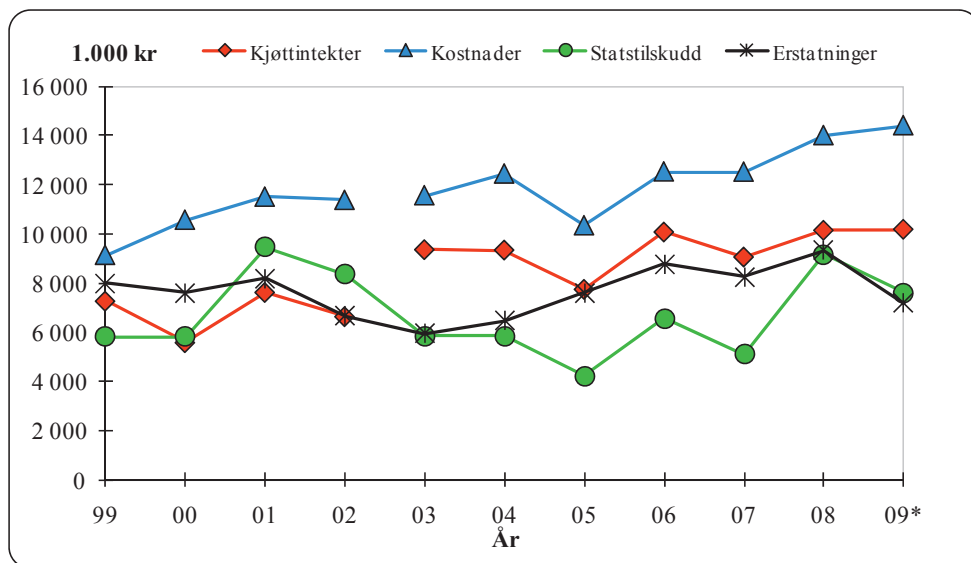
Troms

Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 1999-2009 (*Budsjetttall for 2009) (2008-kroner)

Kjøttinntektene i Troms har hatt en svak økning siden 2003 og frem mot 2008. Bortsett fra i 06 hvor erstatningene har økt betydelig, har kostnadene vært større enn kjøttinntektene, statstilskuddene og erstatningene gjennom hele perioden. Årsaken til dette er en engangsutbetaling for arealerstatning til ett reinbeitedistrikt i Troms. Statstilskuddene har variert noe fra år til år. For 2008 er statstilskuddene på sitt høyeste nivå siden 2001.

Den økonomiske situasjonen i Troms har i mange år skilt seg ut fra de øvrige reinbeiteområdene. Selv om det er en forbedring etter 2003 – med økte kjøttinntekter og reduserte kostnader og statstilskudd – er økonomien i reindriften i Troms fortsatt svak. Omleggingen i tilskuddsordningene fra og med driftsåret 2003/04, med økt fokus på produksjon og omsetning, har bidratt til en positiv utvikling i området. Sammen med en økning i reintallet og bedre tilrettelegging av slaktemulighetene, bør dette danne grunnlag for å styrke økonomien i årene fremover.

Nordland

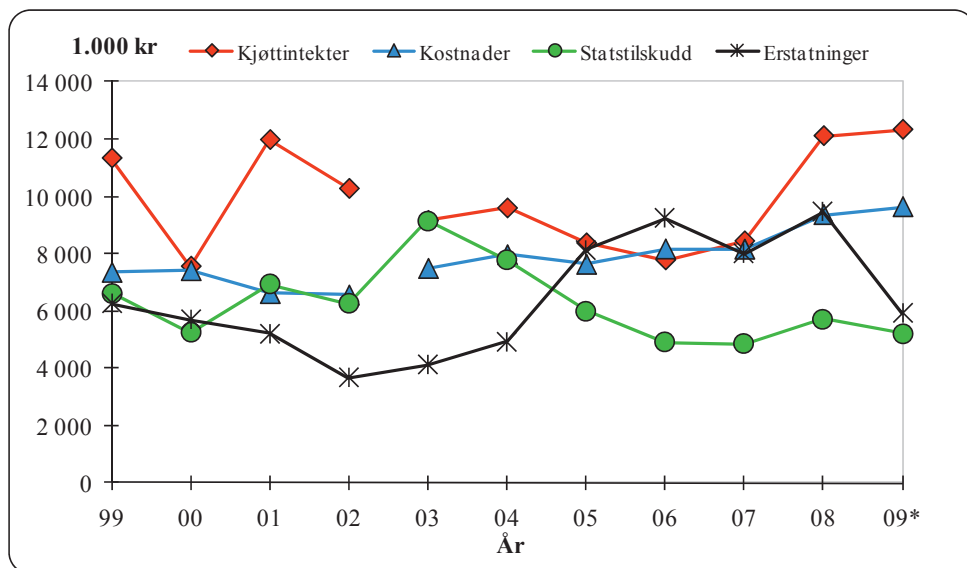
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 1999-2009 (*Budsjettall for 2009) (2008-kroner)

Kjøttinntektene har i slutten av sammenligningsperioden vært relativt stabile med mindre svingninger mellom enkeltår.

Kostnadene har i hele perioden vært høyere enn kjøttinntektene, og har vært økende siden 2005. Statstilskuddene viser en reduksjon fra 2001 til 2005. For 2008 er statstilskuddene igjen på sitt høyeste nivå siden 2001. Erstatningene har vært relativt stabile i løpet av sammenligningsperioden. For 2008 ligger imidlertid erstatninger på sitt høyeste nivå for sammenligningsperioden.

Totalt sett er den økonomiske utviklingen i Nordland sammenlignbar med utviklingen i Troms med et kostnadsnivå som overstiger kjøttinntektene og store rovvilterstatninger.

Nord-Trøndelag

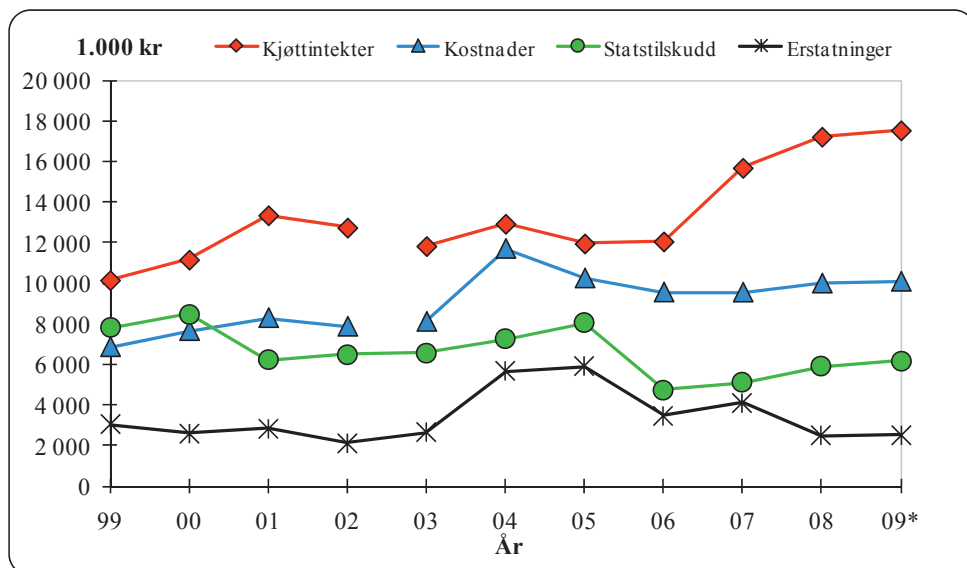

Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 1999-2009 (*Budsjettall for 2009) (2008-kroner)

Perioden sett under ett har kjøttinntektene vist en varierende tendens i Nord-Trøndelag, med lave verdier i 2000 og 2006, og høye verdier i 1999, 2001 og 2007. Etter 2003 har kjøttinntektene variert mindre, men for 2008 er kjøttinntektene igjen på samme nivå som i 2001. Deler av variasjonen kan forklares med forskyvninger i slaktetidspunkt innenfor driftsårene. Kostnadene har hatt en svak stigning i sammenligningsperioden. I 2006 viser figuren at kostnadene har vært større enn kjøttinntektene.

I likhet med kostnadene, har statstilskuddene vært på et relativt stabilt nivå fram til 2002. I 2003 er det en topp, mens tilskuddene reduseres betydelig fra 2003 og ut sammenligningsperioden. Erstatningene økte betraktelig fram til 2006. Økningen i erstatninger mot 2006 skyldes i hovedsak store rovvilttap. I 2006 var erstatningen høyere enn både kjøttinntekter, kostnader og statstilskuddene som følge av erstatninger for store tap av rein. I 2008 var erstatningene igjen på samme nivå.

Til tross for at kjøttinntektene stort sett er høyere enn kostnadene gjennom hele sammenligningsperioden, viser figuren totalt sett, med unntak av 2008, en negativ utvikling for økonomien i Nord-Trøndelag etter 2001.

Sør-Trøndelag/Hedmark

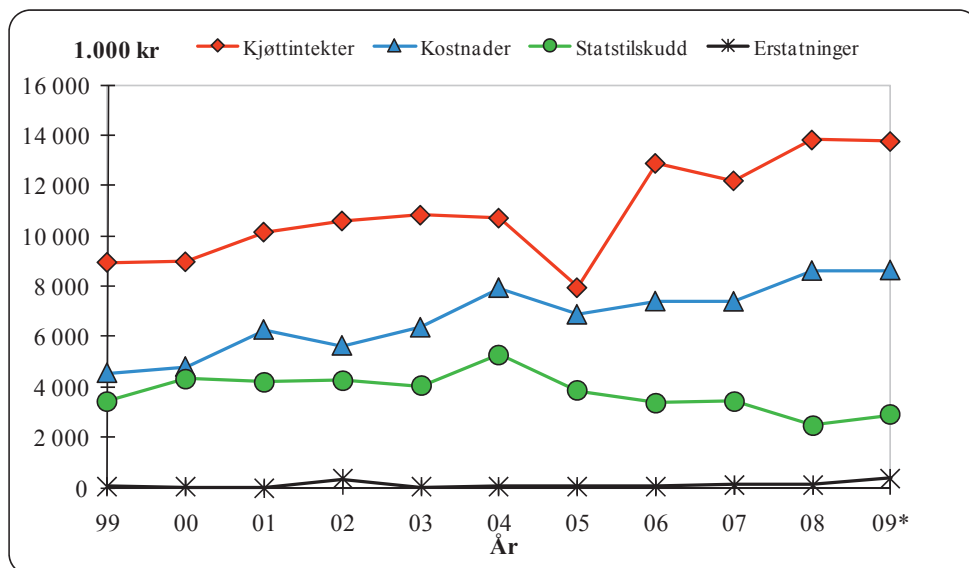
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 1999-2009 (*Budsjettall for 2009) (2008-kroner)

Kjøttinntektene har vært relativt stabile i sammenligningsperioden med en topp i 2008. Gjennom hele perioden har kjøttinntektene vært høyere enn både kostnader, statstilskudd og erstatninger.

Kostnadene har variert noe, men har de siste årene vært stabile. Statstilskuddene har variert noe fra år til år med en betydelig reduksjon i 2006, og en økende tendens igjen mot 2009. Erstatningsutbetalingene var stabile fram til 2003, og har i slutten av perioden variert noe, som følge av økte rovvilttap.

Utviklingen i Sør-Trøndelag/Hedmark er preget av stor stabilitet og forutsigbarhet. I likehet med Polmak/Varanger, er kjøttinntektene høyere enn både kostnader, erstatninger og statstilskudd i hele sammenligningsperioden. Den økonomiske utviklingen viser en positiv tendens.

Tamreinlag

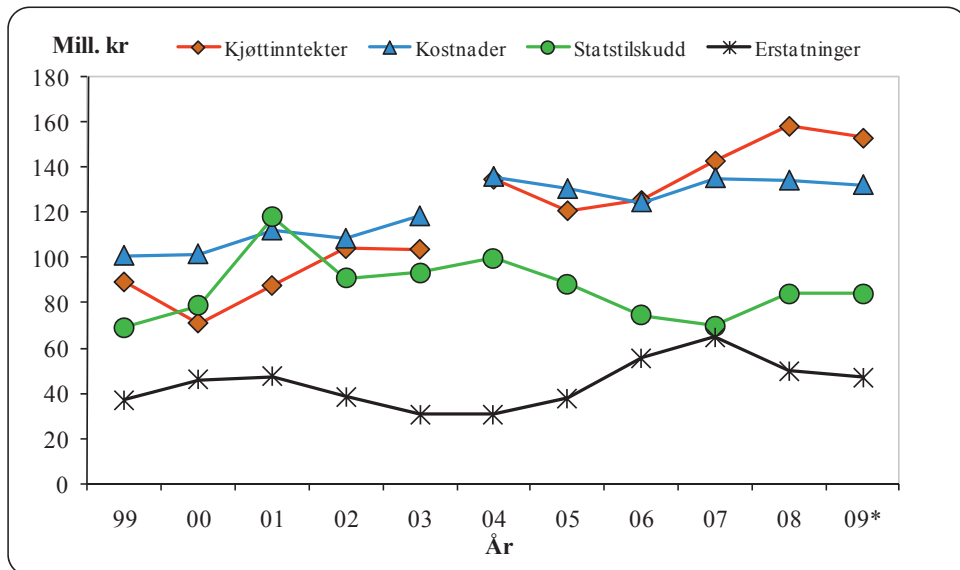
Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 1999-2009 (*Budsjetttall for 2009) (2008-kroner)

Kjøttinntektene i tamreinlagene har vært relativt stabile i sammenligningsperioden, bortsett fra de siste årene hvor det har vært variasjoner. Gjennom hele perioden, bortsett fra i 2005, har kjøttinntektene vært betydelig høyere enn både kostnader, statstilskudd og erstatninger. For 2008 er kjøttinntektene på sitt høyeste nivå i sammenligningsperioden. Kostnadene, statstilskuddene og erstatninger har vært relativt stabile i hele sammenligningsperioden.

Den økonomiske situasjonen i tamreinlagene er god i hele perioden, med en kortvarig negativ utvikling fra 2004 til 2005.

8.2 Generelle vurderinger

I dette avsnittet vurderes den økonomiske utviklingen i reindriftsnæringen med utgangspunkt i sentrale poster i totalregnskapet. Figurene 8.2.1 og 8.2.2 danner grunnlaget for vurderingene.

Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i perioden 1999-2009 (*Budsjetttall for 2009) (2008-kroner)

Kjøttinntektene har økt gjennom hele sammenligningsperioden, dette skyldes økt slaktekvantum og økte priser de siste årene. Kostnadene har hatt en svak økning gjennom sammenligningsperioden.

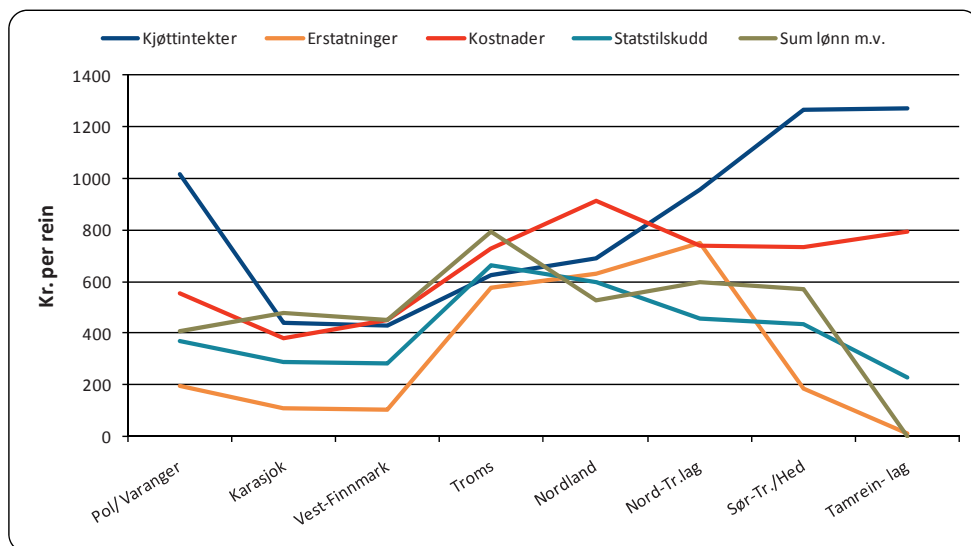
De samlede erstatningene økte noe i begynnelsen av sammenligningsperioden, og hadde en tilsvarende reduksjon i midten av perioden. Økningene i 2006 og 2007 må sees i sammenheng med engangsutbetalinger for arealinngrep i Troms og Finnmark.

Statstilskuddene målt i faste priser varierte noe i begynnelsen av perioden, og hadde en topp i 2001 som har sammenheng med at både de ekstraordinære og de ordinære tilskuddene var på topp i sammenligningsperioden dette året. Fra 2001 har statstilskuddene stort sett avtatt fra år til år, og var på sitt laveste nivå i 2007. Årsaken til det lave nivået i 2007 er omleggingen av tilskuddene over reindriftsavtalen. Den forventede økningen i 2008 kommer av det høye slakteuttaket i 2007.

Reindriftsnæringen har hatt en forholdsvis svak økonomi i hele sammenligningsperioden. Kjøttinntektene har i det vesentligste vært lavere enn kostnadene, og man har i stor grad vært avhengig av statstilskudd og erstatninger. Det påpekes imidlertid at den økonomiske situasjonen er vesentlig forbedret i slutten av sammenligningsperioden – siden 2002 har kjøttinntektene vært på om lag samme nivå som kostnadene, og de har blitt vesentlig høyere enn statstilskuddene. Siden 2006 har kjøttinntektene vært høyere enn kostnadene. Prisutviklingen for kjøtt har de siste årene vært positiv slik at forholdene ligger bra til rette for at flere distrikt kan utnytte den gode markedssituasjonen og øke sitt slakteuttak. Ser man

tilbake på 2007 kan man si at omleggingen av tilskuddsordningen hadde ønsket effekt mht slakteuttak.

Figur 8.2.2 viser fordelingen av totalregnskapets hovedposter i 2008 etter reinbeiteområde og reintall. Som det fremgår av kapittel 7.1, har "sum lønn m.v. utenfor reindriften" stor betydning for økonomien i næringen. For å gi et inntrykk av *hvor stor* betydning disse inntektene har, er også sum lønn m.v. tatt med i figuren.

Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og "sum lønn m.v. utenfor næringen" i 2008 etter reintall (kr per rein)

Det fremgår av figuren at Polmak/Varanger, Sør-Trøndelag/Hedmark og tamreinlagene har den beste økonomien i næringen. Felles for disse områdene er at kjøttinntektene per rein er større enn kostnadene, statstilskuddene og erstatningene per rein.

Når det gjelder Karasjok, Vest-Finnmark og Troms viser figuren at kjøttinntekter, kostnader og sum lønn m.v. utenfor reindriften ligger på tilnærmet samme nivå. Erstatningene per rein er høyest i Troms og lavest i Vest-Finnmark, Karasjok og Tamreinlagene. Statstilskuddene per rein er høyest i Troms og lavest i Karasjok og Vest-Finnmark.

Troms og Nordland skiller seg ut som reinbeiteområdet med den svakeste økonomien i næringen, ettersom kostnadene per rein ligger klart høyest, kombinert med lave kjøttinntekter per rein.

Figuren viser for øvrig at sum lønn m.v. utenfor reindriften har størst betydning i Troms.

Vedlegg

1. Tabeller

Tabell 1 Kjøttinntekter i 2008 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	Antall slakt	Snittvekt (kg/rein)	Kvantum (tonn)	Snittpris (kr/kg)	Verdi (1000 kr)
Polmak/ Varanger	16 717	21,76	364	76,25	27 738
Karasjok øst	7 124	22,20	158	74,50	11 783
Karasjok vest	9 274	23,16	215	73,38	15 761
Øst-Finnmark	33 115	22,25	737	75,14	55 282
Kautokeino øst	8 875	21,73	193	76,73	14 799
Kautokeino midt	9 859	20,96	207	70,12	14 491
Kautokeino vest	7 973	20,83	166	76,34	12 677
Vest-Finnmark	26 707	21,18	566	74,32	42 061
Troms	2 789	33,66	94	81,32	7 635
Nordland	4 248	30,28	129	78,72	10 127
Nord-Trøndelag	5 724	25,56	146	82,73	12 106
Sør-Tr./ Hedmark	8 045	25,71	207	83,29	17 223
Tamreinlag	6 553	27,85	182	75,75	13 823
Totalt	87 181	23,63	2 060	76,79	158 257

Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2004-08 (1.000 kr)

	2004	2005	2006	2007	2008
<i>-Antall slakt</i>					
Slakteri	79 131	71 663	68 835	73 890	76 031
Privat	11 730	11 430	11 130	11 170	11 150
Sum antall slakt	90 861	83 093	79 965	85 060	87 181
Gj.snitt vekt (kg) ¹⁾	25,20	24,85	24,90	24,34	23,63
Produksjon (tonn)	2 290	2 065	1 991	2 070	2 060
Gj.sn.pris (kr/kg)	53,16	53,69	59,10	65,32	76,79
Verdi (1.000 kr)	121 708	110 841	117 666	135 225	158 230

1) Inklusive beregnet privat forbruk og omsetning

Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2005-08 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2005	2006	2007	2008
Polmak/Varanger	6 199	6 771	7 326	7 480
Karasjok øst	12 472	3 596	3 946	5 630
Karasjok vest		5 513	5 927	6 434
Øst-Finnmark	18 672	15 880	17 198	19 544
Kautokeino øst		5 129	4 531	5 398
Kautokeino midt		5 612	6 818	7 290
Kautokeino vest		3 546	3 769	5 174
Vest-Finnmark	22 476	14 286	15 118	17 863
Troms	2 645	2 325	2 623	2 662
Nordland	3 313	2 656	2 867	3 257
Nord-Trøndelag	4 233	2 990	2 776	3 584
Sør-Tr./Hedmark	6 808	4 185	4 664	5 328
Tamreinlag	2 323	2 201	2 307	2 455
Totalt:	60 469	44 523	47 554	54 691

Tabell 4 Inntektsoverføringer per siidaandel i 2007 (1.000 kr)

Reinbeiteområde	2008		
	Prod. avh.	Andre	Totalt
Polmak/Varanger	156 338	57 565	213 903
Karasjok øst	93 048	25 883	118 930
Karasjok vest	64 436	37 537	101 973
Øst-Finnmark	313 821	40 799	136 112
Kautokeino øst	77 705	41 011	118 716
Kautokeino midt	64 919	42 794	107 713
Kautokeino vest	75 301	35 262	110 563
Vest-Finnmark	217 925	42 626	113 955
Troms	49 371	100 078	149 449
Nordland	54 470	83 958	138 429
Nord-Trøndelag	79 513	29 172	108 685
Sør-Tr./Hedmark	152 940	29 650	182 590
Sum tilskudd per siidaandel	868 040	49 528	133 835

Tabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1987-2008 (1.000 kr)

År	Anlegg/ føring/tap	Tidlig slakt	Kostholds- kompensasjon	Nedføring	Totalt
1987	1 319	0	1 050	0	2 369
1988	2 010	0	2 651	0	4 661
1989	3 123	0	3 214	0	6 337
1990	1 833	0	3 281	0	5 114
1991	2 200	0	2 515	0	4 715
1992	2 811	0	1 358	0	4 169
1993	2 306	682	1 276	0	4 264
1994	1 017	1 360	1 492	0	3 869
1995	3 352	2 005	1 217	0	6 574
1996	1 702	778	855	0	3 334
1997	867	1 892	866	0	3 625
1998	1 613	1 312	807	0	3 732
1999	1 276	1 560	806	0	3 633
2000	554	1 597	618	30	2 799
2001	498	1 456	775	192	2 921
2002	173	1 234	403	85	1 894
2003	270	1 186	1 021	180	2 657
2004	310	1 013	707	197	2 227
2005	186	1 673	686	0	2 545
2006	0	1 075	156	0	1 231
2007	404	812	434	97	1 746
2008	343	156	132	0	631

Tabell 6 Erstatninger for tap av rein 2004-08 (1.000 kr)

Finansieringskilde	2004	2005	2006	2007	2008
DN - tap rovvilt	20 428	26 401	32 570	39 511	34 869
Jernbaneløst - tap tog	601	1 351	731	1 473	1 081
Forsikringselskaper - tap bil	1 384	1 722	1 833	2 036	2 843
Reindrifftsavtalen - andre store tap	0	0	0	0	0
Totalt	22 414	29 474	35 134	43 020	38 793

2. Tabelloversikt

Sammendrag	1
Čoahkkáigeassu	3
3. Grunnlag og forutsetninger	8
<i>Tabell 3.2.1 Prosentvis fordeling av antall oppnådde reindriftsfradrag for 2007, etter fradragenes størrelse.....</i>	<i>15</i>
4. Totalregnskap 2007 og budsjett 2008	16
<i>Tabell 4.1.1 Kjøttinntekter i 2007 og 2006 (1.000 kr)</i>	<i>16</i>
<i>Tabell 4.1.2 Fordeling av antall slakt til slakteri mellom ulike sesonger</i>	<i>17</i>
<i>Tabell 4.1.3 Utvikling i gjennomsnittsvekter (slakt til slakteri) i perioden 2003-07 (kg)</i>	<i>18</i>
<i>Tabell 4.1.4 Gjennomsnittlige slaktevekter (slakt til slakteri) for kalv, voksne dyr og totalt i 2006 og 2007 (kg).....</i>	<i>18</i>
<i>Tabell 4.1.5 Prisutvikling i perioden 2003-07, og endring fra 2006 til 2007 (kr per kg kjøtt omsatt via slakteri)</i>	<i>19</i>
<i>Tabell 4.1.6. Utvikling i verdien av den totale kjøttproduksjonen i perioden 2003-07 (1.000 kr)</i>	<i>20</i>
<i>Tabell 4.1.7 Korrigert reintall per 31. mars i perioden 2003-07, og beregnet korrigert reintall per 31. mars 2008</i>	<i>22</i>
<i>Tabell 4.1.8 Produksjon, bestand og verdi i perioden 2003-07.....</i>	<i>23</i>
<i>Tabell 4.1.9 Verdi av endring i reinhjorden for perioden 1. januar - 31. desember i 2007 og 2006</i>	<i>23</i>
<i>Tabell 4.1.10 Binæringsinntekter i perioden 2003-07 (1.000 kr)</i>	<i>24</i>
<i>Tabell 4.1.11 Andre produksjonsbaserte inntekter i 2007 (1.000 kr)</i>	<i>24</i>
<i>Tabell 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2003-07 (1.000 kr)</i>	<i>25</i>
<i>Tabell 4.2.2 Inntektsoverføringer i 2007 etter inntektspost (1.000 kr)</i>	<i>26</i>
<i>Tabell 4.2.2 forts. Inntektsoverføringer i 2007 etter inntektspost (1.000 kr) fordelt på soner</i>	<i>27</i>
<i>Tabell 4.2.3 Tilskudd til næringskombinasjoner i perioden 2003-07 (1.000 kr)</i>	<i>29</i>
<i>Tabell 4.2.4 Utbetalinger over Verdiskapingsprogram (1.000 kr)</i>	<i>30</i>
<i>Tabell 4.2.5 Tiltak mot radioaktivitet i 2007 etter tiltakstype (1.000 kr)</i>	<i>30</i>
<i>Tabell 4.2.6 Forebyggende tiltak mot rovvilt etter tiltakstype (1.000 kr)</i>	<i>31</i>
<i>Tabell 4.3.1 Erstatning for tap av rein i perioden 2004-07 (1.000 kr)</i>	<i>32</i>
<i>Tabell 4.3.2 Erstatning for arealinngrep i perioden 2004-07 (1.000 kr).....</i>	<i>33</i>
<i>Tabell 4.4.1 Siidaandelenes kostnader i perioden 2004-07 (1.000 kr)</i>	<i>34</i>
<i>Tabell 4.4.2 Siidaandelenes kostnader i 2007 etter kostnadsart (1.000 kr).....</i>	<i>35</i>
<i>Tabell 4.4.2 forts Siidaandelenes kostnader i 2007 fordelt på soner i Finnmark.....</i>	<i>35</i>
<i>Tabell 4.4.3 Avgifter i reindrifta 2004-2007 (1.000 kr) .. Feil! Bokmerke er ikke definert.</i>	
<i>Tabell 4.4.4 Felleskostnader i perioden 2004-07 (1.000 kr)</i>	<i>36</i>
<i>Tabell 4.4.5 Felleskostnader i 2007 etter kostnadsart (1.000 kr)</i>	<i>37</i>
<i>Tabell 4.4.6 Tamreinlagenes totale kostnader i perioden 2004-07 (1.000 kr)</i>	<i>38</i>
<i>Tabell 4.4.7 Totale kostnader i 2007 etter kostnadsart (1.000 kr).....</i>	<i>38</i>
<i>Tabell 4.4.7 forts. Totale kostnader i 2007 etter kostnadsart fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr)</i>	<i>39</i>
<i>Tabell 4.5.1 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i 2007 (1.000 kr)</i>	<i>41</i>

Tabell 4.5.2 Siidaandelenes samlede kapitalforhold i perioden 2004-07 (1.000 kr).....	41
Tabell 4.5.3 Rentekostnader i perioden 2004-07 (1.000 kr).....	42
Tabell 4.5.4 Total gjeld, renter og rentesats i samisk reindrift i perioden 2004-07 (1.000 kr).....	43
Tabell 4.6.1 Arbeidsforbruk og antall siidaandeler i 2007.....	43
Tabell 4.7.1 Sammendrag av reindrifens totalregnskap i perioden 2004-07, og endring fra 2006 til 2007 (1.000 kr).....	44
Tabell 4.7.2 Totalregnskap for 2007 fordelt etter reinbeiteområder (1.000 kr).....	46
Tabell 4.7.3 Totalregnskap for 2007 fordelt på soner i Finnmark (1.000 kr).....	48
Tabell 4.7.4 Vederlag for arbeid og egenkapital per årsverk i perioden 2004-07 (kr) ...	49
Tabell 4.7.5 Vederlag for arbeid og egenkapital per siidaandel i perioden 2004-07 (kr)	50
Tabell 4.8.1. Sammendrag av totalregnskapet i perioden 2004-07, budsjett for 2008 og endring fra 2007 til 2008 (1.000 kr).....	55
5. Nærmere om Reindriftsavtalen	57
Tabell 5.3.1 Fordeling av reindriftsavtalens ramme de fem siste avtaleårene (mill. kr).....	59
Tabell 5.3.2 Utbetalinger over reindriftsavtalens ramme de fire siste årene (mill. kr) ...	59
Tabell 5.3.3 Spesifikasjon av rammen for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fem siste avtaleårene (mill. kr).....	60
Tabell 5.3.4 Spesifikasjon av regnskapet for post 75 Kostnadssenkende og direkte tilskudd de fire siste avtaleårene (mill. kr).....	60
Tabell 5.4.1 Fordeling av bevilgninger over Reindrifens utviklingsfond de fire siste årene (1.000 kr).....	61
Tabell 5.4.2 Innvilgede prosjektsøknader over Verdiskapingsprogram for reindrift fra oppstarten og frem til 17.09.08.....	62
Tabell 5.4.3 Innvilgede prosjektsøknader til forskning og veiledning i perioden 2005-08, antall prosjekter og beløp (1.000 kr).....	63
Tabell 5.4.4 Innvilgede prosjektsøknader til konfliktforebyggende tiltak mellom reindrift og jordbruk i perioden 2005-08, antall prosjekter og beløp (1.000 kr).....	64
Tabell 5.5.1 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2007/08 (totalt).....	65
Tabell 5.5.2 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2007/08 (innvilget), og totalt for 2006/07.....	66
Tabell 5.5.3 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag de fem siste driftsårene (tilslagsprosent).....	67
Tabell 5.5.4 Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2007/08 (avslag eller ikke søkt)..... Feil! Bokmerke er ikke definert.	
Tabell 5.5.5 Utbetalte tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag i perioden 2003-07 (utbetalingsår) (1.000 kr).....	70
Tabell 5.5.6 Tilskudd til slakterier de tre siste driftsårene fordelt etter fraktsoner (1.000 kr).....	70
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften	71
Tabell 6.3.1 Oppgitte rovvilttap i forhold til oppgitte totale tap (prosent).....	79
Tabell 6.3.2 Erstattede rovvilttap i forhold til oppgitte rovvilttap (prosent).....	80
Tabell 6.7.2 Eksport av reinkjøtt de fem siste årene (tonn).....	88
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	91
Tabell 7.1.1 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2007, 2006 og 2005 (1.000 kr).....	91

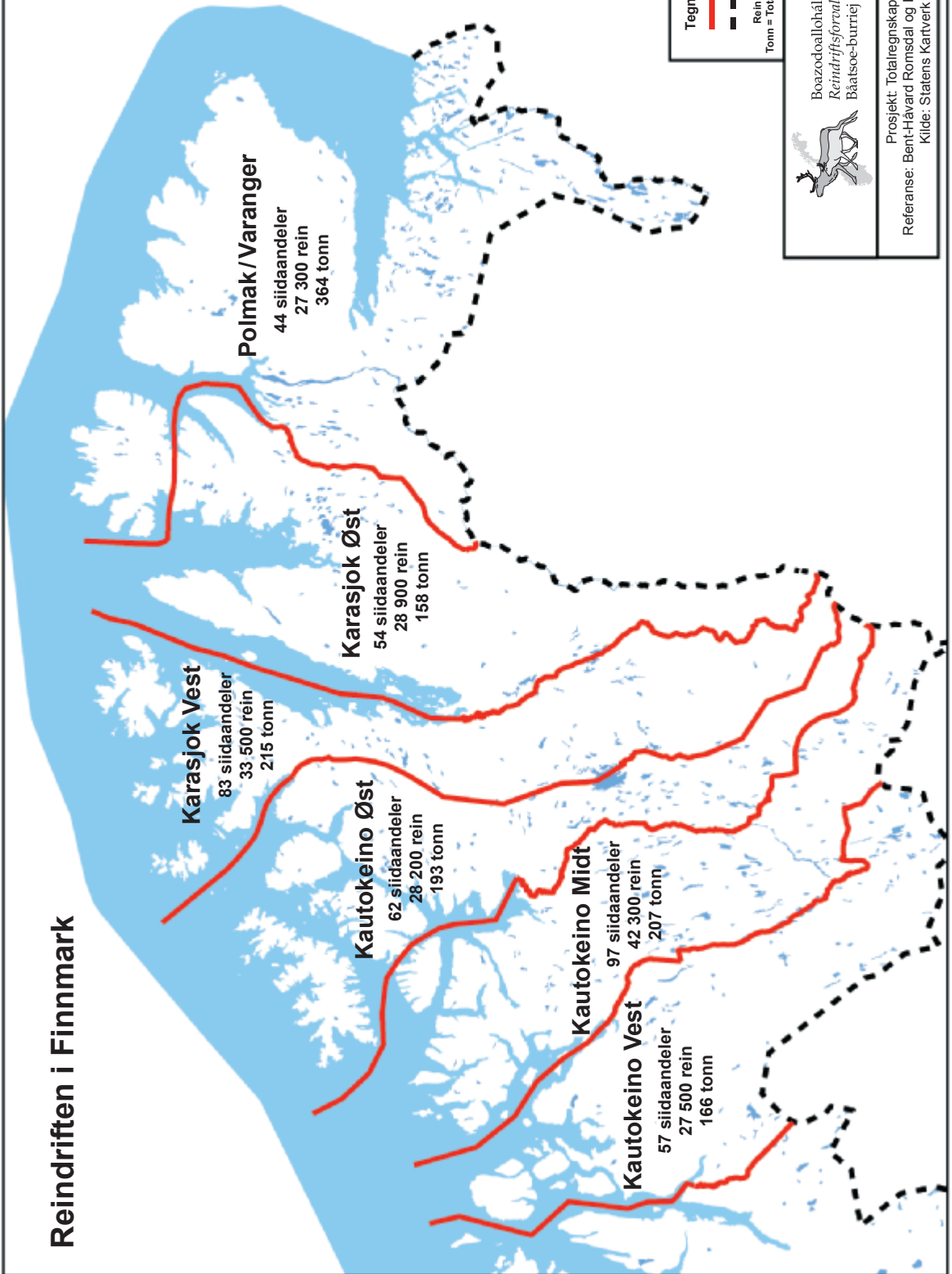
<i>Tabell 7.1.2 Sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2007 for siidaandelsinnehavere med ektefeller og siidaandelsinnehavere uten ektefeller (1.000 kr).....</i>	<i>92</i>
<i>Tabell 7.1.3 Gj.sn sum lønn m.v. utenfor reindriften i 2007 (1.000 kr per siidaandel) ...</i>	<i>92</i>
<i>Tabell 7.1.4 Andel kvinnelige og mannlige siidaandelsinnehavere som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2007 (prosent).....</i>	<i>93</i>
<i>Tabell 7.1.5 Andel kvinnelige og mannlige ektefeller som har lønns- og/eller næringsinntekter utenfor reindriften i 2007 (prosent).....</i>	<i>94</i>
<i>Tabell 7.2.1 Antall personer per enhet (siidaandel/familieenhet)</i>	<i>97</i>
<i>Tabell 7.2.3 Beregnet arbeidsforbruk i 2008.....</i>	<i>98</i>
<i>Tabell 7.2.4 Beregnet arbeidsforbruk (antall årsverk) i perioden 2004-08.....</i>	<i>98</i>
<i>Tabell 7.2.5 Antall siidaandeler i samisk reindrift de ti siste årene</i>	<i>99</i>
<i>Tabell 7.2.6 Antall personer i aktive enheter i samisk reindrift de ti siste årene.....</i>	<i>99</i>
<i>Tabell 7.2.7 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2008 med kvinner som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall</i>	<i>100</i>
<i>Tabell 7.2.8 Antall siidaandeler i samisk reindrift i 2008 med menn som innehavere, fordelt etter siidaandelsinnehaverens alder og siidaandelens reintall</i>	<i>100</i>
<i>Tabell 7.2.9 Antall felles siidaandeler i samisk reindrift i 2008, fordelt etter siidaandelens reintall</i>	<i>101</i>
<i>Tabell 7.2.10 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2008, etter reineierens kjønn (prosent)</i>	<i>101</i>
<i>Tabell 7.2.11 Fordeling av totalt reintall i samisk reindrift i 2008, etter reineierens medlemstype (prosent).....</i>	<i>102</i>
<i>Tabell 7.2.12 Siidaandelsmedlemmer i 2008 i aldersgruppen 15-35 år, fordelt etter kjønn.....</i>	<i>102</i>
Vedlegg	114
<i>Tabell 1 Kjøttinntekter i 2007 (1.000 kr)</i>	<i>114</i>
<i>Tabell 2 Kjøttinntekter i perioden 2003-06 (1.000 kr).....</i>	<i>114</i>
<i>Tabell 3 Ordinære inntektsoverføringer i perioden 2004-07 (1.000 kr).....</i>	<i>115</i>
<i>Tabell 4 Inntektsoverføringer per siidaandel i 2007 (1.000 kr).....</i>	<i>115</i>
<i>Tabell 5 Tiltak mot radioaktivitet i perioden 1987-2007 (1.000 kr).....</i>	<i>116</i>
<i>Tabell 6 Erstatninger for tap av rein 2004-07 (1.000 kr)</i>	<i>116</i>

3. Figuroversikt

4. Totalregnskap 2007 og budsjett 2008	16
Figur 4.1.2 Gjennomsnittlige kjøttinntekter per rein i vårflokk i 2007 (kr per rein).	
Kurven viser produksjon per rein i vårflokk (kg per rein).	21
Figur 4.2.1 Inntektsoverføringer i perioden 2004-07 (1.000 kr)	27
Figur 4.2.2 Gjennomsnittlige inntektsoverføringer per siidaandel og gjennomsnitt for alle områder i 2007 (1.000 kr).....	28
Figur 4.4.1. Gjennomsnittlige kostnader (kr per rein) i perioden 2005-07, etter siidaandelens reintall.	36
Figur 4.4.2 Totale kostnader (eksklusive renter) per rein og per kg kjøtt i 2007	40
Figur 4.4.3 Totale kostnader (eksklusive renter) i perioden 2005-07 (1.000 kr)	40
Tilleggsinformasjon.....	56
5. Nærmere om Reindriftsavtalen.....	57
Figur 5.5.2 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler driftsåret 2007/08 (Tall i 1.000 kr per siidaandel)	68
Figur 5.5.3 Gjennomsnittlige tilskudd til siidaandeler og tamreinlag driftsåret 2006/07 (kr per kg kjøtt)	69
6. Langsiktige utviklingstrekk for reindriften.....	71
Figur 6.1.2. Produsentpris for kjøtt av rein, storfe og sau, eksklusive tilskudd (2007-kroner)	73
Figur 6.1.4 Totalproduksjon (tonn) og produksjon per dyr i vårflokk (kg per rein)	75
Figur 6.2.1 Tilskudd med inntektsvirkning i perioden 1998-2007 (2007-kroner)	76
Figur 6.4.1 Erstatninger i perioden 1998-2007 (2007-kroner)	81
Figur 6.5.1 Kostnadsutviklingen i reindriftsnæringen i perioden 1998-2007 (2007-kroner). Det er brudd i siidaandelens kostnader mellom 2002-2003.	82
Figur 6.5.2 Utvikling i siidaandelens gjennomsnittlige kostnader (søyler) og siidaandelens gjennomsnittlige reintall (2007-kroner). Det er brudd i serien siidaandelens kostnader mellom 2002-2003.	83
Figur 6.5.3 Totale kostnader per kg produsert kjøtt sammenholdt med pris per kg omsatt kjøtt (2007-kroner).....	84
Figur 6.6.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap (2007-kroner) (Produksjonsinntekter er kjøttinntekter korrigert for endringer i reinhjordverdien)	85
Figur 6.6.2 Utvikling i vederlag for arbeid og egenkapital. (2007-kroner) (Beløp i mill. kr er markert på søylene, og den striplete linjen viser gjennomsnittlig vederlag for arbeid og egenkapital i perioden).....	86
Figur 6.7.1 Fordeling mellom innenlandsk produksjon (slakt ved registrerte slakterier) og import i perioden 1998-2007 (tonn)	87
Figur 6.7.2 Reintallsutviklingen i Sverige, Finland og Norge i den siste tiårsperioden (ikke oppdatert for Sverige, mangler sluttstatus).....	88
Figur 6.7.3 Totalt antall registrerte slaktedyr i Sverige, Finland og Norge.....	89
i den siste tiårsperioden	89
7. Husholdsinntekter for reindriftsfamilier	91

Figur 7.2.1 Antall enheter i samisk reindrift i perioden 1950-2008 (familieenheter/driftsenheter/siidaandeler).....	95
Figur 7.2.2 Antall personer i samisk reindrift i perioden 1950-2008.....	96
8. Vurderinger av materialet.....	103
Figur 8.1.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Polmak/Varanger i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner)	104
Figur 8.1.2 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Karasjok i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner)	105
Figur 8.1.3 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Vest-Finnmark i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner)	106
Figur 8.1.4 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Troms i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner).....	107
Figur 8.1.5 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Nordland i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner).....	108
Figur 8.1.6 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Nord-Trøndelag i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner).....	109
Figur 8.1.7 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i Sør-Trøndelag/Hedmark i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner)	110
Figur 8.1.8 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i tamreinlagene i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner).....	111
Figur 8.2.1 Utvikling i størrelsen på en del hovedposter i reindriftens totalregnskap i perioden 1998-2008 (*Budsjettall for 2008) (2007-kroner).....	112
Figur 8.2.2 Fordeling av totalregnskapets hovedposter og ”sum lønn m.v. utenfor næringen” i 2007 etter reintall (kr per rein).....	113
Vedlegg	114

4. Kart over reinbeiteområdene

Tegnforklaring

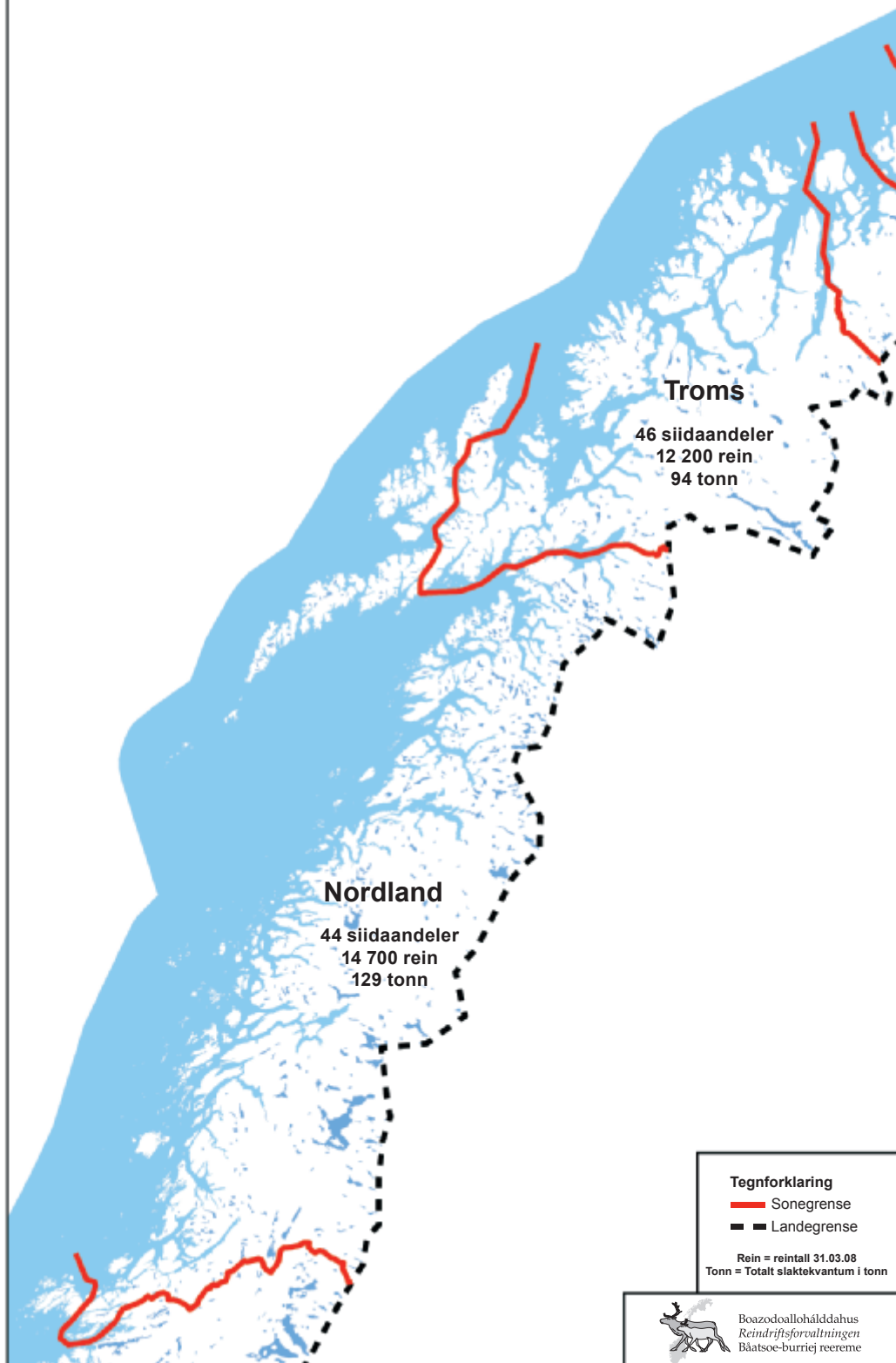
- Sonegrense
- Landegrense

Rein = reinnall 31.03.08
Tonn = Totalt slaktekvantum i tonn

Boazodoallohålddahus
Reindriffforvaltningen
Báátsoe-burriej reereme

Prosjekt: Totalregnskapet
Referanse: Bent-Håvard Romsdal og Håvard A. Hagen
Kilde: Statens Kartverk ©

Reindriften i Troms og Nordland

Reindriften i Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Tamreinlag

Nord-Trøndelag

38 siidaandeler
12 600 rein
146 tonn

Trollheimen

Sør-Trøndelag
(Inkl. Trollheimen)

30 siidaandeler
13 600 rein
207 tonn

Tamreinlagene

10 900 rein
182 tonn

Tegnforklaring

- Sonegrense
- Landegrense

Rein = reintall 31.03.08
Tonn = Totalt slaktekvantum i tonn

Boazodoallohállddahus
Reindriftsforvaltningen
Báátsuo-burriej reereme

5. Ordforklaringer

<i>Aktiv siidaandel</i>	Siidaandel som er oppført med rein i utgående beholdning (per 31. mars) i Melding om reindrift.
<i>Andre tilskudd</i>	Utdanningsstipend, tilskudd til barnehager, avviklingslønn og tilskudd til innløsning av siidaandel.
<i>Binæringsinntekter</i>	Inntekter av duodji, jakt, fiske, bærplukking og annen virksomhet knyttet til reindrift.
<i>Becquerel (Bq)</i>	Måleenhet for radioaktivitet.
<i>Bruttopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, før evt. slakte- og fraktekostnader er trukket fra.
<i>Distriktstilskudd</i>	Direkte tilskudd til reinbeitedistrikter (over Reindriftsavtalen).
<i>Driftsenhet</i>	Nå definert som siidaandel, jf. ny reindriftslov.
<i>Driftstilskudd</i>	Tilskudd til siidaandeler i hele landet (over Reindriftsavtalen).
<i>Driftsår</i>	I reindriften: 1. april – 31. mars (reindriftsåret).
<i>Duodji</i>	Samisk husflid.
<i>Ektefellelillegg</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler der begge ektefeller utøver aktiv reindrift (over Reindriftsavtalen).
<i>Felles siidaandel</i>	Siidaandel drevet av to ansvarlige ledere i fellesskap (ektefeller).
<i>Felleskostnader</i>	Felles kostnader som dekkes av reinbeitedistriktet, reindriftsfondet eller særskilte erstatningsfond.
<i>Hovedavtalen</i>	Avtale som ligger til grunn for de årlige reindriftsforhandlingene (revidert i 1992/93 – St.prp. nr. 66 (1992-1993)), inngått mellom Staten ved Landbruksdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL).
<i>Investeringer</i>	Inngår under ordinære tilskudd, og omfatter livdyrlån, tilskudd til gjerder, bygninger og anlegg.
<i>Kalveslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandel for slakt av kalv (over Reindriftsavtalen).
<i>Kapitalinnsats</i>	Innsats av kapital, for eksempel i form av rein, snøscooter etc.
<i>Konsumprisindeks</i>	Statistisk forholdstall for forbruksvarer (viser prisstigningen).
<i>Korrigert reintall</i>	Reintall per 31. mars korrigert i henhold til opplysninger i siidaandelens Melding om reindrift påfølgende år.
<i>Kostholdskompensasjon</i>	Tilskudd til kompensasjon for alternativt kosthold som følge av radioaktivitet i rein.
<i>Livdyrverdi</i>	Verdi av levende rein (livdyr).
<i>Låste beiter</i>	Beiter som ikke er tilgjengelige på grunn av klimatiske forhold (is og snø).
<i>Melding om reindrift</i>	Melding som siidaandelene leverer inn hvert driftsår med

	oversikt over reintall, tap, slakteuttak, siidaandelens medlemmer, m.v.
<i>Nettopris</i>	Pris til reieneier fra slakteri, etter at slakte-/ og evt. fraktkostnader er trukket fra.
<i>NRL</i>	Norske Reindriftsamers Landsforbund (næringsorganisasjon for norske reindriftsamer).
<i>Oppgitt rovvilttap</i>	Rovvilttap oppgitt i siidaandelens Melding om reindrift.
<i>Ordinære tilskudd</i>	Inntektsoverføringer til siidaandeler og tamreinlag, herunder tilskudd til investeringer, pramming/flytting, distriktstilskudd, produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd, ektefelle tillegg og tiltak konvensjonsbeiter (over Reindriftsavtalen).
<i>Populasjon</i>	Alle individer av samme art innenfor et visst område.
<i>Produksjonspremie</i>	Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag som beregnes med utgangspunkt i en prosentsats (25 %) av avgiftspliktig salg av kjøtt og avgiftspliktige inntekter fra reinen.
<i>Produksjonstilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler og tamreinlag (over Reindriftsavtalen).
<i>Produktivitet</i>	Kjøttproduksjon per dyr eller per arealenhet.
<i>Reinbeitedistrikt</i>	Reinbeiteområdet er delt inn i flere reinbeitedistrikter (etter reindriftsloven §§ 6 og 42).
<i>Reinbeiteområde</i>	Største forvaltningsenhet innenfor det samiske reindriftsområdet (etter reindriftsloven § 5).
<i>Reindriftsavtalen</i>	Ettårig økonomisk avtale mellom Staten (ved Landbruks- og matdepartementet) og NRL.
<i>Reindriftsfond</i>	Offentlig fond til fremme av reindriften (etter reindriftsloven § 47).
<i>Reinhjordverdi</i>	Summen av alle livdyrverdier i en reinhjord.
<i>Ressursregnskapet</i>	Økologisk regnskap over reindriftenes ressursgrunnlag og ressursutnyttelse.
<i>RUF</i>	Reindriftenes Utviklingsfond
<i>Samisk reindrift</i>	Reindrift innenfor reinbeiteområder, inkludert Trollheimen reinbeitedistrikt som sorterer under Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde.
<i>Siida/sijte</i>	Geografisk og sosial betegnelse for en gruppe av reieneiere som utøver deler av driften i fellesskap innenfor et bestemt areal.
<i>Slakteuttak</i>	Antall slaktedyr eller antall kg slakt.
<i>St.meld. nr. 28 (1991-1992)</i>	Stortingsmeldingen om "En bærekraftig reindrift".
<i>Strata/stratum</i>	Inndeling av siidaandeler etter innehaverens alder og siidaandelens reintall.

<i>Sytingsrein</i>	Rein i eget merke som det føres tilsyn med i en annen siidaandel.
<i>Tamreinlag</i>	Sammenslutning av andelshavere med særskilt tillatelse for reindrift i enkelte sørnorske fjellområder utenfor det samiske reindrifftsområdet (etter reindrifftsloven § 8).
<i>Tidligslaktetilskudd</i>	Direkte tilskudd til siidaandeler for tidlig slakt (høstslakt) av rein (over Reindrifftsavtalen).
<i>Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag</i>	Omfatter produksjonstilskudd, driftstilskudd, kalveslaktetilskudd, tidligslaktetilskudd og ektefelle tillegg.
<i>Totalkostnader</i>	Summen av siidaandelenes kostnader, felleskostnader og kostnader i tamreinlag.
<i>Totalkvantum</i>	Summen av kjøttmengde levert slakteri, privat omsetning og privat forbruk.
<i>VSP-rein</i>	Verdiskapingsprogram for reindrifften. Ordningen administreres av Innovasjon Norge.
<i>Årsverk</i>	Normert arbeidsinnsats gjennom året (i reindrifften 1.800 timer).

Adresse ved retur:
Reindrifftsforvaltningen
Postboks 1104
9504 Alta

www.reindrift.no

ISSN 1504-4998

FORSIDEFOTO: PER TORBJØRN JYSTAD - BAKSIDEFOTO: TOR LEKANG
TRYKK: BJØRKMANN, ALTA

